İlkbahar 2019

YapıKredi

Crystal

Yenilenen derginin ilk aktüel kapak konusu: Mezattan pazara, çiçek endüstrisine bugün kim yön veriyor?

Chopard

THE ARTISAN OF EMOTIONS – SINCE 1860

HAPPY HEARTS COLLECTION

CHOPARD BOUTIQUE ISTANBUL

13/A, Mim Kemal Öke Caddesi, Nişantaşı, +90 0212 225 17 75

Yurt içindeki anlaşmalı otel ve restoranlarda %20 indirim: Kampanyadan işlem bazında en fazla 1.000 TL, aylık bazda da en fazla 2.500 TL indirim kazanılabilecektir. Aynı gün, aynı üye iş yerinde yapılan harcamalarda, yalnızca ilk harcamadan indirim kazanılacaktır. **Anlaşmalı oteller ve restoranlar için:** crystalcard.com.tr. **Otel ve restoranlarda %5 indirim:**

Yapı Kredi Crystal sahipleri için ayrıcalıkların sınırı yoktur.

> Yurt içindeki anlaşmalı otel ve restoranlarda %20 indirim
> Dünyanın her yerinde yapılacak otel ve restoran harcamalarında %5 indirim
> Sabiha Gökçen Setur Duty Free'de %5 indirim
> Puanların değerli kullanımı ile yapılan seyahat harcamaları
> Geniş kapsamlı yurt dışı seyahat sigortası
> Crystal Concierge ayrıcalıkları

PAHADA AĞIR ŞEYLERİ ALMANIN EN HAFİF YOLU

YapıKredi Crystal

Yurt içi ve yurt dışındaki tüm otel ve restoran harcamalarınızı %5 indirim ayrıcalığı ile yapabilirsiniz. Kampanyadan bir müşteri işlem bazında en fazla 50 TL, aylık bazda ise en fazla 1.000 TL indirim kazanabilir. Kampanya diğer kampanya indirimleri ile birleştirilemez. **Sabiha Gökçen Setur Duty Free %5 indirim:** Aylık maksimum indirim tutarı 100 TL'dir.

MART-NİSAN-MAYIS

YapıKredi

Yönetim
İmtiyaz Sahibi
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. adına
Arda Öztaşkın

Yönetim Yeri
Yapı Kredi Plaza D Blok Levent 34330
İstanbul
Tel: 0212 339 70 00

Yayın Kurulu
Didem Arslan, Gülşah Barutçuoğlu, Esra Arat, Mert Nuzumlalı, Deniz Öztürk, Beran Toksöz, Müjde Metin

Yapım - Yayın
Lup Medya Ltd. Şti.
Gümüşsuyu Mah. Ayazpaşa Camii Sok. No:7/5 Beyoğlu/İstanbul/Türkiye
Tel: 0212 243 6142
info@lupmedya.com

Yayın Koordinatörü (Sorumlu)
Beran Toksöz

Kreatif Direktör
Müjde Metin

Redaksiyon
Benan Kapucu

Görsel Yönetmen
Gözde Kaniğ

Katkıda Bulunanlar
Feride Çiçekoğlu, Berkant Demirbek, Kristin Fındıkoğlu, Demet Gezbor, Sıla Güven, Cem Kocacıklıoğlu, Engin Önder, Hakan Özdemirci, Utku Palamutçu, Nihat Tekdemir, Veysel Uğurlu, Ceylan Ulusseverler, Merve Ünsal, Ömer Murat Yalçın, Begüm Yetiş, Koray Yıldız, Fırat Yücel

Reklam Direktörü
Evrim Yücesoy
evrim@lupmedya.com

Baskı
Promat Basım Yayım San. ve Tic. A.Ş.
Orhangazi Mah. 1673 Sok. No.34
Esenyurt/İstanbul/Türkiye
Tel: 0212 622 6363

Baskı Yeri ve Tarihi
İstanbul, Mart 2019

Yayın Türü
Yerel süreli yayın

Tiraj
14 bin adet

Crystal Dergisi, Lup Medya Ltd. Şti. tarafından T.C. yasalarına uygun olarak yayımlanmaktadır. Crystal Dergisi'nin isim ve yayın hakkı Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'ye aittir. Dergide yayımlanan yazı, fotoğraf ve illüstrasyonların her hakkı saklıdır. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. Yazıların sorumluluğu yazarlara, yayınlanan ilanların sorumluluğu ise sahiplerine aittir.
Mersis No: 0937002089200741

24

Crystal'ın kontekstini ve tasarımını değiştirdiğimiz bu yeni sayıda, manifesto niyetine kapak konusunu çiçeklerle kurguladık: İster bahara ithaf olarak görün, ister çiçek ekonomisinin gidişatına yorun. Bir amacımız, artık *Crystal*'da aktüalitenin ön planda olacağını vurgulamak. Bundan sonra her sayıda sinema, seyahat, mimari, tasarım, teknoloji, saat, mücevher, kültür, sanat ve edebiyat kategorilerinde güncel olayları işleyeceğiz. Bu yolda, yenilenen ilk sayıda, Glenn Close'un yedinci adaylığının ardından hiç vakit kaybetmeden, "ödülsüzlüğünün" sebeplerini aktrisin güçlü filmografisinde araştırdık; yine sinema alanında, Sorrentino'nun soru işaretleri uyandıran trajik Berlusconi anlatısı Loro'yu irdeledik. Seyahatte Galiçya'nın akua gastronomisinin tadını çıkardık, işinize yarayabilecek pratik bir *cabana* atlası hazırladık ve de Küba'nın geçirdiği değişimi sanatsal bir perspektifte aktardık. Mimariyi ise müzikle eşleyerek sunmak istedik; bu yüzden "ses mimarisi" kavramıyla filarmoni binalarını ele aldık.

Bazı bölümler ise kreatif endüstrilerdeki diyalog etkenine işaret ediyor, yani bu sayıda, Christian Dior'un sanata olan merakının markasında bugün bile üstüne düşülmesine ve müzisyenlerin modayla olan ilişkisine.

Cep telefonu teknolojisinin spor kültürünü nasıl etkilediğini de yeni nesil *fitness* kavramını şekillendiren dijital uygulamalarla ele aldık.

Daha birçok konu ve sesle, gündemdeki mevzuları yeni bir anlatı dili geliştirerek analiz etmeye çalıştığımız İlkbahar sayısıyla, anlayacağınız, *Crystal*'ı güncelledik; bakalım bizim kadar sevecek misiniz...

Yukarıdaki dahil olmak üzere 24. sayfada başlayan kapak konusu fotoğraflarını Begüm Yetiş; aşağıdakiyle beraber 58. sayfada başlayan aksesuar ve mobilya çekiminin fotoğraflarını Berkant Demirbek çekti.

54

JAEGER-LECOULTRE

POLARIS MEMOVOX

BİR İKONUN YENİDEN DOĞUŞU

İlk defa 1968 yılında dalış saati olarak üretilen Polaris 50 yıl sonra çağdaş tasarımıyla tekrar karşınızda.
Kalibre 956 ile donatılan bu model, manüfaktür tarafından tasarlanan,
üretilen ve monte edilen yeni Jaeger-LeCoultre Polaris koleksiyonunun üyesi.
www.jaeger-lecoultre.com

Jaeger-LeCoultre Boutique Zorlu Center, Square Floor, Istanbul +90 212 232 30 17
Greenwich Zorlu Center, Square Floor, Istanbul +90 212 353 63 47 • Quadran İstinyePark AVM, No 73 Istanbul +90 212 345 01 01
Greenwich Armada AVM Zemin Kat, Ankara +90 212 353 63 47

İÇİNDEKİLER

60

Akua Kültürü ile Galiçya
İspanya'da gastronomik yükselişi sayesinde popülerleşen ve bu sayede kendini yenileyen topraklar.

70

Tombak: Bir Simya Mucizesi
Bakırı altına dönüştüren geleneksel simyanın detaylı tarihçesi.

50

La Montre Hermès CEO'su Laurent Dordet
1978'te açılan saat bölümünün ilk komplikasyonuna; Jean-Louis Dumas'nın izlerine; kreatif iş birliklerine; ve yüksek saatçiliğin kırılması zor kodlarına dair...

46

Dior'un Sanat Düzeni
Gianfranco Ferré'nin kült çanta tasarımı Lady Dior'da sanatçılarla yapılan iş birliğinin üçüncü yılında, Christian Dior'un sanat geçmişine dair bilgiler.

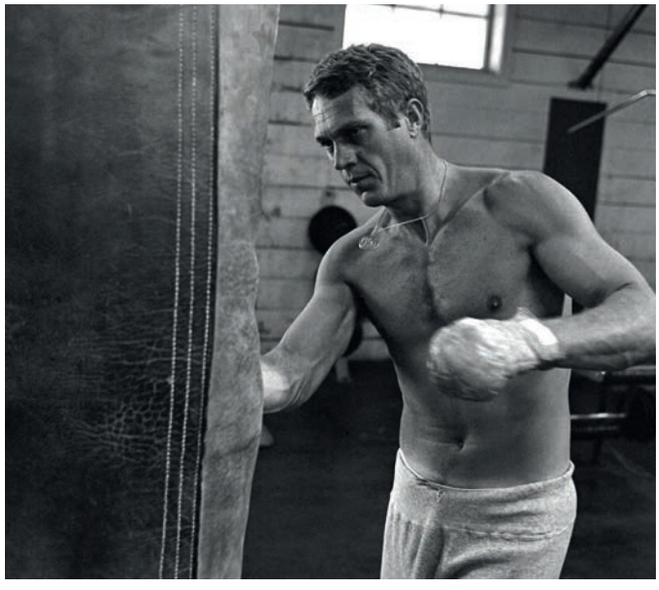

38

Yapay Zekalı Spor Eğitmenleri
Modern yüzyılda spor rutininizi dijital platforma taşıyacak yapay zekalı eğitmenler.

MONT BLANC

Creating new heights

The new Montblanc 1858 Geosphere.
Spirit of Mountain Exploration.

montblanc.com/1858

ROTAP

İstanbul Montblanc Boutique: Abdi İpekci Caddesi No: 53 Nişantaşı · Istanbul · Tel.: +90 (212) 219 26 68
İstanbul Montblanc Boutique: Zorlu Center Levent · Istanbul · Tel.: +90 (212) 353 64 74
Başkent Montblanc Boutique: Arjantin Caddesi 16/B · Ankara · Tel.: +90 (312) 467 68 28

KATKIDA BULUNANLAR

Feride Çiçekoğlu

ODTÜ Mimarlık Fakültesi ve Pennsylvania Üniversitesi'nden mezun olan Prof. Dr. Feride Çiçekoğlu, 1986'da Can Yayınları tarafından basılan Uçurtmayı Vurmasınlar kitabı sayesinde sinemaya yöneldi. Halen İstanbul Bilgi Üniversitesi Sinema ve Televizyon Bölümü'nde en sevdiği iş olan öğretmenliğe devam ediyor. Ana çalışma alanları sinemada ve televizyonda dişil öznelliği kapsıyor.
Glenn Close'un yedinci Oscar adaylığı sonrası filmografisindeki bağlantıları saptıyor. **(sf. 32)**

Merve Ünsal

İşlerinde metin ve fotoğraf mecralarını biçimlerinin ötesinde kullanmaya çalışan Merve Ünsal, lisans eğitimini Princeton Üniversitesi'nde Sanat Tarihi ve Görsel Sanatlar, yüksek lisans eğitimini Parsons The New School for Design'da fotoğraf alanında tamamladı. Online yayıncılık inisiyatifi m-est.org'un kurucu editörü olan sanatçı, Berlin, Beyrut, Delhi, Kahire, Londra ve New York'ta pek çok sergiye katıldı.
Crystal için Küba'yı sanatsal bir örgüde kaleme aldı. **(sf. 76)**

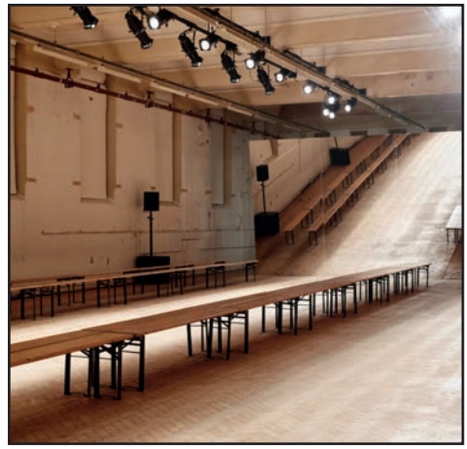

Hakan Özdemirci

Özel radyoların kurulduğu 90'lı yılların başında yayın hayatına başlayan Hakan Özdemirci, Metro FM'de ve Radyo 2019'da çalıştıktan sonra, Radyo Eksen'nin kurucu kadrosunda yer aldı. Son 15 senedir etkinlik yönetimi, festival ve konser organizasyonu yapıyor. Bir diğer taraftan da Cross Fingers adlı sokak yemekleri restoranının da kurucu ortağı.
Modanın müzikle ile arasındaki sahne bağını performans türleriyle anlatıyor. **(sf. 42)**

Fırat Yücel

Boğaziçi Üniversitesi'nde Sosyoloji okurken arkadaşlarıyla birlikte kurduğu aylık sinema dergisi *Altyazı*'nın genel yayın yönetmenliğini üstlendi. *Altyazı*'nın yanı sıra çeşitli gazete ve dergilerde yazıları yayımlandı ve 2009'da *Reha Erdem: Aşk ve İsyan* (Çitlembik Yayınları) isimli kitabın editörlüğünü yaptı. *Kapalı Gişe* (2016) ve *Baştan Başa* (2019) belgesellerinin yönetmenleri arasında olan Yücel, *Hoşgeldin Lenin* (2016) ve *Özgürleşen Seyirci: Emek Sineması Mücadelesi* (2016) belgesellerinib ise ortak kurgucusudur.
Sinema yazarı ve sinemacı Fırat Yücel, Paolo Sorrentino'nun Silvio Berlusconi'nin hayatını anlattığı Loro filmini eleştiriyor. **(sf. 36)**

Benan Kapucu

ODTÜ Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü'nden mezun olduktan sonra Brava Casa, Elle, AD, Natura ve Icon gibi pek çok dergide editör, yayın yönetmeni ve yayın danışmanı olarak çalıştı; tasarım ve mimarlık araştırmaları üzerine yazıları ve röportajları yayımlandı. Son dönemde, markalar için proje koordinatörlüğü, küratörlük ve içerik üretimine dair çalışmalarını sürdürüyor; aynı zamanda Açık Radyo'da her Pazar, yeni ilgi alanı olan bitki kültürü ve botanik sanatına dair Botanitopya adlı programı hazırlayıp sunuyor.
Benan Kapucu, bu sayıda kapak konusu adına çiçek kültürünü uluslararası çiçek ekonomisi üzerinden inceliyor. **(sf. 24)**

Cem Kocacıklıoğlu

Marmara Üniversitesi'nde iç mimarlık okumuş, yüksek lisans eğitimini Milano Domus Academy Endüstriyel Tasarım bölümünde Andrea Branzi ile çalışarak tamamlayan Cem Kocacıklıoğlu 1992'de babasının yanındaİstanbul İnterno'da başladığı mesleki çalışmalarını 1995-98 yılları arasında Milano'da sürdürdü. 1998-2000 yılları arasında İtalyan mimar Carlo Chambry ile birlikte kurduğu Kocacıklıoğlu Architettura bünyesinde farklı ülkelerde çeşitli projelere imza attı. 2001 yılında ise ofisini İstanbul'a taşıdı.
Cem Kocacıklıoğlu, modern filarmoni binalarında ses dağılımı düşünülerek keşfedilen mimari nüansları kaleme aldı. **(sf. 66)**

Ghibli Dizel Motor: V6 60° 2987 cm³ – Maksimum Güç: 275 HP @4000 rpm – Maksimum Tork: 600 Nm @2000-2600rpm – Maksimum Hız: 250 km/s - 0'dan 100 km'ye Hızlanma: 6.3 sn. Yakıt Tüketimi (karma): 7,0-7,5 l/100 km - CO_2 emisyonları (karma): 184 - 198 g/km. İlanda gösterilen aralıklar belirtilen özelliklerden farklılık gösterebilir.

Sıradanlık Karşıtı

Fer Mas Oto Tic. A.Ş.
Kuruçeşme Cad. No: 29 Kuruçeşme/İstanbul
Tel: (0212) 263 30 01
www.maserati.com.tr

Birmot Antalya
Altınova Sinan Mah. Serik Cad.
No: 301 07170 Kepez/Antalya
Tel: (0242) 225 18 18

Birmot Ankara
Söğütözü Mah. Söğütözü Cad. No: 2 Koç Kuleleri C
Blok No: 8-9 Çankaya/Ankara
Tel: (0312) 220 55 02

Mengerler Bursa
Ovaakça Santral Mah. İstanbul Cad.
No: 644 Osmangazi/Bursa
Tel: (0224) 261 11 14

MASERATI

Ghibli

Koç

GÜNDEMDEN KISA KISA

Yazı Kristin Fındıkoğlu

Palais de Tokyo, marka ile iş birliğini "Sensible" adlı karma sergi ile başlatıyor.

RICHARD MILLE'İN ÇAĞDAŞ SANAT İLE KESİŞİMİ

Paris'te bulunan çağdaş sanat merkezi Palais de Tokyo ile üç yıllık bir iş birliğine imza atan Richard Mille, anlaşılan, geçen sene Frieze fuarını dört farklı platformda desteklemesinin ardından, sanatla olan bağlarını canlı tutmak için adres seçimini değiştiriyor. Açıkçası Palais de Tokyo'nun Avrupa'nın en büyük çağdaş sanat merkezlerinden biri olduğu düşünüldüğünde yüksek saatçilik markasının doğru bir destinasyonda karar kıldığı söylenebilir.

Nitekim Palais de Tokyo, çağdaş sanat alanında statik kurallardan ziyade kendi yönünü kendisi çizen bir kültürel merkez. Yılda 640 bin ziyaretçi ağırladığı bilinen bu mekan, sadece Fransa için değil tüm Avrupa için farklı sanat vizyonuyla önem teşkil ediyor; ve Palais de Tokyo'nun özgürlükçü ideolojisi Richard Mille'in ethosu ile birebir örtüşüyor.

Ama Richard Mille'in iş birliği seçimlerini her zaman nev-i şahsına münhasır kurumlardan yana kullanması bilinen bir özelliği. Örneğin, Fransa ile kültür-sanat özelindeki ilişkisini de Éditions Cercle d'Art adlı yayınevini satın alarak başlatmıştı. 2001 yılında kurulduğundan beri, yüksek saatçilikteki statükocu düşünce yapısını değiştirmeyi hedefleyen marka, iş sanata gelince de seçimlerini bu perspektif doğrultusunda belirliyor.

Palais de Tokyo, manüfaktür ile iş birliğini kutlamak için ise oyunu en iyi bildiği şeyden, yani bir sergi kürate etmekten yana kullanıyor. "Sensible" isimli bu karma sergide işlerini görme imkanınızın olacağı sanatçılar arasında: Theaster Gates, Franc Scurti, Julien Creuzet, Angelica Mesiti ve Julius von Bismark gibi isimler bulunuyor.

08.18am on a NYC rooftop.
N 40° 45' 31'' W 73° 58' 43''.

Diver Collection

ULYSSE NARDIN
SINCE 1846 LE LOCLE - SUISSE

ŞARK SAATÇİLİK
Cie. Montres d'Orient

Ulysse Nardin Boutique: Etiler – Istanbul +90 212 2570998
Time Square Fine Timepieces and Jewellery: Kanyon AVM +90 212 3531056
Şark Saatçilik: info@sarksaat.com

Apollo 11'in Ay'a inişinin 50. yılını kutlamak için bir araya getirilen seçki, 2 Temmuz'da açılıyor.

AY'A DAİR BİR FOTOĞRAF SERGİSİ

Bir sergi aracılığıyla, kısa bir süreliğine de olsa Dünya'dan uzaklaşmak mümkün. 20 Temmuz 1969 yılında yarım milyar insan, Apollo 11'in Ay'a inişinden fotoğrafların uydudan gelmesini bekliyordu; 2019'da bu aktiviteyi yeniden canlandırmak için ise New York'a bir seyahat planlamak yeterli. Zira Met Musem'da 2 Temmuz'da başlayacak olan "Apollo's Muse: The Moon in the Age of Photography" hem bu tarihi olaya hem de bir disiplin olarak uzay fotoğrafçılığına adanmış bir sergi.

Neil Armstrong'un bir insan için küçük ama insanlık için büyük bir adım attığı Ay'a inişi, simültane olarak televizyonlarda canlı yayında gösterilirken, sonrasında uzun bir süre farklı medya formatları ile gündemi meşgul etmişti. Konu ile ilgili komplo teorileri hala üretilmeye devam ediyor olsa da sergi bu konuda fikrinizi yeniden şekillendirmekte etkili olabilecek bir kürasyona sahip.

Apollo 11'in Ay'a inişinin 50. yılını kutlamak adına bir araya getirilen seçki, fotoğraf sanatının gelişiminde kadraj her seferinde uzaya yoğunlaşırken, kürasyon fotoğraf dışı materyaller ile destekleniyor. İlgili çizim, baskı, resim, film, astronomik enstrüman ve uzayda kullanılan fotoğrafların da bulunduğu sergi, Met Fifth Avenue'de 22 Eylül'e kadar görülebilir, şimdiden ajandalarınıza not etmenizi tavsiye ediyoruz.

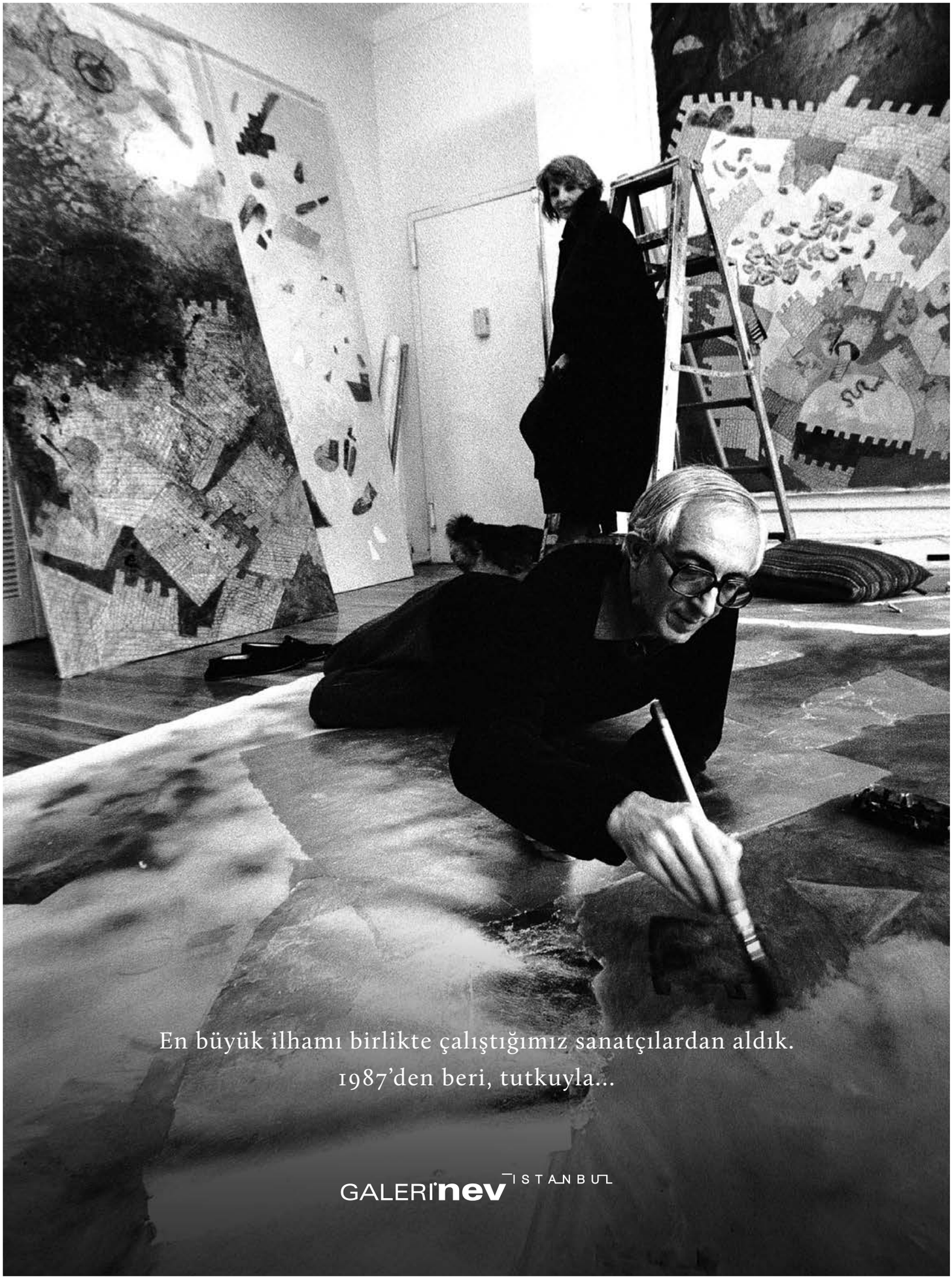

Erol Akyavaş New York atölyesinde, 1981. Fotoğraf: Ergun Çağatay

www.galerinevistanbul.com

Pierre Yovanovitch, iç mimari formasyonunu, en çok tasarladığı mobilyalar için kullanmaya başladığında tanınırlığını artırdı.

WALLPAPER* DESIGN AWARDS 2019'UN BİRİNCİSİ

Wallpaper'ı, 1996 yılından bu yana tasarım, mimari, moda, seyahat, sanat ve lifestyle başlıklarını içinde barındıran ve her daim kaliteli içerik sunan bir İngiliz dergisi olarak tanıyorsunuz. Ama bu platformun tasarım dahilinde önemli bir ödül töreni de var. Çünkü kapsama alanının genişliği ve 23 senelik birikim, *Wallpaper*'ın bütün bu alanlarda söz sahibi olmasını beraberinde getiriyor. Bu yıl da söz konusu Wallpaper Design Awards'un 15.si gerçekleştiriliyor.

11 jüri üyesi tarafından uluslararası bir panel oluşturularak derginin favorilerinin belirlendiği bu platformdan, bizim spesifik olarak bahsetmek istediğimiz kişi ise, bu yılın tasarımcı ödülünü alan Pierre Yovanovitch.

Christian Louboutin ve Kering gibi geniş bir skalaya yayılan müşteri portföyüyle Yovanovitch, başkalarının tasarımlarıyla oluşturduğu mekanları kendi vizyonuna daha fazla yaklaştırabilmek adına, iç mimarlığın yanı sıra 2001 yılından bu yana mobilya tasarımı yapıyor. Sadece kısa bir süredir bu titre sahip gibi görünse de, öncesindeki 20 yıllık iç mimarlık tecrübesi, tasarımlarının belirgin bir dile sahip olmasını mümkün kılıyor.

Bu ödülün sahibi olmasında da kuşkusuz tasarım periferisine getirdiği farklılık yatıyor. Öyle ki Yovanovitch, mobilya tasarımlarını da *haute couture* koleksiyonlara benzettiği için, emeği geçen her artizanın isimlerine mutlaka mobilya bilgilerinde yer veren bir tasarımcı. Form, materyal ve esprili diliyle ayrışan işleri, itinalı bir hayal gücünün ürünü.

İki ayda bir yayınlanan *QP* dergisi içeriğini nitelikli yazılar ve etkileyici görseller ile sunmaya titizlikle dikkat eder; saat gustosunu, kültür ve yaşam tarzıyla birlikte niteler.

Lup.

Derginin yeni sayılarına abone olmak/bilgi almak için, *info@qpmagtr.com* adresine e-mail atabilirsiniz.

MART/NİSAN 2019 24. SAYI

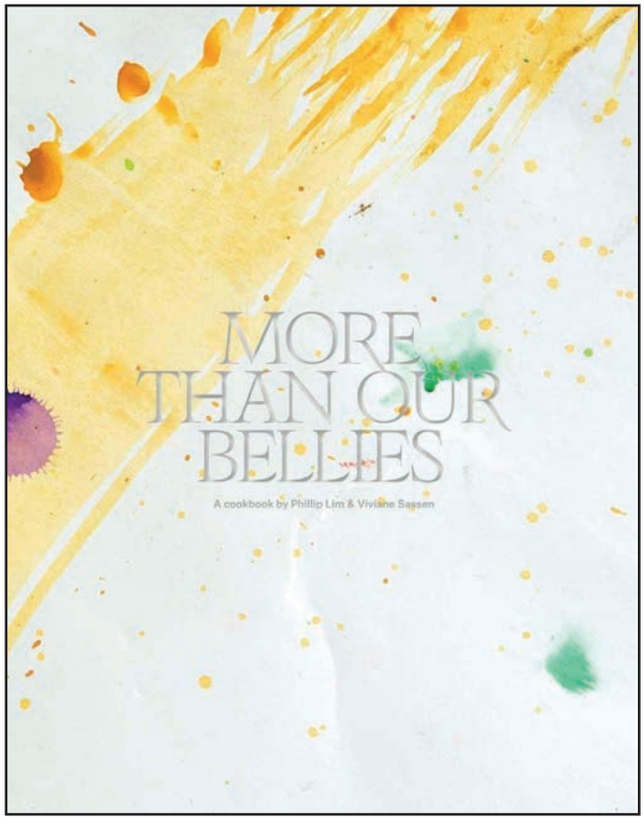

Bir yemek kitabından ziyade moda tasarımcısı Phillip Lim'e ve çocukluğuna dair bir anı kitabı olarak değerlendirilebilecek *More Than Our Bellies*'deki tüm fotoğraflar Viviane Sassen'e ait.

PHILLIP LIM'İN SOFRASINDAKİLER

Moda tasarımcısı Phillip Lim, fotoğrafçı Viviane Sassen ile gerçekleştirdiği yeni kitap projesinde, tasarım stüdyosundan mutfağına doğru hızlı bir geçiş yapıyor. *More Than Our Bellies*, tariflerinin art arda sıralandığı klasik bir yemek kitabındansa, fotoğraflarının kalitesi ve sayfalarda aktarılan hikayeler gereği bir sanat kitabı gibi kurgulanmış. Tat, renk ve ilham panoları üzerinden şekillenen tarifler, Lim'in annesi ve çocukluğuna dair anıların metne dökülmüş bir versiyonu. Kendisi Çinli olmasına karşın ailesinin Tayland ve Kamboçya'da yaşamış olmalarından ötürü füzyon bir gastronomik anlayışa sahip olan tasarımcı, yemek ile ilişkisini kitabın önsözünde şu şekilde aktarıyor: "Yemek benim için bir sevgi türü; hayalini kurduğumuz, alışverişinde bulunduğumuz ve sadece karnımızı değil ruhumuzu da doyurmamıza yardımcı olan anılar toplamı gibi. Aileme, özellikle annem ile ilgili hatıralarıma, yakın hissetmek için bir kitap haline getirdiğim bu tariflerin hepsi beni çocukluk mutfağıma geri döndürme gücüne sahip." Füzyon mutfağından hoşlananlar ve tarifleri merak edenler için kitap *www.phillplim.com*'da 75 dolar'lık fiyat etiketiyle satışta.

Bulgari Touch aplikasyonuyla çantanızın nerede olduğuna hep hakimsiniz.

BULGARI'NİN DİJİTAL BOYUTU

Moda haberleri hakkında güncel kalabilmek adına birkaç sezon ilerden bildirme mecburiyetindeyiz. Zira çoğu moda markası şu anda çoktan Sonbahar/Kış 2019 koleksiyonlarını sunmuş, defilelerini yapmış durumda. Bulgari ise yeni sezonda tasarımları ile birlikte dijital vizyonunu da genişletmekte. Yeni sezon kapsamında Bulgari Touch'ı tanıtan marka, tasarımları ile eş zamanlanarak kullanılan bu aplikasyon sayesinde modanın teknoloji ile nasıl ilerleyebileceğine dair yepyeni bir örnek sunuyor. NFC teknolojisi sayesinde yeni Bulgari tasarımları ile etkileşime geçebilen telefon aplikasyonu, markanın dünyası ile satın alma sonrası da etkileşimde kalabiliyor. Markanın tüm deri ürünleri ve aksesuarlarına ait güncellenen bir içerik sunan Bulgari Touch, koleksiyon hakkında temel bilgilerin dışında video, editoryal çekim ve sokak stili görsellerinin de paylaşılabileceği interaktif bir alan yaratıyor. Markanın Sonbahar/Kış 2019 koleksiyonundan yepyeni bir tasarıma sahip olmak için artık birden fazla geçerli sebebiniz bulunmakta.

César 2019'da dört ödülü birden alan *Jusqu'a La Garde* filminin başrollerinde Léa Drucker, Denis Ménochet ve Thomas Gioria bulunuyor.

CÉSAR 2019 ANALİZİ

Fransa'nın Oscar'ları olarak kabul edilen César'da, nam-ı diğer "Académie des Arts et Techniques du Cinéma"da bu yıl En İyi Film, En Orijinal Senaryo, En İyi Kurgu ve En İyi Kadın Oyuncu dallarındaki ödüllerin sahibi aynı film idi: *Jusqu'a La Garde*.

Yazar ve yönetmenliğini Xavier Legrand'ın üstlendiği Türkçe ismiyle *Velayet* filmi, aile içi şiddet teması üzerinden ilerliyor. 2017 yılında gerçekleşen 74. Venedik Film Festivali'nden de Luigi De Laurentiis ve En İyi Yönetmen ödülleriyle ile ayrılan filmde en büyük övgüyü ise, kuşkusuz başrolü üstlenen ama daha önce hiçbir oyunculuk tecrübesi olmayan 11 yaşındaki Thomas Gioria hak ediyor.

Janrı drama olmasına rağmen doğru gerilim öğeleri ile zenginleşen senaryo, filmin adından da anlayacağınız üzere bir velayet davası üzerinden ilerliyor. Fiziksel ve psikolojik şiddetin dağılan aile olgusu ile anlatıldığı senaryo aynı zamanda yönetmen Xavier Legrand'ın ilk uzun metrajlı filmi.

2017 yapımı olmasına rağmen Fransa tarafından bu yıl ödüllendirilmeye layık görülen filmin, sanki "beklediğine değdi." Zira César ödüllerinde dört ödülü birden aynı anda göğüslemek her filmin harcı değil. Bir buçuk saate yakın süren *Jusqu'a La Garde*'ı, ilerde adını daha çok duyacağımız Xavier Legrand ile tanışmak adına bizce izleme listenize bir an önce eklemelisiniz.

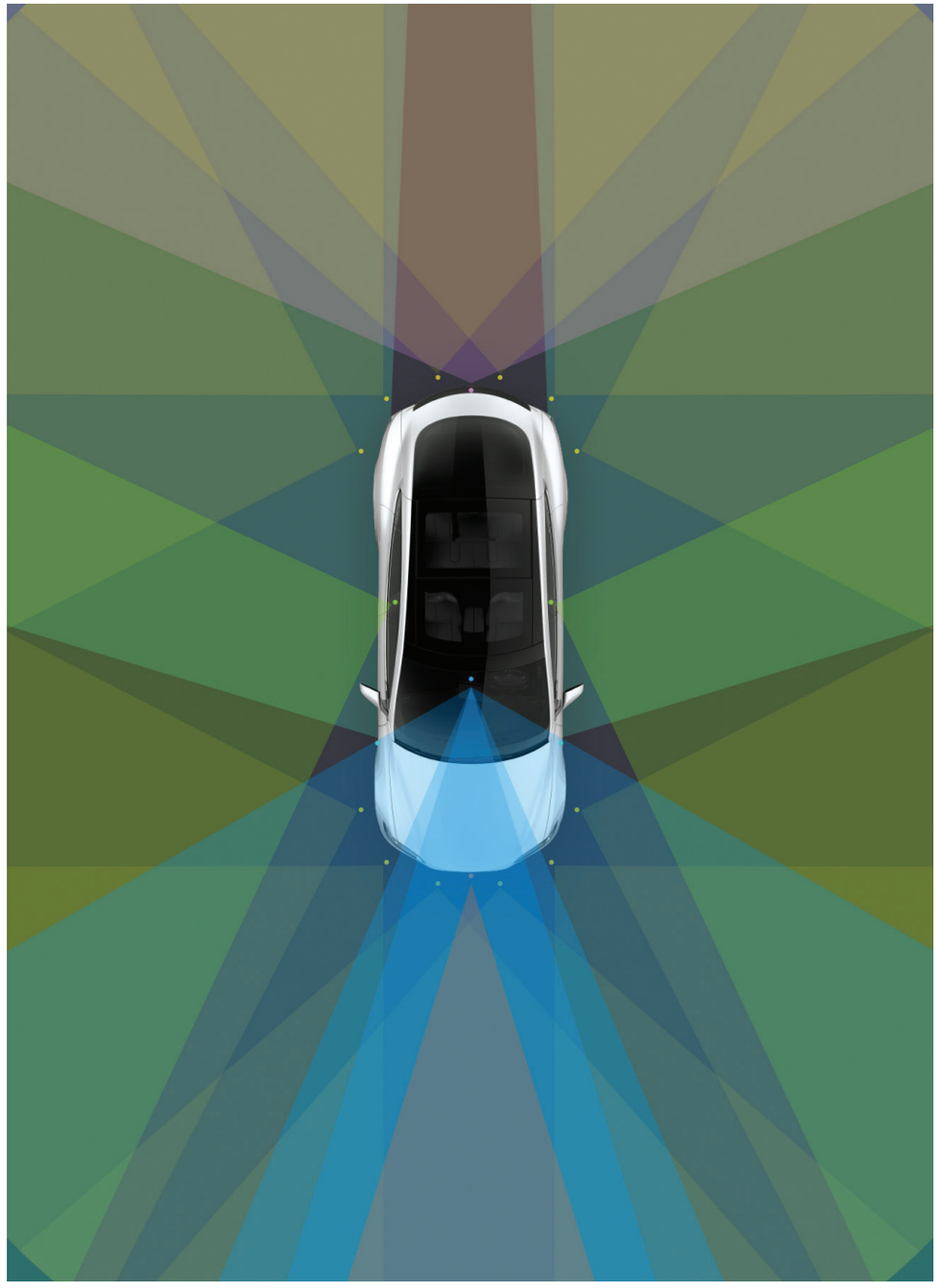

Tesla'nın sadece ABD'de 120 satış merkezi bulunuyor. Yeni alınan karar ise markanın çoğu mağazasını kapatacağı ve *online* satışlara yöneleceği yönünde.

TESLA'NIN İNTERNET STRATEJİSİ

Elektrikli otomobil üreticisi Tesla, satış stratejisinde radikal değişikler yapmayı planlıyor. Çoğu satış ofisini kapatıp, online kanallara yönelecek olan marka, sadece insan akışının çok fazla olduğu alışveriş merkezi gibi mekanlardaki butiklerini koruyarak bu alanları da bir nevi markaya ait bilgi merkezi hizmeti veren galeriler olarak kullanacak.

Markanın modelleri hakkında bilgi verileceği ama satışın olmayacağı bu butikler, Tesla teknolojisini satmaktansa pazarlamaya yönelecek. Satış modelindeki bu değişikliğin sebebi ise tahmin edileceği üzere maliyetleri azaltmak. Bu strateji değişikliğini savunmak adına, amacının otomobil satış fiyatlarını düşürmek olduğunu belirten Tesla, sektördeki yenilikçi kararlarına bir yenisini daha eklemiş durumda.

Tesla'nın ABD'deki yaklaşık 120 mağazası olduğu düşünüldüğünde, bu değişiklik ülke çapında büyük bir etki yaratacağa benziyor. Markaya göre, internet sitesi üzerinden otomobil satın almak ortalama bir dakika sürüyor ve bu yüzden gelecekte bunun dünya geneline yayılması planlanıyor.

Fiziksel varlığa gitgide daha az ihtiyaç duyulan günümüzde, *online-only* satış stratejisinin, çoğu markanın gelecek planlamalarında eninde sonunda belirleyici rol oynayacağı artık bir gerçek.

Bu yıl LVMH ödüllerinde 1,700 kişinin arasından çıkacak tasarımcı, 63 kişilik bir jüri tara-fından belirlenecek.

LVMH ÖDÜLÜNDE BELİRLEYİCİ FAKTÖR

2014'ten bu yana moda alanındaki genç tasarımcıları desteklemek için düzenlenen LVMH Prize'ın 2019 edisyonunda başvuru rekoru kırıldı. 100'den fazla ülkeden 1,700 adayın başvurduğu ödül için yarı finalde yarışacak tasarımcı sayısı ise 20.

15 farklı ülkeden olan yarı finalistler, LVMH'ın Paris'te bulunan merkez ofisinde koleksiyonlarını 1 ve 2 Mart'ta sunarlarken, seçilen adayların uzmanlaştığı kadın ve erkek koleksiyonları arasında yakalanan denge, ödülü objektif kılan detaylardan. Tabii bunda sektörden Suzanne Koller, Edward Enniful, Burak Çakmak, Ezra Petronio ve Carla Sozzani gibi 63 ismin olmasının etkisi büyük. Sadece tasarım odağında değil materyal ve teknik kullanımı ile belirlenen inovasyon prensibi ile de seçilen adaylar, LVMH Group'un olduğu kadar, tüm moda sektörünü ilgilendiren güncel kaygıları da yansıtan bir seçkiyle belirleniyor.

Herkesin tasarım yapabileceği ama çok az insanın tasarımcı olabileceği nosyonu ile ilerleyen ödül sürecinin 2019 ayağında tasarımcılar, sekizi kadın hazır giyim, yedisi erkek hazır giyim ve beşi cinsiyetsiz tasarımları ile yarı-final koltuğunu paylaşıyor.

Bu yıl 6. kez gerçekleşecek olan ödül töreni Haziran ayında Fondation Louis Vuitton'da düzenlenecek. Projeyi destekleyen isimler arasında Fransız web sitesi 24 Sèvres da bulunuyor. Sekiz finalistin tasarımlarından bir seçkiyi sitede satışa sunacak olan *online-retail* markası, Eylül ayında kazanan ismin tüm koleksiyonuna sitede yer vericek. Ödülün kazananı tanınırlığını pekiştirmenin yanında 300 bin euro'luk bir hibenin ve bir sene boyunca LVMH takımından ücretsiz koçluk hizmetinin sahibi olacak.

NESİLDEN NESİLE AKTARILMIŞ
EL YAPIMI AYAKKABI ZANAATINI YAŞATMAK İÇİN
2018 YILINDA HAYATA GEÇİRİLEN R&R KUNDURA,
TECRÜBELİ USTALARIN ELİNDEN ÇIKAN,
KİŞİYE ÖZEL TASARIM KLASİK ERKEK AYAKKABILARI İLE
KADIN&ERKEK GOLF AYAKKABILARINI
İSTANBUL ESENTEPE'DE BULUNAN ATÖLYESİNDE ÜRETİYOR.

R&R KUNDURA

Lütfen randevu alınız. Mecit Özcan 0542 296 87 51

1,500 adetle limitli bir koleksiyona mensup Leica M10-P Edition Safari ve Leica Summicron-m 50 f/2 Edition Safari isimli lens, ayrı ayrı satılmakta.

LEICA'NIN SAFARİ TRADİSYONU

Leica, 1957 yılına dayanan Safari M-System edisyonlarının kontenjanını yeni M10-P Edition "Safari" modeli ile genişletiyor. M-System'in tanıtıldığı ilk dönemden bu yana ikonlaşmış yeşil rengi ile üretilen modelin ilk kullanım amacı askeri olsa da, ekstrem kondisyonlara dayanıklı olması sebebi ile müşteri kitlesini kısa sürede genişletmesi ile biliniyor. İlk kez 1957 yılında Alman ordusu için üretilen Leica M3 "Olive" modelinin tasarım çizgisi, 1977'de özel müşterilerin isteği üzerine Leica R3 "Safari"ye ilham oluyor. 2019'a gelene kadar 2000, 2008 ve en son 2015 yılında gördüğümüz "Safari" ibareli fotoğraf makinelerine en son eklenen model ise aynı tarza sahip ayrıca bir lens ile aynı zamanda tanıtılıyor. Hem Leica M10-P Edition "Safari", hem de Leica Summicron-m 50 f/2 Edition Safari isimli lenste, zeytin yeşili renk, metalik efekt yaratması adına pirinç materyaller ile destekleniyor.

Bu özel boya sayesinde çiziğe daha dayanıklı hale gelen modelde bu rengi görmeye alışık olsak da, lensin de bu şekilde tasarlanmış olması Leica koleksiyonerlerini heyecanlandırmak için yeterli bir sebep. M10-P'ye ait tüm teknik özelliklerini içinde barındıran Safari edisyonu, kolay taşıma için yeşil renk ile uyumlu deri bir kayış ve SD hafıza kartlarını korumak adına bir kılıf ile birlikte satılmakta.

RARE WATCHES

AUCTION • 13 May 2019

VIEWING • 9–13 May • Quai des Bergues 33 • 1201 Geneva

CONTACT • Eda Kehale Argün • ekehaleargun@christiespartners.com • +90 532 558 7514

Remy Julia • rjulia@christies.com • +971 (0) 56 484 0409

THE PINK STELLINE
Rolex. A very rare and important 18K pink gold automatic triple calendar wristwatch with moon phase and star dial
Ref. 6062, c.1952
Estimate on request

GÜZELLİK STRATEJİSİ VE ÇİÇEK

Yazı Benan Kapucu
Fotoğraflar Begüm Yetiş

Çiçek, doğanın en büyük başarılarından biri. Botaniğin tarifiyle bitkinin üreme yöntemi ve bu yüzden polenlerini taşıyacak diğer canlıları güzelliğiyle cezbetmek zorunda. Bitkilerin evriminde "güzelliğin", varlığın sürdürülmesi adına bir strateji olarak ortaya çıkması, Charles Darwin'in sözüyle "menfur bir esrar". Michael Pollan'ın *Arzunun Botaniği* kitabında da yazdığı gibi doğanın güzellik stratejisinin sonucu olan çiçekler, "tarih boyunca değer, statü ve Eros hakkındaki fikirlerimize nüfuz etmeyi" başardı. Arzu nesnesi olarak gördüğümüz bitkilerin, kendilerinin yapamadığını, diğer canlılara en çok da onlara meftun olan biz insanlara yaptıran "özneler" olduğunu düşünmek, bitkilerin dünya üzerindeki hakimiyetine ve onlarsız olamayan hayatımıza bakınca daha akla yakın.

Çiçekler tarih boyunca bizi hep baştan çıkardı. Cazibelerine kapılıp, özellikle keşifler çağında deniz aşırı yolculuklarla, bitki ve çiçek tohumlarını gezegenin bir ucundan diğerine taşıdık. Sümbül, nergis, siklamen ve laleler İstanbul'dan; lotus ve ormangülü Himalayalardan, manolya ve çarkıfelek çiçeği Güney Amerika'dan, kamelya ve krizantem Japonya'dan; şakayık ve morsalkım Çin'den, karanfil Akdeniz'den Avrupa bahçelerine doğru uzun bir yolculuğa çıktı. Çiçekleri değiştirdik, kültüre aldık, çeşitlendirdik; zaman içinde değişen güzellik ideallerimiz lale, gül ve şakayık gibi ayrıcalıklı çiçeklerin dünyadaki egemenliğini de belirledi. Doğu'dan Batı'ya, dünyanın hemen her yerinde, çiçekler ve insanlar arasındaki girift ilişkiyi mitler, öyküler, ritüeller ve sembolizm ile ören bir çiçek kültürü var. Çiçeklerin sembolik anlamları, zamana, mekana ve kültüre göre değişse de çiçek sevgisi, neredeyse evrensel.

1807'de yayınlanan Robert John Thornton'ın *New Illustration of the Sexual System of Carolus von Linnaeus: Temple of Flora, or Garden of Nature* kitabından bir çizim (Biodiversity Heritage Library).

Antik Yunan'dan başlayarak bahçelerde, süslemelerde, parfümeride ya da ilaç yapımında kullandığımız çiçekler bizim için her zaman pazarlanabilir mallar oldu; ama bugün küresel boyutta yetiştiricilerden mezatlara, oradan pazar yerlerine, çiçekçi dükkanlarına ve seyyar çiçek satıcılarına ulaşan dev bir "çiçek endüstrisinden" konuşuyoruz. Çiçeklerin dünya üzerindeki "hareketinin" hızı da yayılımı da değişmeye devam ediyor. Pazarlardaki bitkilerin çok azı, yakınlarındaki yerel fidanlıklardan geliyor. Çiçekler bugün dünyanın en büyük seralarında yetiştiriliyor, işçiler tarafından toplanıyor, çürümeyi geciktiren anti-bakteriyel solüsyona batırılıp soğutucular içinde gece vakti jumbo jetle merkez ülke Hollanda'ya getiriliyor, seçiliyor, ayrılıyor ve ambalajlanıp Alsmeer'de, dünyanın en hi-tech çiçek pazarında yapılan müzayedelerin ardından yine dünyaya dağılıyor.

ÇİÇEK PAZARI: YEREL Mİ, KÜRESEL Mİ?

Küresel ya da yerel yetiştiricilerden alınan

Hollanda sadece kesme çiçek üreticisi değil, en fazla kesme çiçeği tekrar ihraç eden ülke.

Britanya'da satılan bitkilerin sadece onda biri kendi topraklarından.

bitkilerin doğrudan müşteriye ulaştığı çiçek pazarları, kentlerin popüler noktalarında meraklıları için olduğu kadar, sunduğu görsel şölenle turistler için de cezbedici. Amsterdam'da Singel kanalındaki dünyanın tek yüzer pazarı Bloemenmarkt, Paris'te 200 yılı aşkın süredir Notre-Dame Katedrali ve Sainte-Chapelle arasında kurulan Marché aux Fleurs, Roma'nın Campo dei Fiore'si, Ekvador'da Catedral de la Inmaculada gölgesinde kurulan Cuenca çiçek pazarı, Capetown'daki Adderley Street ve Hindistan'daki Phool Mandi, ilginç yerel çiçek türlerinin de bulunabileceği dünyanın en popüler destinasyonları arasında.

National Geographic'in sıraladığı bu listenin en başında ise Londra'daki Columbia Road var. (Yazıya eşlik eden fotoğraflar da orada çekildi.) Doğu Yakası'nın en canlı noktası, Hackney Road'ın sonuna doğru gelince varılan Arnavut kaldırımlı bir sokak burası. Bildik beton bloklardan sonra, sokağın kalbine doğru sıralanan Viktoryen tarzı tarihi binalar, antika ve vintage dükkanları, galeriler, kafe ve restoranların ortasında kentin en popüler çiçek pazarı var. Londra'daki bu daracık sokak, her Pazar günü sabah 8'den öğleden sonra 3'e kadar çiçek satıcılarının sergilediği rengarenk çiçek buketleri, mevsim çiçekleri, ev bitkileri, şifalı otlar, çiçek soğanları ve çalı türü süs bitkileriyle dolup taşıyor.

Çiçek pazarında lavanta gibi, Hidcote bahçesinden ya da diğer yerel üreticilerden gelen çiçekler de satılıyor (üstte, sağda).

Cockney kültürünün capcanlı durduğu sokağın, en az 150 yıllık bir geçmişi var. Kentin orijinal surlarının dışında kalan Doğu Yakası, bir zamanlar meralarla çevrili birkaç evin olduğu kırsal bir bölgeymiş. 17. yüzyılda II. Charles'ın Fransız Protestanlarına İngiltere'ye serbest giriş hakkı vermesiyle, ipek dokumacılığı ile uğraşan ilk göçmenlerin sürüldüğü bu semtte, o dokumacıların izleri bugün bile duruyor. Charles Dickens'ın öykülerini Columbia Road'da gezinirken kurgulamış olması da akla yakın bir olasılık. Arkadaşı, çağın önemli figürlerinden varlıklı bir hayırsever ve sanat koleksiyoncusu Angela Burdett-Coutts'a, Doğu Yakası'nın yoksul halkı için bir hal binası yapma fikrini öneren de odur. Columbia Road adını 1869'da yapılmış ama artık yerinde olmayan neo-gotik Columbia Market'tan alıyor. Coutts'ın çabaları başarısızlıkla sonuçlanır, yerel halkı sokaklardan çekip onların kapalı bir alanda satış yapmasını sağlayamaz ama sonunda Harts Lane'deki pazarı buraya taşır ve bugünkü çiçek pazarının temelini atmış olur.

1970'lerde pazarda bir düşüş yaşansa da halkın çabalarıyla yeniden canlandırılmış, 1980'den beri de uluslararası şöhreti giderek artıyor. Çiçek satıcılarının çoğu bu işi aile mesleği olarak kuşaklardan beri sürdürüyor. Hollanda pazarının tekelciliğine karşı, lokal yetiştiriciler ve çiçekçiler, yerel ve mevsim

çiçeklerini öne çıkarma gayretinde.

Peki pazardaki rengarenk güller, sümbüller, nergisler ve anemonlar Viktorya mirası İngiliz bahçelerinden mi toplanmış? Büyük olasılıkla hayır. Kimi çiçek dükkanı sahipleri, Londra'nın dışındaki bahçelerden, yetiştiricilerden aldığı ya da kendi fidanlıklarındaki çiçekleri satıyor ama Britanya'da satılan bitkilerin sadece onda biri kendi topraklarında yetişiyor. Güller, karanfiller, krizantemler Kolombiya, Malezya ve Kenya'dan; lale, nergis ve sümbüller Hollanda, gerbera ve ayçiçekleri Ekvador'dan; iris ve zambaklar Kaliforniya'dan; Alstromeria'lar Kenya, yaz çiçekleri ise Etiyopya'dan; orkideler, zambaklar, papatya ve krizantemler Çin'in Kunming bölgesinden; glayöller Hindistan ve Vietnam, manolyalar ise Japonya'dan. Bu küresel ticaretin merkeziyse, Aalsmer, Westland ve diğer çiçek pazarlarındaki bilgisayar destekli mezatlar yoluyla dünyanın her yerine satış ve dağıtım yapan Hollanda. Sadece kesme çiçek üreticisi değil, dünyada en fazla ithal kesme çiçeği, tekrar ihraç eden ülke. FloraHolland, Landgard ve Plantion gibi çiçek mezatlarında kesme çiçek ve saksılı süs bitkileri satışlarından toplam yaklaşık 6 milyar euro ciro elde ediyor.

Hollanda'nın küresel pazardaki liderliği elbette tarihteki deneyimine dayanıyor. Doğu ve Güneydoğu Asya'ya, Güney Afrika ve Amerika kıtasına ulaşan denizaşırı yolculukları ve botanik bilimindeki gelişmeler sayesinde çiçek pazarının en hızlı geliştiği yer Hollanda'ydı. Sadece biçilmiş çiçekler alanında değil, çiçek soğanlarında da dünya lideri.

Çiçek borsasında günde yaklaşık 30 milyon çiçek ve süs bitkisi el değiştiriyor; müzayedelerden yılda 12 milyardan fazla çiçek geçiyor.

Dünyada yerel ölçekte kalmış pazarlar da var elbette. Hindistan'ın Guajarat eyaletindeki Ahmadabad ya da Brezilya'nın Sao Paolo kentinde çiçek pazarlarındaki çiçeklerin çoğu bireysel üreticilerden geliyor. Hollanda, Tayland, Japonya ve ABD gibi ülkeler rizomlu bitkiler ve ülkelerinde yetişmeyen kimi kesme çiçekleri de bu pazarlardan alıyor.

Çin çiçek endüstrisine ve ekonomisine yön veren önemli ülkelerden biri. OAIB'nin çiçek sektörüyle ilgili son raporuna göre, dünyadaki üretim alanlarının yarısından fazlasına sahip ve tek başına üretimin yüzde 11'ini karşılayabiliyor. Kesme çiçeklerin yaklaşık yarısı da Hollanda, İtalya, Japonya, Belçika, Fransa, Avusturya, Almanya, İsviçre, İsveç, Norveç ve Finlandiya'da tüketiliyor. Hollanda, İtalya, Almanya, Birleşik Krallık ve İspanya gibi Avrupa ülkeleri, üretim alanlarının yüzde 11'ine sahip olsa da yüksek verimliliğe sahip olduğu için üretim değeri açısından dünyada yüzde 38'lik bir paya sahip.

Japonya da 20 bin hektara ulaşan üretim alanıyla çiçek ve saksı bitkilerinde öne çıkıyor ama daha çok iç pazara yönelmiş durumda. Tayland, Malezya, Güney Kore ve Tayvan'ın üretiminde orkide gibi kesme çiçekler ağırlık

kapak konusu

Bol güneşli iklimiyle İsrail'de, şakayık, gül ve anemonlar başı çekiyor.

kazanıyor. Hindistan da iklimi, toprak kalitesi ve işçilik avantajıyla süs bitkileri üretimi için oldukça elverişli ama pazarın gerektirdiği yüksek kalite standartlarına sahip değil. Orta Amerika'da Meksika, Kolombiya ve Ekvador, Güney Amerika'da ise Brezilya elverişli iklim koşulları ve üretim avantajlarıyla hem Amerika hem Avrupa pazarı için önemli bir ihracatçı bölge haline gelmiş.

Ekonominin tarıma dayalı olduğu Afrika ülkelerinde de Avrupa pazarına ihracat yapan büyük ölçekli fidanlıklar var. İronik olan şu ki gelişmiş bir çiçek kültürü Afrika'nın büyük bölümünün tarih boyunca gücünün yetmediği bir lüks. Kültür tarihçisi Jack Goody *The Culture of Flowers* kitabında törenlerde ve gündelik toplumsal ritüelde çiçeklerin hemen hiçbir rol oynamadığını yazmış. Afrikalılar ender olarak evcil çiçek yetiştirir; çiçek imgeleri de Afrika sanatı ya da dininde nadiren ortaya çıkarmış. Şu anda Kenya, iklimi, işçilik avantajı ve temiz topraklarıyla dünyanın büyük üreticilerinden.

Senenin 300 günü güneşli olan ılıman iklimiyle İsrail de pazarın üst sıralarında; özellikle Negev Çölü, yaz çiçekleri yetiştirmek için mükemmel. Şakayıklar, kıpkırmızı ve sarı güller, kırmızı anemonların başını çektiği üretiminin yüzde 90'ını ihraç ediyor. Anemonlar ısı kontrolüne gerek olmadan Kasım ayından Mart ayına dek yetiştirilebiliyor. Toplanma,

Aalsmer'deki Flora Holland, hafta içi her gün düzenlenen çiçek müzayedeleriyle dünyanın en büyük çiçek mezatı. Çiçek borsasında, günde yaklaşık 30 milyon çiçek ve süs bitkisi el değiştiriyor.

paketlenme ve dağıtım o kadar seri hale gelmiş ki Alman ve İngiliz alıcılar ısı kontrollü jumbo jetlerle iki gün içinde siparişi teslim alabiliyorlar. Ekonomik verilere baktığımızda, kesme çiçek üretimi ve ihracatında Türkiye, dünya sıralamasında 20-25 arasında görünüyor ama özellikle karanfil, kasımpatı ve gül üretiminde hedefler büyütülüyor.

LOJİSTİK DEHASI

Bir gülün, bir lalenin ya da bir zambağın uzun yollar aşıp "ilk günkü tazelikte" çiçek pazarlarına ulaşması gerçekten mucizevi bir süreç. Aalsmer'deki FloraHolland, hafta içi her gün düzenlenen çiçek müzayedeleriyle, dünyanın en büyük çiçek mezatı. Hollanda Çiçek Mezatları Birliği'ne bağlı olan çiçek borsasında günde yaklaşık 30 milyon çiçek ve süs bitkisi el değiştiriyor. Hollanda'da, altı destinasyondaki FloraHolland müzayedelerinden yılda 12 milyardan fazla çiçek geçiyor.

Soğuk hava depoları, paketleme üniteleri, tır yükleme rampaları, müzayede salonları ve vazo ömrünü belirleme odası olan dev merkez binası, dünyanın en büyük dördüncü ticari yapısı. Her gün ortalama altı bin satıcı ve bin alıcı, 55 bin işlem yapıyor. Mezat satışlarının yüzde 95'i Clock adı verilen müzayede salonlarında düşen fiyat sistemiyle yapılıyor. *Dutch Auction* denen, -17. yüzyılda lale soğanlarının satışında

1600'lerde lale çılgınlığı döneminde, en çok kıymet biçilen Semper Augustus'a en yakın tür, çiçek pazarlarında gördüğümüz Rembrandt lalesi.

yapıldığı gibi- fiyatlar yüksekten başlıyor, sonra alıcının satın almayı kabul edeceği fiyata kadar indiriliyor. Devasa binada, sayısız çiçek ve bitki, kasalarla dolu vagonlar ve bant sistemiyle yönlendiriliyor. Akşam geç saatlerde gelen çiçekler, gece boyunca soğuk odalarda türlerine göre ayrılıyor. Çiçeklerden oluşan mega orduyu, robotlar gruplara ayırıyor, boyutlarına göre sıralıyor. Sabahın erken saatlerinde yapılan müzayededen sonra hızlıca dağıtılıyor.

Çiçeklerin dünya üzerindeki yolculuğu, bu dev mezatta başka bir boyutta sürüyor. Doğanın güzellik stratejisi etrafında biçimlenmiş devasa bir endüstrinin taleplerini karşılayan inanılmaz bir lojistik, bilim, teknoloji ve insan dehasının buluşması.

ARZU NESNESİ LALE

İstanbul'dan çıkıp Avrupa'ya ve oradan dünyaya yayılan lale, çiçek ekonomisi açısından da önemli bir sembol, bir "kırılma noktası." Zira Avrupa sanatına, edebiyatına ve yaşam kültürüne nüfuz etmekle kalmayıp "arzu nesnesi" olarak bir ülkenin ekonomik çöküşüne de neden olur.

Laleyi diğer çiçekler arasında daha cezbedici kılan özelliği, genetik çeşitliliğiyle insana doğasıyla oynaması için bolca malzeme sunması. Rastlantısal mutasyonlarla, çaprazlamalarla lalenin binlerce varyetesi yaratılabiliyor; kusursuz simetriye ya da beklenmedik renk patlamalarına ulaşılabiliyor. John Gerard'ın 1597 tarihli şifalı otlar kitabında söylediği gibi "doğa en çok bu çiçekle oynamayı seviyor."

17. yüzyılda, lale tutkusunun çılgınlık boyutuna gelmesini de bir mutasyona bağlayabiliriz. Canlı zıt renklerde, elle çizilmiş gibi görünen alev deseni olan "kırıklı" laleler, ne kadar parlak renkli ve simetrikse o oranda kar getirirmiş. O zamanların en ünlü kırık lalesi Semper Augustus'a bugün çiçek pazarlarında gördüğümüz en yakın olan tür Rembrandt lalesi.

Osmanlılar da belli bir amaca dönük çaprazlama yapmayı 1600'lerde biliyordu. En değerli laleler de tezhiplerde, çinilerde ve minyatürlerde gördüğümüz ve nesli kaybolmuş, uçları iğne gibi taç yaprakları olanlardır. Kanuni Sultan Süleyman zamanında, I. Ferdinand'ın elçisi Ogier Ghislain de Busbecq'in saraydan aldığı soğanları verdiği Flaman botanikçi Carolus Clusius, önce Viyana'da sonra Hollanda'daki Leiden botanik bahçesinde laleleri yetiştirip çeşitlendirmiş ve *Plantarum Historiae* adlı kitabında tanıtarak türlerin çoğalmasının yolunu açmış. Anna Pavord lale tarihini anlattığı *The Tulip* kitabında, lalenin Leiden'de başta pek fazla ilgi görmediğini, hatta yemek soğanıyla karıştırıldığını, çok daha sonra çiçek heveslisi kişiler arasında statü göstergesine dönüştüğünü söylüyor. "Eğer insanlar Tanrı'nın seçilmiş yaratıklarıysa, lale de mutlaka Tanrı'nın seçilmiş çiçeği olmalı" diyen herkes ender soğanların peşindedir artık. "Kırıklı" bir Semper Augustus soğanının Amsterdam'da bir kanal evi fiyatı olan 10 bin florine el değiştirmesine varan bir delilik hali. Çöküş 1637 yılında olmuş ve ardından gelen panikle bütün Hollanda'ya yayılmış. Bitcoin balonunun patlamasında olduğu gibi, ne zaman spekülasyon yaşansa Tulipmania akla geliyor.

Sağ sayfadaki çizim: Robert John Thornton © Biodiversity Heritage Library

ÇİÇEKLERİN GİZLİ DİLİ

Şakayık [Paeonia spp.]

Çiçeklerin kraliçesi

Düğünçiçeğigiller familyasından bir çiçek. Mayıs-Haziran aylarında pembe veya kırmızı renkli çiçekler açan, yarım metre boyunda, çok yıllık otsu bir bitki. Şakayık, botanik adı *Peaonia* adını Yunan mitlerinin efsanevi doktoru Paeon'dan alıyor. Mitolojik hikayeye göre, Yeraltı Tanrısı Hades ve Savaş Tanrısı Ares'in yaralarını iyileştiren Paeon, ölümünden sonra tanrılar tarafından ödül olarak şakayık çiçeğine dönüştürülür.

Lotus [Nelumbo nucifera]

Yağmur ormanlarının çiçeği

Lotus'un bilimsel adı Nelumbo. Nelumbonaceae familyasından olan çiçek, kapalı tohumluların iki çenekliler sınıfına ait. Kutsal türü Nelumbo Nucifera diye anılıyor. Sanskritçe metinler Asya'da, özellikle Budistler ve Hindular için saflık ve aydınlanmayı sembolize ettiğini söylüyor. Lotus, "dünyayı, evrenin yıkıcı girdabının üstünde tuttuğu" gibi, Buda'yı da kötülüklerden uzak tutarak üzerinde taşır.

Orkide [Orchidaceae]

Asalet ve zarafet sembolü

Orkide, 26.000'e ulaşan tür çeşitliliğiyle, çiçek açan bitkilerin en kalabalık ailesine sahip. Tropik ve astropik bölgelerde yetişen epifit bir bitki. Konfüçyüs "kokulu çiçeklerin kralı" dediği orkideyi, "onur" ve "erdem" kavramlarıyla anıyor metinlerinde: "Ormanın derinlerindeki orkide, kıymetini bilecek kimse olmasa da güzel kokusunu saçar. Aynı şekilde, onurlu kimseler de yoksulluktan etkilenmeden ilkelerine sıkı sıkı tutunur."

Gül [Rosa spp.]

Aşk çiçeği

Gül, doğal yaşam alanı kuzey yarıküre olan bir çiçek. Dünyanın en fazla anlam yüklenen çiçeklerinden biri. Minyatür türler, çalı ve ağaçsı, sarmaşık, beş taçyapraklı, tek çiçekveren, yediveren gibi türleri insan eli de değince 20 bin kültivara ulaşmış. Antik Yunan'da ölüm ve aşk simgesi, İslamiyette tasavvufla özdeşleşirken, Hıristiyanlık'ta hikmetin temsilcisi Bakire Meryem'i anlatır.

BİR NEMESİS VİRTİÖZÜ GLENN CLOSE

Yazı Feride Çiçekoğlu

Glenn Close röportajlarında *The Wife* (2017) filmindeki Joan Castleman (sağ sayfa) rolünü canlandırırken annesinden ilham aldığını söylüyor.

Glenn Close yine neden kazanamadı? 24 Şubat'ta yapılan 91. Akademi Ödülleri'nin ardından sorulan soru buydu. Türkçeye "Nobel Adayının Karısı" diye çevrilen *The Wife* (Björn Runge, 2017) filmindeki Joan Castleman rolüyle artık Oscar almasına kesin gözüyle bakılan Close, 1983'ten itibaren 36 senede 7 kez aday gösterilmişti. Ödülü almadan aday gösterilme sayısında, 2012'den bu yana başı çekiyordu. 2019'da bütün işaretler artık bu kez ödülün ona verileceği yönündeydi, ancak yine olmadı.

Bence bunun nedeni, Glenn Close'un Toronto Film Festivali'nde (2017) Peter Bradshaw ile olan söyleşisinde *Fatal Attraction* (*Öldüren Cazibe*, Adrian Lyne, 1987)'deki rolüne dair verdiği ipucunda gizli: Close, o filmden yıllarca sonra dahi, baktığı her erkeğin gözlerinde korku gördüğünü söylemişti. Filmin konusunu hatırlayalım: New York'ta bir hukuk firmasında çalışan Dan Gallagher (Michael Douglas) başarılı işi ve mutlu evliliğiyle örnek bir aile babasıyken, karısının şehir dışında olduğu bir gece kitap editörü Alex Forrest (Glenn Close) ile bir macera yaşar ve bunun bir kerelik bir kaçamak olduğuna kendini inandırır. Ancak Alex onun peşini bırakmaz.

Glenn Close, Akademi Ödüllerinde *Fatal Attraction* (1987) (üstte), *Dangerous Liaisons* (1988), *Albert Nobbs* (2011) ve *The Wife* (2019) ile En İyi Aktris kategorisinde aday gösterildi.

En İyi Yardımcı Aktris dalındaki adaylıklarına ise *The World According to Garp* (1982), *The Big Chill* (1983) ve *The Natural* (1984) filmleriyle hak kazandı.

Film vizyona girmeden önce deneme gösterimiyle seyirci tepkisinin ölçülmesi ABD'de özellikle ana akım filmler için sıkça uygulanan bir yöntem. 1987'de bu yöntemin uygulanması sırasında aldatan erkeği aklamaya ve aileyi koruma adına kadını şeytanlaştırmaya yönelik ikiyüzlü tavır belli ki Close'u çileden çıkarmış. *Öldüren Cazibe*'nin otuzuncu yılında yapılan söyleşide Close canlandırdığı Alex Forrest karakterinin deneme gösteriminin ardından "ailenin birliğine zarar verdiği için ölmesi yetmeyen, öldürülerek cezalandırılması istenen" biri olarak bir kez daha mahkum edildiğini ve filmin finalinin buna göre değiştirildiğini söylerken öfkesini gizlemiyor.

1987'de Alex Forrest ya da 2019'da Joan Castleman karakterleriyle gelen adaylıkların tıpkı diğerleri gibi adaylık olarak kalmalarında, rollerin niteliği kadar Close'un tavizsiz kişiliğinin ve ödül törenlerinde sözünü sakınmayan konuşmalarının da payı olduğu açık. *The Wife* ile aldığı Altın Küre ödülünü kabulü sırasında filmin uyarlandığı romanın yazarı Meg Wolitzer'a teşekkür ederken, filmin yapım süresinin 14 yıl kadar uzamasına başlığın neden olduğunu vurguluyor; yani *The Wife* karakterinin

isimsiz olmasının. Romanı okuyanlar ve filmi görenler bu sözlerin katmanlı anlamını kuşkusuz hemen anlayacaklardır.

Henüz romanı okumamış ve filmi görmemiş olanlar için hikayenin sürprizini bozmamaya çalışarak ancak şu kadarını söyleyebiliriz: "Nobel Adayının Karısı" bir ömür isimsiz kalmanın bedelini sonunda beklenmedik bir biçimde ödetiyor. Hatta buna *Öldüren Cazibe*'nin değiştirilen finalinin bir tür *nemesis*'i dahi diyebiliriz. Tıpkı canlandırdığı Alex Forrest karakteri gibi Glenn Close'un da bir *nemesis* virtüözü olduğunu söylemek fazla ileri gitmek mi olur? Bunu kötücül bir intikam hissine işaret etmek için değil, ödün vermeme ve yapılan haksızlıkların izini sürme anlamında kullanıyorum. Susup boyun eğmekle arası hiç iyi değil Close'un, ve belki tam da bu nedenle, yani tavizsiz yanıyla bir rol model olmaya yatkınlığı yüzünden gözlerden uzak tutulmaya çalışılıyor.

Glenn Close'un kendi hayat hikayesinde ve karakterinde de geleneksel aile değerlerini savunanları rahatsız edecek özellikler saymakla bitmez. Bir kere defalarca evlenip boşanmış, ayrıca LGBTI hakları savunucusu, yetmezmiş gibi çok sevip saygı duyduğu bir kızı var ve onu çocuklaştırmadan, bir yetişkin olarak büyütmüş. Aynı tavrını birlikte rol aldıkları *The Wife* filminin setinde de sürdürmüş; kızına bakışından içinin titrediği belli olmakla birlikte ne hayatta ne de sette ona müdahil olmuş.

Kısacası Glenn Close kişisel hayatıyla da patriarkinin kalıplarına sığmıyor, sadece o kalıpların savunucusu olan erkeklerin değil, sıcak yuvalarının huzurunu bozmamak için yumuşak başlı davranan, başlarında bir erkek olmadan yaşayamayan ve kızlarını da aynı modele göre yetiştiren kadınların da tepkisini çekmek için elinden geleni ardına koymuyor.

Glenn Close tıpkı filmlerde canlandırdığı karakterler gibi uzun soluklu işlerin takipçisi, vazgeçmiyor, yılmıyor, hayalindeki kahramanı beyazperdede görene kadar inatla kovalamaya devam ediyor. 30 yıllık bir uğraş sonucu sinemaya uyarlanmasına yapımcı olarak katkıda bulunduğu *Albert Nobbs* (Rodrigo Garcia, 2011) 1982'de tiyatroda canlandırdığı bir karakterin izini sürüyor. Yine alışılmış toplumsal cinsiyet beklentilerinin dışına düşen ve "ailenin birliği" adına tehdit oluşturabilecek bir karakter. Dolayısıyla 2012'de bu kez Albert Nobbs rolüyle aday gösterildiği Akademi Ödülü'nün yine başkasına gitmiş olmasına şaşırmamak gerekiyor.

Kadınların çocuklaştırılmasına, kurban konumunda gösterilmesine, kendilerini başkaları ve özellikle aileleri için feda etmelerine sürekli ve tutarlı bir biçimde karşı çıkan bir oyuncu Glenn Close. Bu açıdan oyunculuğun getirdiği pasif konumu da ısrarla reddediyor. Canlandırmak istediği karakterleri kendisi seçiyor. Öyle ki 45 yıllık oyunculuk hayatı boyunca oynadığı rolleri bir bütün olarak değerlendirdiğimizde 2010'lu yıllarda *metoo* hareketinin popüler hale gelmesinden çok daha önceleri bu konuda kendine has bir yol izlediğini görebiliyoruz.

2010'lu yılların sonlarına yaklaştığımız şu günlerde, ailenin birliğine ve kutsallığına dair bütün dünyada yükselen ve milliyetçilikle, popülizmle iç içe geçen aşırı sağ akıma, kendi coğrafyamıza tercüme edersek "cennet anaların ayağı altındadır" şeklindeki göstermelik bir kutsallaştırma perdesi gerisinde kadınların kurban edilmelerine karşı Glenn Close kimi zaman tek kişilik bir kale gibi sapasağlam duruyor. Öyle ki Oscar'ı almasından ziyade alamayışıyla haber oluyor ve onun sekizinci adaylıkla ödülü alacağına dair beklenti hayatın kurguyu taklit ettiği bir gerilim hikayesine dönüşüyor.

Bu çerçevede 91. Akademi Ödülleri töreninin hemen ardından açıklanan bir haber gözlerin yine Glenn Close'a çevrilmesine yol açtı. Close bu kez yine uzun soluklu bir projenin nihayet yapım müjdesiyle karşımızdaydı: Rob Ashword'un yöneteceği açıklanan *Sunset Boulevard* filminde Norma Desmond karakterini canlandıracağı kesinleşmişti.

1950 yapımı, Billy Wilder'ın yönettiği filmde Gloria Swanson'un canlandırdığı unutulmaz Norma Desmond'u 1993'de müzikal uyarlamasıyla sahneye taşıyan Glenn Close, şimdi de Norma karakterine yeniden beyazperdede hayat vermeye hazırlanıyor. Doğrusu Norma Desmond, Glenn Close filmografisine çok yakışacak bir karakter. Yaşlanmayı, unutulmayı ve manipüle edilmeyi reddeden yanlarıyla Close'un gerçek hayattaki kimliğini hatırlattığını söylemek mümkün. Bugünden geriye baktığımızda daha da anlamlı gelen kimi Close filmlerini ve onun sahne performanslarından kayıtları yeniden izlerken, sekizinci adaylıkta Oscar'ı alıp alamayacağı üzerine tahminlere hiç aldırmadan Close'un Norma'sından yeni *Sunset Boulevard* filminin şarkılarını dinlemeye şimdiden hazırlanabiliriz.

***Dangerous Liaisons*, 1989 Akademi Ödülleri'nde En İyi Uyarlama Senaryo, En İyi Prodüksiyon Tasarımı ve En İyi Kostüm Tasarımı ödüllerini almıştı (üstte).**

***The World According to Gap* John Irving'in aynı isimli romanından (1978) uyarlanmış bir film (sağ sayfa).**

BERLUSCONI TRAJEDİSİ

Yazı Fırat Yücel

Silvio Berlusconi'nin hayatı üzerine bir film... Tam da Paolo Sorrentino'dan beklenecek şey. 2008'de çektiği *Il Divo*'da siyasi hiciv konusundaki meziyetlerini sergileyen, 2013 yapımı *The Great Beauty*'de Roma sosyetesinin şaşaalı teras partilerindeki melankoliyi görüp Oscar heykelciğine uzanan yönetmen için adeta biçilmiş kaftan. Hatta bir *magnus opus* ortaya koyma, hayatının en önemli eserine imza atma şansı. Fakat *Loro* ile Sorrentino ne son yıllarda gediklisi olduğu Cannes Film Festivali'nin yarışmasında kendine yer bulabildi, ne de iyi eleştiriler alabildi. Süresiyle dikkat çekecek tek bir film olarak tasarladığı filmi iki bölüme ayırarak dolaşıma sokan Sorrentino, kariyerinin en önemli dönemecinde çuvallamışa benziyor. Fakat yine de Türkiye'de Mart ayında vizyona girecek *Loro 1*'in, yönetmenin bildik tema ve fetişlerini en uca taşıdığı filmi olarak, erdemli olmasa da çarpıcı taraflara sahip olduğunu söylemek gerek.

İlk filmi *One Man Up* ile başlayarak hemen her filminde keyif düşkünü erkekleri merkeze koydu Sorrentino. *Youth*'da yaşlılığı, *The Young Pope* dizisinde Vatikan'ın iç yüzünü ele alırken bile haz faktörüne öncelik verdi. Temel ilgi alanları hiç değişmedi: Hedonizm ve güç. Hem gücün nasıl elde edildiğiyle ilgilendi hem de nasıl harcandığıyla, başka bir deyişle nasıl istismar edildiğiyle... *Loro 1*'de işte bu terazi biraz şaşıyor. Berlusconi'nin medya imparatorluğu ve siyasi erkinin altını kazımaktansa, gücün nasıl harcandığıyla fazlaca ilgilenen bir Sorrentino var karşımızda. İktidarı hicvetmeye niyetlenen bir mizahçının, deyim yerindeyse sinsi ve muhalif bir soytarının tepedeki hayatın cazibesine kapılıp amacını unutmasına tanıklık etmek gibi bir his bırakıyor *Loro 1*.

Filmin anlatısında Berlusconi'yi baştan çıkarmak için hazırlanan yemlere tekabül eden parti sahneleri hiç kuşkusuz gerekli; hatta gerekli olmanın ötesinde "aşırılık" da talep eden sahneler. Ama bu aşırılığı temsil ederken vasatlıktan kurtulamıyor Sorrentino. Bırakın sıra dışı olmayı, örneğin bir Gaspar Noe'nin ya da Romain Gavras'ın estetik hınzırlığına dahi yaklaşamıyor. Çoğu sahne, adeta ikinci sınıf bir MTV klibi gibi, kadın bedenini herhangi bir politik ya da ahlaki soru işareti serpmeden (örneğin Berlusconi medyasının estetiğiyle ilişkilendirmeden) metalaştırıyor. Yoldan çıkmış bir koyunun Berlusconi malikanesindeki klimanın etkisiyle yere yığılmasıyla başlayan *Loro 1*, emekçilerin sırtından zengin olmuş mafya-siyasetinin görkemli dünyasına bakarken bu tür absürtlükleri de bir kenara bırakıyor. Hatta Berlusconi'nin psikolojik dünyasına fazla ciddiyetle yaklaştığı, karısıyla ilişkisini ele alırken ona şefkatli davrandığı bile söylenebilir. *Loro 1*'in çizdiği resimde Berlusconi, kitleleri etkileme konusunda sahiden de özel bir beceriye, deyim yerindeyse şeytan tüyüne sahip olan, günümüz sağ popülizminin mucidi sıfatını hak eden bir mertebeye çıkarılıyor. Gücü elde etmesi, toplumsal-siyasi dinamiklerden uzak bir çerçevede, bir çeşit emlakçı kurnazlığı ile açıklanıyor. Öte yandan, şunu da hissediyorsunuz, Sorrentino'nun aklında esasında farklı bir film var: Büyük bir iktidar trajedisi. L'Aquila depreminde yıkılan bir kilisenin içinden çıkarılan devasa bir İsa heykelini taşıma işini üstlenen itfaiyecilerin yüzlerine odaklanan sahne, hayata geçirilememiş bu projeye dair ipuçları veriyor. *Loro 1* maalesef o film değil; "Kral çıplak!" diye bağırmaktansa çevresindekilerin çıplaklığına takılıp kalan bir film. Yakında seyirci önüne çıkacak *Loro 2* bu durumu değiştirecek mi göreceğiz.

YAPAY ZEKALI SPOR EĞİTMENLERİ

Yazı Kristin Fındıkoğlu

12 Temmuz 1963'te *Life* dergisi için John Dominis tarafından fotoğraflanan Steve McQueen, sıradan bir gününde takip ettiği rutinini, hiçbir bir etabı değiştirmeden izliyor. McQueen, o zamanlar evli olduğu Neile Adams ile birlikte Palm Springs'deki evlerinde. İkili Jaguar XKSS otomobilleriyle Sunset Boulevard'da gezintiye çıkıyorlar. Aynı aylarda McQueen'in Mojave Çölü'ndeki motorsiklet üzerindeki meşhur fotoğrafı çekiliyor. Bu döneme ait fotoğraf jurnalindeki karelerden birinde McQueen, Paramount Pictures stüdyolarında spor yaparken de görülüyor. Stüdyonun spor yapmayı mümkün kılacak ekipmanlara sahip olduğu gerçeğini bir kenara bırakarak düşünürsek, McQueen spor alışkanlığını kendi olanakları doğrultusunda şekillendiriyor.

Ve şimdi 1963'ten 2000'li yıllara ışınlanalım. Her ne kadar iki uç nokta arasında pek çok şey değişmiş olsa da, insanların günlük hayatlarındaki koşuşturmaları, ev ve iş hayatı arasındaki yüksek ivmeli gelgitleri, bu trafiğe sosyal hayatlarını sıkıştırmaya ve sağlıklı bir yaşam sürmeye çalışmaları baki olduğunu görebiliriz. Ancak 2000'li yıllar bu karşılaştırmalı örnekte bir avantaja sahip: İnsanların hayatını kolaylaştıran teknolojik gelişmelere...

Malum, eskiye kıyasla sağlıklı bir yaşam sürmek, bugün çok güçlü bir trend. Fit vücuda sahip olmak, beslenme alışkanlıklarını düzene oturtmak ve sağlıklı yaşam sürmek isteyen insanlarla dolup taşıyor. Ama asıl soru işareti tam da bu cümlenin sonunda beliriyor: Sağlıklı bir yaşam sürmek, fit olmak ve düzenli beslenme alışkanlığı edinmek için en önemli opsiyon spor salonu üyeliğinden mi geçiyor? Açıkçası bu sorunun cevabını bizim yerimize akıllı telefonlar veriyor. Zira Apple Store ve Google Play gibi platformlarda en çok indirilen uygulamalar arasında fitness aplikasyonları yer alıyor; anlaşılan, spor salonlarının yerini mobil bir harekat alıyor. Sadece birkaç dolarlık üyelik bedeli karşılığında, uygulamayı indiren kullanıcıların vücut ölçülerine, yaş aralığına, beslenme alışkanlıklarına ve

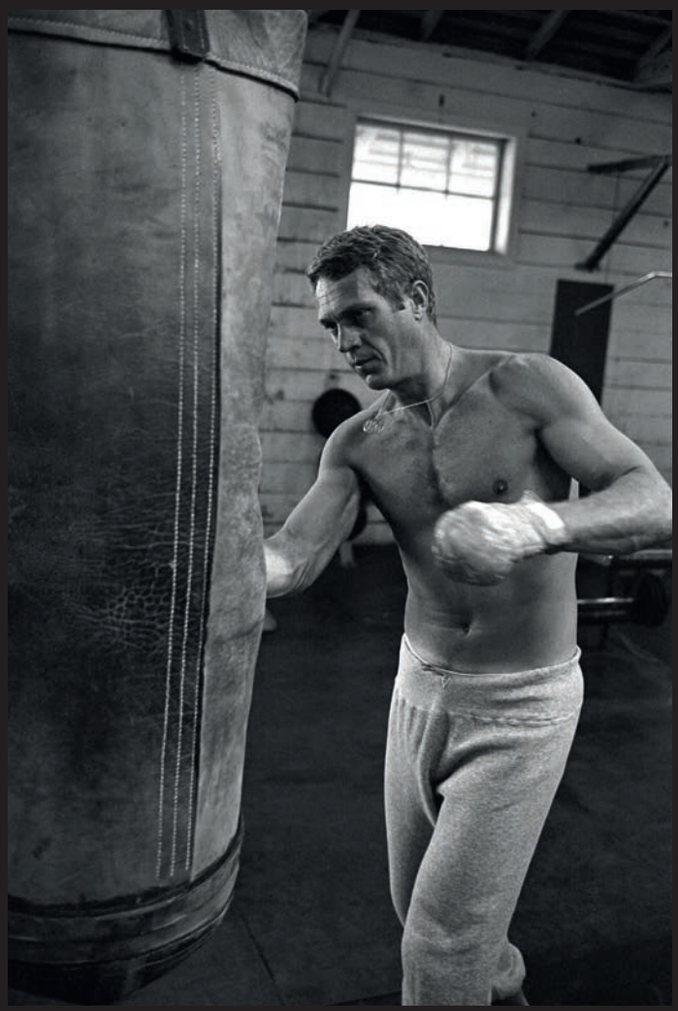

Love with the Proper Stranger **filminin yapım aşamasında, Paramount Pictures stüdyosunda spor yaparken fotoğraflanan Steve McQueen.**

günlük rutinine göre spor takvimi çıkartan programlar, kullanıcıların kendi spor alışkanlıklarını edinmelerini mümkün kılıyor. Lugatımıza dahil olan 'personal trainer' kavramı, bu minvalde kişinin kendi spor hocası haline geldiği bir sürece evriliyor. Sürece dahil olup uygulamalar ve spor salonları arasındaki kıyaslamada tercihini belli eden kişiler, çoğunlukla, şaşırtıcı bir şekilde seçimlerini uygulamalardan yana yapıyorlar. Çünkü ancak bu sayede daha rahat hissettikleri ortamlarda daha verimli çalışabildiklerini söylüyorlar. Ve bu iddialı açıklamayı yaparken sadece tek bir şeyin altını çiziyorlar: İradeli olmak. Malum, spor salonlarına üye olduktan sonra vicdan muhakemesi yapan ve yüklü miktarda para ödedikleri için salona sadece zorunlu hissettiklerinden dolayı giden insanların varlığını kanıksamış durumdayız. Ancak spor alışkanlığını söz konusu uygulamalar üzerinden geliştirdiğinizde ihtiyacınız olan yegane şey, uygulamanın ekranınıza gönderdiği uyarıyı görmezden gelmek yerine, determinist bir iradeye sahip olmak ve programı takip etmek.

Birkaç satır yukarıda bahsettiğimiz yoğun akıcı günlük tempo içerisinde spor salonuna vakit ayırmak yerine kendi spor programınızı yaratmak istiyorsanız, dijital platformlardan indirebileceğiniz binlerce uygulamanın varlığını hatırlatmakta fayda var. Bu uygulamaların başında, 2018 yılında 77 milyon dolar payındaki pazar payıyla liderliği göğüsleyen, dünyaca ün kazanmış *influencer* Kayla Itsines'in kurduğu Sweat App geliyor. İstediğiniz vücut tipine göre programlar sunan uygulama, aynı zamanda bu uygulamaya dahil olan *trainer*'ların canlı yayınlarını, video sunumlarını ve ipuçlarını da barındırıyor. Seçtiğiniz spor programına ve kilonuza göre Sweat App, sizin için ideal beslenme programını da sunuyor. Her program yaklaşık 25 ile 30 dakika arasında sürüyor ve tahmin edebileceğiniz üzere spor salonuna giderek harcayacağınız zaman, yanınıza kar kalıyor.

Sweat App gibi popüler uygulamalardan bir diğeri ise Freeletics. Sweat App'ten farklı olarak Freeletics, size en uygun programı yapay zeka ürünü bir *personal trainer* ile çıkartıyor. Digital Coach olarak adlandırılan bu özellik, haftalık 0,95 euro'luk bir fiyata sahip. Uygulamayı indirip üyelik işlemlerini tamamladıktan sonra, diğer uygulamalarda olduğu gibi, kişisel bilgilerinizi uygulamaya girmeniz ve nasıl bir antrenmana ihtiyaç duyduğunuzu belirtmeniz bekleniyor. Devamında Freeletics uygun saat aralıklarınıza göre sizi spor yapmaya davet ediyor, yediğiniz besinleri sisteme girerek aldığınız kaloriyi hesaplıyor ve o gün nasıl bir antrenman yapmanız gerektiğini belirtiyor.

Her ne kadar bu uygulamalar herhangi bir spor salonuna bağlı olmadan üretilmiş olsalar da, pek çok ünlü marka spor salonuna gelmek istemeyen potansiyel müşterileri için de dijital platformlar aracılığıyla faydalanabilecekleri çözümler sunuyor. Amerika Birleşik Devletleri'nin en ünlü spor kulübü zinciri Equinox, evde kolayca yapabileceğiniz antrenmanlarla sıkı bir vücuda sahip olabileceğinizi söylüyor. Equinox App, üyelik işlemini gerçekleştirdikten sonra spor salonuna gidemediğiniz ya da gitmek istemediğiniz günlerde de beslenme alışkanlıklarınıza, antrenmanınıza dahil oluyor ve sizi zinde kalmak için destekliyor. Bu pratik çözümü sadece spor salonları değil, spor markaları da yapıyor. Nike Training Club, fitness özelinde pratik çözümler sunan bir diğer uygulama olarak radarımıza takılıyor. 160'tan fazla antrenman seçeneği sunan uygulama, 15 ile 45 dakika arasında değişen programlarla spor alışkanlığınızı şekillendiriyor.

Fakat öte yandan spor uygulamalarının sunduğu bu gibi pratik çözümler her geçen gün daha da popülerleşirken, kimi spor tutkunları spor salonlarına gitmenin daha motive edici bir alternatif olduğu konusunda hemfikir. Ama yine de, sınıf dersleri sayesinde daha hırslı bir spor alışkanlığı edinmenin mümkün olduğunu söyleyenlere inat, kendi iradenize güvenip, yediğiniz yemeklerin değerleri konusunda uygulamaya yalan söylemediğiniz müddetçe, spor aplikasyonlarının günlük hayatınızda sağlayacağı rahatlığı aklınızın bir köşesinde tutmakta fayda var.

Conan O'Brien ve Hugh Jackman, *Late Night with Conan O'Brien*'da şınav çekerken.

Arnold Schwarzenegger, 1977 yılında, Muscle Beach, Kaliforniya'da ağırlık çalışıyor.

Matthew McConaughey, Sout Beach'te, koşuda.

MÜZİK VE MODA PAKTI

Yazı Hakan Özdemirci

Müzik ve moda, bugün kreatif endüstriler arasında en kitlesel olan, çağın hızına rahatlıkla uyum sağlayan -hatta bu hız düzenini kuran- ve tarih boyunca jenerasyonları gözle görülür biçimde etkisi altına alıp birbirinden en çok beslenen iki disiplin. Peki, nasıl?

Bu mevzuya şöyle girelim: İki ayrı mekanda yer alan bir sahne ve bir podyum hayal edin. Sahneyi büyük bir festivalin ortasına, podyumu ise yaklaşık on beş dakika sürecek bir moda şovunun tabanına yerleştirelim. Lokasyon, ses, ışık, görüntü ve seyirciden bağımsız bu iki performansın en önemli unsuru, kuşkusuz, canlı dinleyeceğimiz grubun veya DJ'in performansı olacak. Şimdi bu benzerlikten yola çıkarak da kısaca hikayenin başına, moda ve müziğin birbirini ilk etkilemeye başladığı yıllara doğru gidelim. Bu süreçte *punk* hareketinden *grime* ve *grunge* janrlarına, günümüzde ise elektronik müziğe uzanan bir yolculuktan söz etmek gerekecek.

60'lı yılların, insanların giyinme tarzlarını en çok müziğin belirlediği bir periyot olduğunu söyleyebiliriz. İngiltere'de The Beatles ve Rolling Stones gibi grupların ortaya çıkıp yükselmeye başladığı bu zaman diliminin etkisi akabinde hızlıca tüm Avrupa ve Amerika'ya da sıçramıştı. Londra merkezli, eğlenceyi seven bir anlayışın başını çektiği hareketin sonrasında da, Amerika'da *hippie*'lerin modaya daha fazla özgürlük kattığını görebilirsiniz. 70'lerde Vivienne Westwood'un modada yarattığı *punk* kültürü ve 90'larda Kurt Cobain'in *grunge* çıkışından sonra, 2000'li yılların başında birçok sanatçı *grime* akımı ile sokak kültürünü podyuma taşımaya başladı. Günümüzde ise bunun yansımalarını daha çok elektronik müzikte görüyoruz.

Modanın öncüleri, zamanın hangi diliminde olursa olsun sokaktan ilham almayı başardı ve onu başkalaştırdı. Dolayısıyla şimdi de özgünlük ve farklılık adına kurdukları hikayelerini kitlesel bir müzik akımı ile ilişkilendiriyor, elektronik müzik üzerinden yeni deneyimler yaratıyorlar. Artık yeni tasarımlar veya podyumda gerçekleştirilen her türlü performans kadar; sahneyi tamamlayacak müziğin arkasındakiler de "trend olmuş" durumda. Performansların öncesi ve sonrasında yaratılan *playlist*'ler de böylece moda dünyasına ve günümüz popüler kültürüne hizmet etmiş oluyor.

Diğer taraftan bakacak olursak, son yıllarda moda ve müzik alanlarının yaratıcı zekaları birbirlerinden rol çalıp, karşı tarafa cesurca geçiş yapabiliyorlar. Ör-

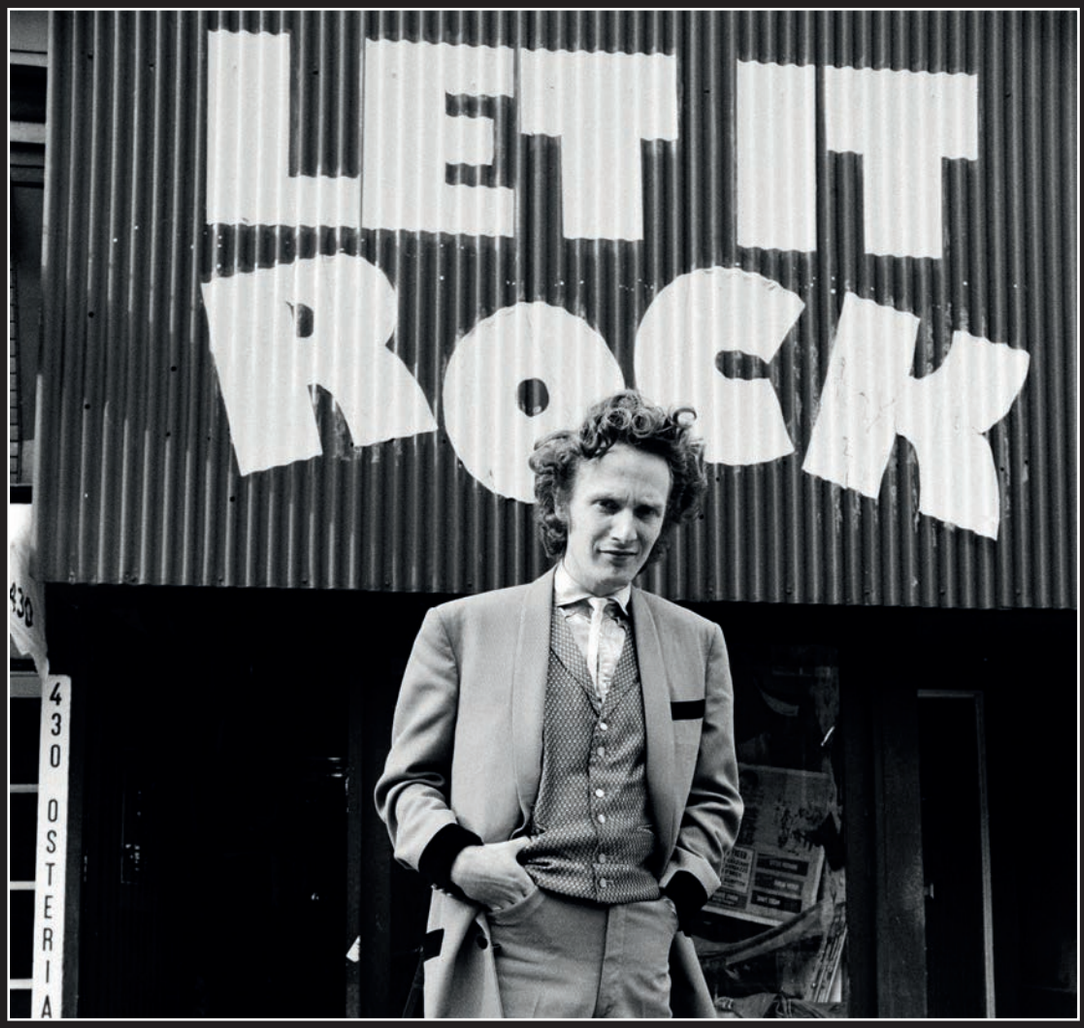

1971'de Vivienne Westwood, o zamanki sevgilisi Malcolm McLaren ile Londra'da rock & roll plakların da satıldığı 'Let It Rock' mağazasını açmıştı.

Geçen sene Valentino'nun defilesinde canlı performans sergileyen Belçikalı-Mısırlı müzisyen Tamino Amir Moharam Fouad, Missoni'nin İlkbahar/ Yaz 2019 kampanyasında yer aldı.

Michel Gaubert'in Chanel için hazırladığı *playlist* (Apple Music'de yayında)

SUSPIRIUM Thom Yorke
MADDY LA NUIT Flavien Berger
MUCH TO TOUCH Planningtorock
SO RIGHT Marie Davidson
BABY FORGIVE ME Robyn
ONE MORE Yaeji
WORLD'S CRAZY Roisin Murphy
CHANGE THE BEAT Fab 5 Freddy & Beside
OVERLOAD Georgia Anne Muldrow
PORCELAINE Dita Von Teese
JUNGLE HURT Mathématiques Modernes
POLAROID/ROMAN/PHOTO Ruth
WUNDERBAR Christiane F.
RE BOP ELECTRONIC Marie et les Garçons
FOCUS Charlie XCX
BECAUSE IT'S IN THE MUSIC Robyn
SAGE COMME UNE IMAGE Lio
TEARS FROM HEAVEN Desire
CROW Forest Swords
ROSEATE Ioanna gika
FLAMINGO Daniel Brandt
TALK TALK TALK The Golden Filter

neğin, Liam Gallagher, Pharrell Williams gibi isimler, müzikte yakaladıkları popülerlik sayesinde çeşitli markalarla iş birliğine girip kendi alt markalarını veya serilerini yaratmışlardı.

Benzer şekilde modanın içindeki isimler de müzik alanında kendilerini var etmenin çeşitli yollarını arıyorlar. Ama bu alanda başarılı olarak kabul ettiğimiz örnekler, özellikle kendi markalarına ait defilelerin müziğini yapanlar. Louis Vuitton'un artistik direktörü Virgil Abloh'nun sahne performansını müzik odaklı kurgulayarak, aynı zamanda DJ'liğini de üstlenmesi; Yohji Yamamoto'nun müzik merakını podyumda gözler önüne serip, bir de üzerine bu parçalarla albüm yayınlaması gibi...

Bu noktada, en çarpıcı performansların Michel Gaubert'inkiler olduğunu da ekleyebiliriz. Zira Gaubert, aslında bir müzik direktörünün moda alanında ne kadar başarılı olabileceğini gösteren en iyi örnek. Hayatının önemli bölümünü David Bowie, Serge Gainsbourg gibi müzisyenleri dinleyerek geçiren Gaubert, müzik seçimlerinde *new wave*'den *reggae*'ye, *rock*'tan elektronik müziğe kadar farklı türlere başarıyla evrilebiliyor. Joy Division'dan Chromatics'e kadar geniş bir yelpazenin içinde, doğru koleksiyon ve sahne şovu ile doğru müziği eşleştirmek konusunda çok başarılı.

Sektörün başarılı müzik adamlarının sahne üzerinde varlık gösterme işi, yalnızca defileler ile sınırlı kalmayıp, sonradan kitlesel mecralar üzerinden yayılan *playlist*'lerle de devam ediyor. Mesela kısa bir süre önce Virgil Abloh, Apple Music tarafından yayınlanan "exclusive" listesiyle dinleyicilerine ulaştı. Bu sayede -sosyal medyanın sağladığı hızlı ve yaygın iletişim ağıyla- bu isimler, modada yarattıkları etki sonucu müziği de rağbet gören ya da müzik seçimleri aracılığıyla modayla ilgili yaratıcılıkları da takip edilen kişiler oldular.

Bu iki uçlu bağlantının zamanla uzantılarını artırması, haliyle her alanda olduğu gibi, moda şovlarında da sunumun ötesine geçip farklı deneyimler yaratılabilmesini sağladı. Rem Koolhaas'ın mimarlık ofisi OMA'nın tasarladığı Prada *catwalk* alanları, bu gelişmenin iyi örneklerinden birisi. Kısacası artık sahne ve mekan tasarımları kesinlikle müzik ile ilişkilendirilerek yapılıyor.

Tasarlanan tüm detayların içerik ve görsellik bağlamında müzikle senkronizasyonu, performansın en önemli nüanslarından biri olarak öne çıkıyor.

Bu etkileyici performanslardan biri, iki yıl önce Londra'da izlediğim Benjamin Clementine'in konseriydi. Londra Somerset House'daki konserde Benjamin'in sahne performansı oldukça yalın ve sadeydi; sahnede sadece piyano ve arkasında siyah perde vardı. Aslında bu sadeliğin, Clementine'in performansında anlatmak istediğinin önüne geçmemek için özel olarak kurulmuş bir mizansen olduğunu söyleyebilirim. Aynı mizansen daha önce Clementine'in birkaç kez sahne aldığı Burberry şovlarında da sergilendi. Yine aynı sadelik ve piyano üzerindeki baskın vokaliyle, sahne aldığı defilelerin oldukça ilgi görmesine sebep oldu. Clementine'ın performansı, uzun süredir hem müzikal anlamda hem de görsel olarak izlediğim en etkileyici işlerden biriydi.

Tüm bu örnekler ve meselenin, popülarite açısından taşıdığı potansiyele bakarsak, canlı ya da DJ performansı olsun farketmez, sonuçta olup biten şu ki müzik endüstrisinde herhangi bir eğilim ortaya çıktığında, geniş bir kitleye ulaşabileceği en prestijli alan moda endüstrisi oluyor. Örneğin, kentsel tınıların yükselmesi veya elektronik müziğin yeniden canlanması gibi eğilimler, Çok hizli biçimde neredeyse otomatik olarak moda endüstrisinde de vuku buluyor.

Bu açıdan bakarsak, sahnede veya podyum üzerinde gerçekleşen tüm hikaye, bir şekilde önce izleyicilere, sonra da sokaklara taşıyor. Müzik bir enstrüman da olsa, modanın içindeki hikayede güçlü rollere bürünmeye devam edecek gibi gözüküyor.

Calvin Klein'dan ayrıldığı açıklandıktan birkaç hafta sonra, Ocak ayında kendi markasının Sonbahar/ Kış 2019 koleksiyonunu tanıtan Raf Simons, tasarımlarında hep müzikal referanslara yer veren bir isim. Özellikle Joy Division'a... Tamamen kendi markasına odaklandığı bu defilesinde ise Belçikalı post-punk müzik grubu Whispering Sons sahne almıştı.

DIOR'UN SANAT DÜZENİ

Yazı Sıla Güven

Soldan sağa: Christian Dior Couture'un 1954'teki defilesinin sahne arkası. (Fotoğraf: Mark Shaw)

Kabuklu deniz böcekleri ilk defa, 1937 yılında sanat ve modayla ilişkilendirildi. Bu sürreal durumun üç sorumlusu vardı; Salvador Dali, Elsa Schiaparelli ve ipek bir gece elbisesi. Hikayenin iç yüzü şöyleydi: Cecil Beaton'un fotoğrafladığı dergi sayfalarında elbiseyi giyen sosyetik Wallis Simpson, kocasından boşanmanın ve hemen ardından VIII. Edward ile evlenmenin arifesindeydi. İnsanlar konuşuyordu, Bayan Simpson'un saygınlığı tehlike altındaydı ve acilen bir yenilenmeye ihtiyacı vardı. İmdadına, cinsel alt metinli bir ıstakoz ve çağdaş sanat yetişmişti. Dali'nin ıstakozu

Wallis Simpson, ıstakoz çizimli Christian Dior elbisesiyle Vogue dergisi için Cecil Beaton'un objektifi karşısında (1937). © Condé Nast Publications.

bu durum için doğru mesajı veriyor muydu tartışılır ancak bir sanatçı olarak zamansızlığa onu en hızlı tüketen moda yoluyla ulaşabilmiş olması, bu absürt hikayenin en dokunaklı yeriydi belki de.

Aslında sanatçı ve modacı iş birliklerinin, ortaya çıkan iş ya da dönem ne olursa olsun, her defasında heyecan verici olmasının sebebi, belki de bu zamansızlık algısının tezahüründe yatıyor. Günümüzde modacıların ortaya çıkardığı zamansız parçaların sayısı yaşadığımız her saniye daha da uzaklaşıyor bizden. Sanatın bile hızla tüketildiği, tüm kabahatin sosyal medyaya atıldığı ama çarmıha germeye kimsenin yeltenemediği, korkak ve kaypak, anı yaşamayı fazlasıyla yanlış anlamış bir dönemde olduğumuzu, bana kalırsa rahatlıkla söyleyebiliriz.

Sanatçı ve tasarımcı evliliği yüksek tansiyondan doğar.

Sanatçıları motive eden, zamansız ve trendler ötesi bir obje yaratmaktır aslında. Yani hala bildiğimiz kadarıyla ve şu saniyeler bir şeyler daha değişmediyse... Tasarımcılar ise tamamen, bir takım zevkleri yansıtmakla görevlidirler, işleri dönemseldir, tüketilebilirdir ve hatta mümkünse en çok da öyle olmalıdır. Yaratımları bir şeylere bağlıdır; sokağa, politikaya, tüketilen diğer şeylere... Onlar başka bir deyişle, kapana sıkışmış, özgürlük alanı kısıtlanmış birer sanatçı gibidir. Dolayısıyla sanatçı ve tasarımcı evliliği, yüksek tansiyondan doğar, imkansız görülen bir aşkın gerçekleşmesi gibidir. Yani modanın özgürleşmesi için bir ihtimal daha vardır ve iddia edilebilir ki, o da sanattır.

SANATLA GERÇEKLEŞMEK

Yves Saint Laurent'in Piet Mondrian'lı iş birliği; tasarımcının sanattan, sanatçının da cazdan ilham alması ve ezoterizme ilgili duyması gibi tuhaf bir sarmaldan doğar. Pablo Picasso'nun Diaghilev'in elit Rus Bale grubu için çizdiği kübist çiçekleri çok anlaşılmasa da moda dünyasına göz kırpar ancak karşılık veren olmaz ve bu hikayeden yine en karlı Picasso'nun aşk hayatı çıkar. Günümüze yaklaştığımızda, sanattan ilham almasına aslında çok da gerek kalmayan çünkü bir sanatçı anarşistliğindeki tavrıyla moda dünyasının en özgün kraliçesi unvanına sahip olan Vivienne Westwood'un, Donatello ve El Greco ilhamları hatırlanabilir. Alexander McQueen ve Damien Hirst, Virgil Abloh ve Jenny Holzer, Gucci ve Coco Capitan, Supreme ve Cindy Sherman gibi uzun bir liste yapabiliriz bugünün sanatçı ve tasarımcı iş birliklerine dair. Ancak yeni yüzyılda bu iş birlikleri sadece tasarımcıyı sanatla özgürleştirebilmek ve modayı kullanarak sanatçıyı geniş kitlelere indirmek ve farklı bir oyun alanı sağlamak için işe yaramaz. Aynı zamanda, orijinalliğin yok olduğu, her şeyin sıradanlaştığı bugünde, hissizleşen sinir uçlarını hayata döndürmek anlamına da gelir. Ve bugünün en yeni iş birliği haberlerinden biri, Dior moda evinden ve ele ele tutuştuğu 11 kadın sanatçıdan gelir.

ŞİMDİ BİRAZ GERİ SARALIM

Kadın siluetini hatırlatması sebebiyle moda tarihinin devrimci isimlerinden biri olmasından önce, Christian Dior *hip* bir galericidir. Paris'teki La Boétie isimli dar sokaktaki 23 numaralı apartman dairesi, Géricault, Ingres,

Fotoğraflar © Christian Dior arşivine aittir

Delacroix, Cézanne, Manet, Degas, Monet, Renoir, Toulouse-Lautrec ve Modigliani gibi ressamların işlerini toplayan sanat simsarı Paul Rosenberg'e; 57 numara, sanat çevrelerinde bir efsane olan Nathan Wildenstein'a aittir. 35 numarada yer alan Marcel Bernheim'ın galerisinde Van Gogh'lar görülür ve karşısındaki 34 numaradaysa Jacques Bonjean'ın galerisi bulunur. Ve Bonjean'ın iş ortağı, ileri görüşlü, müthiş zevk sahibi, 23 yaşındaki Christian Dior'dur... Koleksiyonundaki giysilere Matisse, Braque, Picasso isimlerini veren modacı için sanat, hayat hikayesinde yer alan kendi cümleleriyle, "hep ilk aşkı" olmuştur.

"Why are there no great women artists?"

Şimdi Dior moda evi, modanın sanat ile olan ilişkisini, modacının mirasını sarsmayacak ve samimiyetinin sorgulanmasına açık kapı bırakmadan hayata geçiriyor. Her geçen yıl gittikçe yükselen ve güçlenen kadın gücünü, belki de görebileceğimiz en samimi haliyle yansıtıyor. Dünya çapında 11 kadın sanatçı, sınırlı sayıda üretilen Lady Dior çantaya kendi imzasını atıyor. Böylelikle, bahar koleksiyonunda feminist sanat teorisyeni Linda Nochlin'in sorusunu alıntılayarak, hem sosyal medyayı hem de markanın satışlarını sallayan, üzerinde "Why are there no great women artists?" [Neden büyük kadın sanatçılar yok?] diye bağıran tişört fikrinin de altını doldurmuş oluyor.

Bu 11 kadın, bir ıstakozla başlayan ama dişil enerjiyle gerçek anlamda buluşması zaman alan bir gönül bağını hatırlatıyor. Sanat ve moda, olabilecek en zarif ve en etkileyici formunda Dior Lady Art projesinde hayat buluyor. İçlerinde Türk sanatçı Burçak Bingöl'ün de bulunduğu, tarih boyunca eleştirilere ve engellemelere maruz kalan kadın sanatçıları ayakta alkışlayan Lady Dior'larla tanışın.

OLGA DE AMARAL

Amaral 87 yaşında, yani kadın sanatçıların bu zamana kadar nelerle karşılaştığından son derece haberdar. Soyut işleriyle bilinen Kolombiyalı sanatçı, kumaşlarla ve güçlü renklerle, alanlar içinde heykelimsi varlıkları olan işler yaratıyor.

POLLY APFELBAUM

Renkli, geometrik ve hatta halüsinatif sanat işlerine meraklıysanız Pensilvanya doğumlu sanatçının 1980'lerden beri ortaya çıkardığı işlere göz atmalısınız.

MORGANE TSCHIEMBER

Fransız heykeltıraş iç içe geçen boyutsal ilişkilerden ile uzay, zaman ve güzellik arasındaki dengeden besleniyor. Metafiziksel bir iz düşümle hayal gücünü yansıtan sanatçı, her işinde kendini yeni yönlere doğru zorlamaktan ve yeni deneyimlemeler yaşamaktan hoşlanıyor.

Christian Dior, Victor Grandpierre, Salvador Dali, Jacques Benita ve Gala Dali, Barcelona'da yemekteler (1956).

LI SHURUI

Sichuan Fine Arts Institute mezunu Li, düzenli solo sergileri olan çok az Çinli kadın sanatçıdan biri. Işık ve mekan ilhamlı işleriyle duyguları konuşturması, onu dünya çapında galeriler için de vazgeçilmez kılıyor.

MICKALENE THOMAS

Mixed-medium işleriyle bilinen *African-American* sanatçı, ırk, cinsiyet ve cinsellikle ilgili konuların etrafında geziniyor çoğunlukla. Kolajlarla yarattığı anların karanlık alt metinleri, kullandığı canlı renklerle başka türlü bir çarpıcılığa bürünüyor.

HARUKA KOJIN

Hiroşima, Japonya'da doğan Kojin'i, onun Lady Dior'unda da izlerine rastlanan *Kontak Lens* enstalasyonuyla biliyor olabilirsiniz. Çiçekleri, altın rengi tüyleri, dev mercekleriyle büyük beyaz boşlukları dolduruyor ve mekan, varlık algısını sorgulatıyor.

PAE WHITE

Sizin her gün gördüğünüz bir obje, onun dünyasında daha derin odaklanılması gereken bir şey olabilir. Sanat, zanaat ve mimarinin karması işleri, 'denge' kelimesinin anlamıyla oynuyor ve her bir işinde kullandığı materyaller, oldukları formdan çıkarak başka bir formu oluşturmak üzere kendi kimliklerini yaratıyor.

BURÇAK BİNGÖL

Hayal kırıklığı II isimli işiyle Metropolitan Museum of Art daimi koleksiyonuna giren Bingöl, kültür ve endüstrinin mücadele gerektiren temalarını, heykel, fotoğraf, resim ve başka birçok disiplini kullanarak deşiyor.

ISABELLE CORNARO

Fransız heykeltıraş ve film yapımcısının işleri Louvre'da sergilendi. Sanatçı, analitik ve sembolik arasındaki çarpışmayı kullandığı mulit-disipliner çalışmalarını, Paris ve Cenevre arasında yaratıyor.

JANAINA TSCHÄPE

Alman sanatçı Tschäpe, suyun sonsuz ihtimallerinden ilham alıyor, fantezi, sembolizm ve hayal gücü arasındaki bulanık çizgiyi geziyor. Sanatçının *Lacrimacorpus* isimli videosu, Guggenheim'da yer alıyor.

LEE BUL

Geç 80'lerde sanat camiasında işleri görünmeye başlayan Güney Koreli Bul'un büyük heykelleri ve odaları kaplayan enstalasyonları, feminizm ve adalet idealleri üzerine. Sayborgları ve canavarları, aynı Dior Lady yaratımı gibi, sanki bu dünyadan değil.

Üçüncü edisyonu bu sene yapılan Dior Lady Art projesi, Maria Grazia Chiuri için de bir ilkti. İş birliği kapsamında Lee Bul'un (altta) ve Morgane Tschiember'in (sağda) tasarımları da yer alıyor.

KR-20218
H T
(DM—029)
58131
IP.7.01.049/108
N / Réf. : IP.7.01.049.ACT
YOUR FORWARDING AGENT IN FRANCE

LAURENT DORDET

Röportaj Beran Toksöz

röportaj

24, rue Faubourg St-Honoré adresindeki Hermès'in tarihi merkez ofis binası, 2003 (Fotoğraf: P.A. Decraene).

Hermès'in 30 yılı aşkın bir süre boyunca CEO'luğunu üstlenen Jean-Louis Dumas'nın 1978'te yönetime geçtiğinde attığı ilk adımlardan biri, İsviçre'de La Montre Hermès'i kurmak olmuştu. Tüm üretimini Fransa'da gerçekleştiren bir marka söz konusu olduğundan, şirketi saat sektörünün İsviçre'deki mono-kültürüne adapte etmeye yönelik bu yeni karar epey tartışılmıştı. Oysa Dumas'ya göre, 1920'lerden beri birçok yüksek saatçilik markasına kayış temin eden Hermès, 1975'te Grace Kelly'nin çantasına ithafen yapılan ilk saat tasarımının ardından kendi saat macerasına atılmaya zaten hazırdı. Aynı yıl Arceau, üç sene sonra Clipper, 1991'de ise birkaç sene sonra da kayışıyla sansasyonel olacak Cape Code tanıtıldı. Ardından, Medor ve H-Hour ile kadın saat markası segmentinde ilerlemeye devam etti. Maskülen atılım da bir süre sonra, 2003'te ilk Vaucher-Hermès kalibreyle çalışan Dressage ile yapıldı. Tepkiler iyi olunca, üç sene sonra Hermès, Vaucher'nin yüzde 25 hissesini satın alarak, saat kanalına 15 milyon euro'luk bir yatırım yaptı. Ve aynı yıl deri kayış üretimini de Paris'ten Biel'e taşıdı. Böylelikle saat operasyonunu ilerleterek, kalibre konusundaki bilgi birikimini artırmaya odaklandı ki bu sene ilk komplikasyon, Ay fazı ortaya çıktı. İşte 2015'ten beri La Montre Hermès'in CEO'su olan Laurent Dordet de bu söyleşide, yüksek saatçiliğe nasıl uyum sağladığını anlatıyor.

Her yüksek saatçilik markası tarihine referans veren hikayeleri ön plana çıkarıyor. Ama Hermès'in duruşu bu anlamda da farklı; daha "modern ve kreatif" bir bakış açısı var diyelim. Sunumda sadece bir Jean-Louis Dumas sözüne rastladık geçmişe dair. Fuar standınız da iki sene içinde yapılanlar arasında en kreatif olandı. Bu kalıcı bir strateji mi yoksa Hermès halen yönünü bulma adına diğer *maison*'ları gözlemliyor mu?

Biz hiçbir şeyi gözlemlemiyoruz çünkü trendlere uymak istemiyoruz, kendi felsefemiz var: Zarafet çok önemli ve bu uğurda yaptığımız her şeyin yapı taşlarını da zanaat ve yaratıcılık oluşturuyor. Zanaatkarlık Hermès'e her zaman öncülük etmiştir ama yaratıcılık yoksa zanaat ürünü ilgi çekmez. Söz konusu bileşkeyi gerçekleştirirken de Amerikalılar, Avrupalılar ya da Çinliler ne sever diye düşünüp karar vermiyoruz; tasarımda pazarlama niyeti gütmüyoruz. Yeni tanıtılan kadın saatine bakarsanız bunu görebilirsiniz. Hiçbir trende uymuyor, hatta her trende kontrast. Bu tabii biraz çılgınca. Ama neden beğenilmesin ki? Jean-Louis Dumas'nın yol gösterici bir deyişini daha hatırlatıyor bu bana: "Bilgi açısından her şeyi ciddiye alalım. Ama kendimizi çok da ciddiye almadan..." Bizim basın sunumumuzun diğer markalara kıyasla formel olmamasının sebebi de bu. Oturduğunuz yere Hermès yastıkları koyarak sizi rahat

Portre: Johann Sauty

Martin Margiela'nın Hermès'in İlkbahar-Yaz 1999 koleksiyonunun defilesinde ve kampanya görsellerinde kullandığı Cape Cod (üstte).

hissettirmek istiyoruz çünkü biz sizden daha önemli değiliz; hep beraber sizlerle buluşup konuşan arkadaşlar gibi hissetmek istiyoruz. Hermès'in oyuncu kimliğini korumaya özen gösterip, yetişkinliğin sıkıcı tarafını kabullenmek istemiyoruz.

Saat tasarımında, ünlü endüstriyel tasarımcılarla iş birliği yapmaya özen gösteriyorsunuz. Marc Berthier ile Carré H; Ini Archibong ile Galop d'Hermès gibi... Ama Jaeger-LeCoultre'un Marc Newson ile yaptığı iş birliğinin dışında, yüksek saatçilik bu fikir üzerinde pek durmuyor gibi. Bu iş birliklerinin size dönüşü nasıl, hak ettiği ilgiyi çekiyor mu?

1978'te Jean-Louis Dumas "La Montre Hermès"i kurduğunda ekibe saat tasarımcılarıyla çalışmama nasihati vermişti. "Çünkü onların perspektifi yalnızca saat sektörünü kapsıyor. O zaman yeni bir soluk getiremeyiz." Biz de bu sistemi severek devam ettiriyoruz. İster içeriden, ister dışarıdan olsun; çalıştığımız herkeste aradığımız tek şey özgün yaratıcılık. Yaptığımız iş birlikleri de *marketing* amaçlarına değil; mevzubahis tasarımcıyla Hermès'in fikirlerinin uyuşmasına dayanıyor. Sadece iyi anlaştığımız, Hermès'i anladığına inandığımız için bir tasarımcıyla ortak bir proje yaratabiliyoruz. Tabu ya da yükümlülük olmadan hareket edebilme özgürlüğüne sahibiz. Ortaya çıkan tasarımı beğenmezsek de lanse etmiyoruz. Örneğin Galop d'Hermès, Ini Archibong'un yaptığı bir tasarım olsa da neticede apaçık Hermès'in saati olduğunu hissettirebiliyor; bu faktöre çok dikkat ediyoruz.

"Bilgi açısından her şeyi ciddiye alalım. Ama kendimizi çok da ciddiye almadan..."

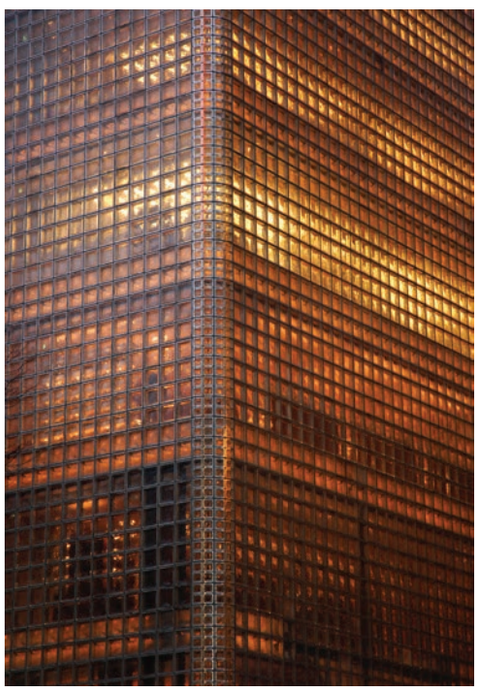

Hermès'in en dikkat çekici binalarından biri Tokyo'daki butik ve atölyesinin yer aldığı. Yapının mimarı, Renzo Piano.

Hermès'in vitrinleri hep çok etkileyici kurgulara sahip. SIHH'teki stant konseptlerinin tasarımında birlikte çalıştığınız kişilere de Paris'teki aynı ekip mi karar veriyor?

Normalde lüks markaların bütün butiklerine global bir plan gönderilir; her vitrin aynıdır. Ama Hermès'te aynı şehirdeki butiklerin vitrin tasarımları bile birbirinden farklı olabiliyor. Paris ekibi, ülke yönetimlerine takvimi delege ediyor; onlar yerel sanatçılarla çalışıyorlar. Bu sebeple merkez ofis uluslararası pek çok sanatçı ve tasarımcıdan oluşan bir sosyal ağa sahip. Fuar kurulumlarımızdaki konseptte de onlardan fikir alıyoruz.

Peki Ay temasının, bu yılın Apollo 11'in 50. yıldönümü olmasıyla bir alakası var mıydı?

Bu yılın teması aslında "hayal etmek." Ama gösterimdeki esas fikir Ay fazı komplikasyonunu öne çıkarmaktı. Bu komplikasyon üzerinde manüfaktürde üç sene önce çalışmaya başladık fakat projenin tamamlanışının 2019'da olacağını tahmin etmemiştik. Gerçi güzel bir tesadüf oldu.

Hermès'in moda dünyasındaki iletişim ağı çok kapsamlı. Bunun avantajlarını saat tarafında da kullanıyor musunuz?

Saatlerin çoğunluğunu Hermès butikleri dahilinde satıyoruz. Dolayısıyla Hermès'in aura ve repütasyonundan hayli yararlandığımızı söyleyebilirim.

Sunumda insanların Hermès'in saat markası olduğunu pek kolay kabullenemediklerinden bahsetmiştiniz.

Çünkü pürist saat severler Hermès saat tercih etmiyorlar. Biz işte o insanları ikna etmek istiyoruz. Hermès denince akla çanta veya ipek geliyor olabilir ama Hermès aynı zamanda saati de çağrıştırmalı. Ve günümüzde bu çağrışımı spontane bir şekilde yaratamıyorsunuz; çok çabalamanız gerekiyor. Elbette butiğe gelip kendiliğinden saat almak isteyenler oluyor ama genellikle o malum esaslı saat severler, Patek Philippe veya Cartier'ye gidiyorlar. Bizim amacımız da bu kişilere İsviçre'de ciddi bir manüfaktürümüz olduğunu ve operasyonu derinleştirmeyi planladığımızı anlatmak.

Bu bağlamda SIHH (Salon International de la Haute Horlogerie Genève) nasıl geçiyor?

Medya aracılığıyla bilinirliğimiz artıyor; adım adım saat yapımında meşruiyetimizi sağlamlaştırıyoruz. Moda ürünleriyle tanınan mega bir markanın parçası olmak elbette çok değerli; ama öte yandan bu durum yüksek saatçilik alanında zorluk yaratıyor, özellikle de erkeklere hitap ederken...

Geçen sene Hermès saatlerin yüzde 80'i kadınlar içindi. Bu oranı nasıl değiştireceksiniz o halde?

Feminen ağırlıklı bir dağılımımız var, çünkü başlangıçta sektöre kadın saatleriyle girdik. Ancak Vaucher-Hermès mekanizması ortaya çıktığında maskülen saatlere yönelebildik ki 17 sene önceydi bu. Öte yandan bence bu neredeyse dün gibi; üzerinden henüz çok zaman geçmedi. Her sene kendimizi ispatlamaya devam ediyoruz. Şimdi Ay fazı komplikasyonu da bu yüzden çok önemli; "yeni gelen" olabiliriz ama ilerlediğimizin herkes farkında.

Kadın saatlerinin gelmiş geçmiş en sevilen trendlerinden birini aslında bileğe dolanan çift tur kayışıyla Cape Cod yarattı. Ve bu fikrin ardında ilginçtir ki bir moda tasarımcısı olan Martin Margiela vardı.
Ama bu sadece Margiela'nın başarısı değildi. Aslında her şey, Hermès için bilhassa kravat ve parfümü kapsayan pek çok fikir üretmiş Henri d'Origny'nin, Robert Dumas'nın 1938'de tasarladığı Anchor Chain motifini, 1991'de bir saat tasarımında kullanmasıyla başladı. Jean-Louis Dumas'nın 'kare saat' isteği üzerine d'Origny'nin Anchor Chain motifini ikiye bölerek yaptığı Cape Cod tasarımı, Martin Margiela'nın da çok ilgisini çekti ve 1997'deki ilk Hermès defilesinde bu saati kullanmak istedi. Ama bilekte çift tur dönen [double tour] yeni bir kayış isteğiyle... Bir yandan birçok saat meraklısı ve saat markasından epey eleştiri de aldı ama Cape Cod Double Tour yakın tarihin en çok konuşulan saatlerinden biri oldu.

Renk, Hermès eşarbın anahtar kelimesi; malum 1937'den beri 75 bin renk tonu keşfedilmiş. Saat için hangi kelimeyi kullanmalıyız?
Hayal gücü.

Ben font diyebilirdim açıkçası. Hermès saatlerinin farklı tipografileri çok dikkat çekiyor.
Haklısınız; bu da çok önemli bir nüans. Biz diğer markalar gibi saatlerde aynı fontu kullanmıyoruz; her Hermès modeline ait farklı bir font geliştiriyoruz, her seferinde değiştiriyoruz.

1995'ten beri Hermès'te çalışıyorsunuz. Kariyerinizdeki şirket içi kategorik değişimler hep 4-5 senelik periyotlar sonrasında gerçekleşmiş. Şimdi saat bölümünde dördüncü senenizdesiniz. Geçmişte çalıştığınız alanlara kıyasla saat endüstrisinden memnun musunuz?
Bu zamana kadar ipek, deri ve egzotik deri bölümlerinde çalıştım. Her birinde Hermès öncüydü. Ama şu an ilk defa piyasada agresif davranmak zorunda olduğum bir pozisyondayım. Zorlu bir iş olduğunu söylemem lazım ama bence gayet eğlenceli. Fakat ben 25 senedir aynı şirkette çalışmışım gibi hissetmiyorum; beş farklı hayat yaşamış gibiyim. Çünkü bölüm değiştirdiğim her zaman sıfırdan başladım. Piyasayı anlamak, rekabet edenleri çözmek, strateji belirlemek, ekibi tanımak, tedarikçilerle tanışmak, müşterileri dinlemek ve aslen "ağ" örmek...

Atölyeleri sıklıkla ziyaret ediyor muydunuz? Mesela şimdi saat yapım atölyelerine gidiyor musunuz?
Ben finans kökenliyim. Ticaret, tasarım, iletişim vesaireyle ilgilenmiyorum. Tutkum sadece finans; ama bir çeki ya da anlaşmayı imzalamadan önce uzman olmasam da diğer alanlarda neler olduğunu anlamaya çalışıyorum. Mesela çok emin olmadığım bazı endüstriyel planlar vardı; her şeyi durdurup ne olup bittiğini anlamaya çalıştım ve bu altı ay sürdü. Ama sonuçta bu sayede en verimli karara varabildik. Ya da en azından 10 milyon euro daha az harcadık.

Solda: Ini Archibong'un tasarladığı Galop d'Hermès.

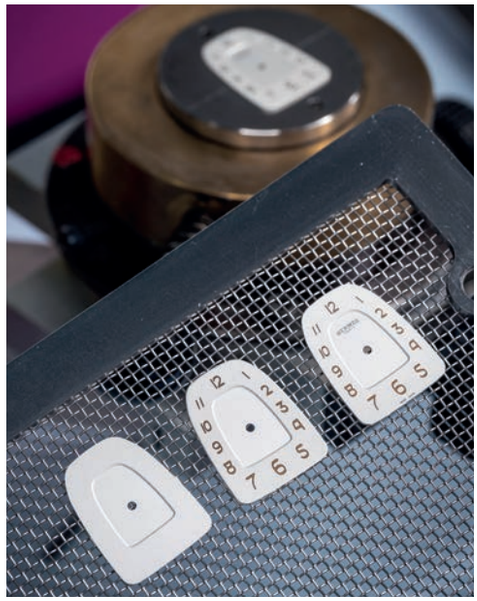

Üstte: Galop d'Hermès'in üretim süreci.

Bu sene tanıtılan Ay fazı komplikasyonlu yeni HermèsArceau L'heure de la Lune Meteorite.

MUNTAZAM BEŞLİ

Editör Utku Palamutçu
Fotoğraflar Berkant Demirbek

Piero Fornasetti'ye ilham kaynağı olan İtalyan opera sanatçısı Lina Cavalieri'nin yüksek saatçiliğin güçlü parçalarıyla bir araya geldiği bir paralel evren yaratmak mümkün.

Fornasetti tabakların numaraları 'Tema e Variazioni' koleksiyonundaki sıralamayı belirtmektedir.

Küre şeklindeki dekoratif obje Muhtelif Design'dan, 91 numaralı tabak Fornasetti'den, saat Omega'dan Seamaster 1948 Omega Co-Axial Master Chronometer Small Seconds 38 mm modeli (Ref: 511.12.38.20.02.001).

Altta: Mermer küre Muhtelif Design'dan, 191 numaralı tabak Fornasetti'den, saat IWC'den Portofino Chronograph modeli (Ref: IW391007).

Ayakkabı ve ayakkabı bakım kiti Berluti'den, Hackett London marka kravat Harvey Nichols'dan, 204 numaralı tabak Fornasetti'den, Roberto Lazzeroni'nin Poltrona Frau için tasarladığı Montera sandalye BMS'den, saat Cartier'den Santos de Cartier modeli (Ref: W2SA0006).

Ayakkabılar Prada'dan, 286 numaralı tabak Fornasetti'den, Gam Fratesi'nin Poltrona Frau için tasarladığı Cestlavie sehpa BMS'den, saat Parmigiani'den Tonda 1950 modeli (Ref: PFC288-0000100-XA1442).

Sağ sayfada: Dekoratif obje Muhtelif Design'dan, 363 numaralı tabak Fornasetti'den, saat Rolex'ten, Oyster bilezikli Datejust 36 modeli. (Ref:M116234 -0132).

AKUA KÜLTÜRÜ İLE MODERN "GALICIA"

Yazı Ceylan Ulusseveriler

Galiçya bölgesinin başkenti Santiago de Compostela.

"Rexurdimento", yani modern Galiçya kimliğinin doğuşu, 19. yüzyıl sonlarına tekabül ediyor. Franco döneminde 40 yıl kesintiye uğramasından sonra 1970'lerde demokrasinin İspanya'ya yeniden gelmesiyle, balıkçılığı, tersaneleri ve tarım kültürüyle Galiçya, Avrupa'nın önemli bölgelerinden birine dönüştü.

Öte yandan ekonomi modernizasyonundan nasibini alan İspanya'nın kuzeybatısındaki bölge, bu zorlu dönemeçlerde yerli halkı tarafından terk ediliyor. Santiaga de Compostela'ya her yıl binlerce turist gitse de, genç Galiçya sakinleri uzun dönem boyunca başka ülkelerde yaşamayı tercih ediyorlar. Neden mi? Çünkü tanıdık bir durum var ortada; Madrid ve Barselona gibi büyük şehirlerde yaşam standartları ve geçinme olasılığı daha yüksek. New York City'deki pek çok restoran dahi bu diasporaya işaret ediyor. Örneğin meşhur Se-

Galiçya Vigo, çeşitlilik ve hacim açısından Avrupa'nın önde gelen balık pazarlarından birine sahip.

villa restoranını duymuşsunuzdur, orada da Galicia göçmenleri çalışıyor.

Fakat yakın tarihte bu demografik eğilim değişti. Galiçya'da gastronomik yatırımlar yapan yeni bir jenerasyon var artık. Senelerce yurt dışına taşınan tatlar, şimdi anavatanında global bir vizyonla servis ediliyor. Vigo'daki Malauva bunlardan sadece biri. Malauva, Vigo kent merkezinde konuşlanıyor; evvelden çok da tekin olmadığı düşünülen bir mahallede... Ama bugün Casco Vello yeni repütasyonunu muazzam balık pazarıyla tekrar inşa ediyor.

Adım attığınız her yerde barlam balığından ahtapota, örümcek yengecinden istiridyeye pek çok balık yemeğiyle karşılaştığınız Galiçya, Atlantik Okyanusu ve Biscay Körfezi ile çevrili olmasını, yeni neslin de yardımıyla gurme seyahat rotasında etkileyici bir avantaja çeviriyor. Tarih boyunca İspanya'nın en fakir

Veerle Hensen'in *Surf & Stay* fotoğraf kitabı (sağ üstte), Galiçya'daki sörf noktalarını gösteriyor.

yörelerinden biriyken, bugün sessizce "good food, fine wine" listesine ilk sıralardan giriyor.

Plajları, çoğu turiste "yaz tatili" imkanı sunuyor olsa da, mutfağının akua kültürü bölgeyi her zaman ideal bir tatil rotası yapıyor. Elbette, Atlantik'e bakan Playa de la Lanzada'da; pitoresk Area Grande ve O Carreioro'da; nüdist Playa de Barra'da; veya Vigo'dan feribotla ulaştığınız Cíes Adaları'nda yüzmek Galiçya'da yapmak istedikleriniz arasında olabilir. Ama kumsalı bir sürü kişi ile paylaşmaktan yana olmadığınız bir ruh halinde iseniz, Galiçya'yı ilkbaharda ziyaret etmelisiniz. İspanya'da kabuklu deniz ürünleri dendiğinde akla ilk gelen coğrafyayı zaten neden mutfakla değil de plajla özdeşleştiresiniz? Üstelik sokak isimleri olarak Rua da Ostras [İstidriyeler Sokağı] ve Rua da Pescaderia'ya [Balıkçı Sokağı] rastladığınız bir yer söz konusu ise.

Vigo'nun şehir merkezi son yıllarda dönüşüme uğradı. Özellikle üst sokakları eskiden hiç ziyaret edilmezken, bugün şehrin turistik dükkanlarına ev sahipliği yapıyor (en üstte).

Galiçya, aynı zamanda İspanya'nın en çok yağmur yağan bölgelerinden. Temmuz ve Ağustos'ta o kadar olmasa da Atlantik'e komşu olmanın getirdiği iklimle, hafta içinde kısa kısa yağışlarla karşılaşabiliyorsunuz; ama endişelenmeyin, tatilinizi aksatacak kadar değil.

Genişliğinden dolayı tek bir seyahatte bütün Galiçya'yı keşfetmeniz pek mümkün değil. Ancak Vigo'da kalırsanız bölgedeki her yere rahatlıkla ulaşabiliyorsunuz. Ayrıca Vigo'da hava Lugo veya La Coruña'ya kıyasla hep yaklaşık beş santigrat derece daha yüksek. 300 bin kişinin ikamet ettiği kente, Galiçya'nın ekonomik kalesi diyebiliriz. Burada ülkenin ve dünyanın diğer köşelerinden gelip iş kuran insanların birçok işletmesi var. Mesela, Arjantinli bir sushi şefinin işlettiği Japon restoranı Purosushi ve yanındaki Peru restoranı Kero gibi -ki Vigo'nun yakın modern transformas-

EL CAMINO
DE
SANTIAGO

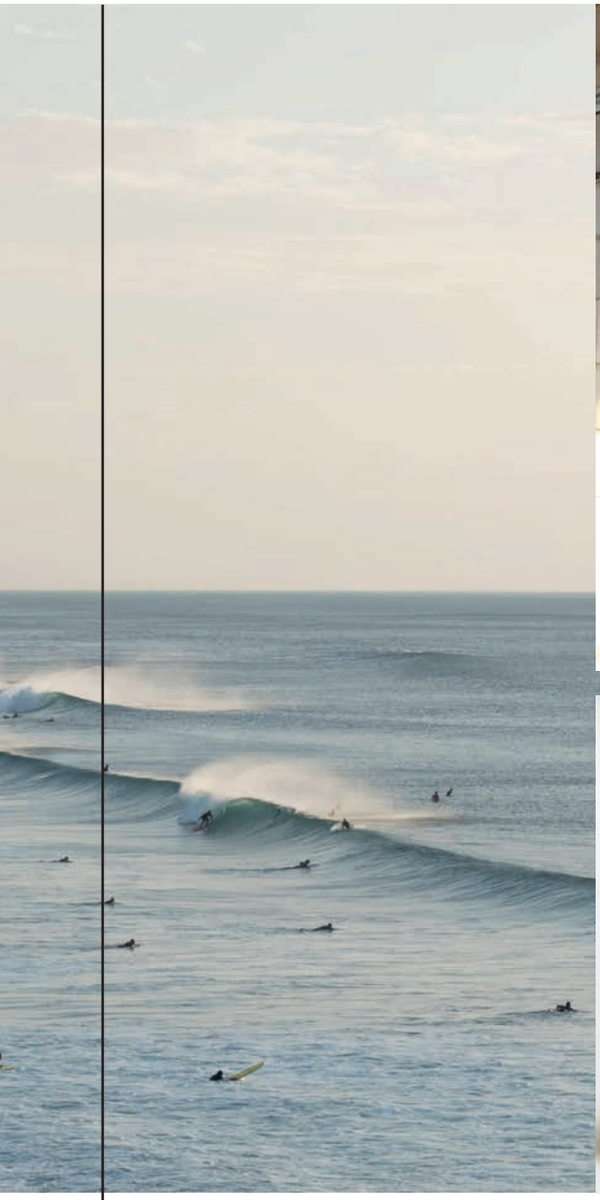

Maruja Limón'un (sağ üstte) adresi: ***Rua Montero Rios 4, Vigo.***

yonunda dışarıdan gelenlerin payı çok fazla.

Yemek sahnesinde Galiçya'yı çağdaşlaştıran restoranlardan bir diğeri de 2001'de açılan Michelin yıldızlı Maruja Limón. Aslında bu restoran Vigo'nun tek Michelin yıldızına sahip. Kurucu şefler Rafael Centeno ve Inés Abril, Limón'da her daim sosları ve çeşnileri, mevsimsel malzemelerin tatlarını öne çıkarmak adına minimal tutmaya çalışıyorlar.

Limón gibi şık mekanlardan bir diğeri, başkent Santiago de Compostela'daki Marisquería Terra Nosa. 1976'da geleneksel bir taverna olarak açılan restoran, bugün daha modern bir atmosferde hizmet veriyor. Deneysel bir menüyle karşılaşacağınızı sanmayın. Marisquería Terra Nosa da elbette klasik Galiçya ahtapotu, solinya, orfoz ve kaya midyesini kapsayan deniz seçkisi sunuyor. Yine aynı şehirdeki O Gato Negro görece daha küçük bir *tavern*. Sardalya ile doldurulmuş *empanada*'ları ve midye tabakları "siyah kedi" anlamına gelen ismini hafızaya kazıyabilecek nitelikte.

Orijini Galiçya olan fakat bugün tüm İspanya'da yapılan ahtapot yemeği *pulpo gallego* için, ahtapot kaynatılıyor ve daha sonra zeytinyağı ve tatlı paprika ile karıştırılarak servis ediliyor.

Diyelim ki bir öğün deniz ürünlerini atlamak istediniz, La Coruña'daki Pulperia O Fiuza'yı deneyin. Restoran her ne kadar klasik Galiçya ahtapotuyla ünlü olsa da, kuru et tabakları da hazırlıyor. Ama yine de, Güney kültürlerine dair sembolleri unutun. Çünkü Galiçya'nın kökeni Keltik. Ülkenin merkeziyle arasındaki en büyük fark da bu: Hispanik ve Latin kökenli olmaması. Flamenko yapanları veya sombrero giyenleri görmeyi beklemeyin. Haritada İber Yarımadası'ndan izole noktada yer alması, Galiçya'nın İspanya'dan apayrı bir kültüre sahip olmasına neden oluyor. Galiçyalılar kendilerini fakir kuzen olarak gördüklerini söyleseler de yine kesinlikle İspanyol hissediyorlar.

**Candida Höfer, Elbphilharmonie, Hamburg, Herzog & de Meuron, 2016,
Galerie Rüdiger Schöttle, Fotoğraf, c-print, 180 x 197.9 cm, Art Basel 2017.**

MODERN FİLARMONİ BİNALARI VE MİMARİ AKUSTİKTEKİ NÜANSLAR

Yazı Cem Kocacıklıoğlu

BERLIN PHILHARMONIC

Hans Sharoun, 1966

Viyana Filarmoni'nin evi Musikverein ve Amsterdam'ın incisi Concertgebouw ile birlikte dünyanın en iyi üç filarmoni salonundan birine sahip bu yapı, Almanlar'ın savaş öncesi mimarlık sahnesinden Hans Sharoun'un bir başyapıtı.

Berlin Filarmoni Orkestrası şeflerinin tarihi, 20. yüzyılın klasik müzik kronolojisi gibi. Richter, Weingartner, Strauss, Mahler, Brahms, Grieg gibi isimler bu orkestraya şeflik yapmış, İkinci Dünya Savaşı sırasında dahi orkestra işlevini yitirmemiş. Orkestra 1954 senesinde Von Karajan'a teslim edilmiş ve 1989'da ölümüne kadar aynı şef tarafından yönetilerek eşi benzeri görülmemiş bir istikrara ve şöhrete ulaşmış.

Ardından Abbado'nun elinde gelişmeye devam eden orkestranın yönetimi, 1999'da Sir Simon Rattle'e teklif edilmiş. Rattle, görevi devralmak için benimsenmesini şart koştuğu "artistik ve finansal kararları kendi alan bağımsız kamu vakfı" statüsünü (eyalet yasasını değiştirtmek suretiyle) elde ederek 2001'de yönetime gelmiş; 2018 sonuna kadar da görevde kalmış.

Eric Schulz'un yönettiği Karajan'ın kariyerini anlatan ödüllü belgesel *Herbert Von Karajan - The Second Life* (2012) genel hatlarıyla ünlü müzisyenin alanına bıraktığı ses mirasını irdeliyor.

2006'da Nazi rejimi ile ilişkileri de sorgulanmış orkestranın binlerce CD'si, yayınları ve bir de kendi ismini taşıyan müzik kayıt şirketi bulunmakta. Bu ölçek ve önemdeki diğer orkestraların da özdeşleştikleri şehirlerle olan benzer tarihçeleri gözlemlemek mümkün. Opera, bale ve büyük filarmoni orkestraları, yarattıkları ve sürdüregeldikleri üstün sanat üretim kaliteleri ile herhangi bir üretim odağı olmanın çok ötesinde, ulusal kültür sembolü olarak görülürler.

Bu önemde bir orkestranın mekanlarının tarihçesine kısaca değinelim. Hitler'in iktidara gelişinin yıldönümü olan 30 Ocak 1944'te, İngilizler eski filarmoni binasını bombalar. Transfer oldukları Staatsoper binası da bir sene sonra bombalanınca ciddi bir proje ihtiyacı doğar. 1961-1963 seneleri arasında yapımı süren bina 9. Senfoni ile kapılarını açar. Pentagon şeklindeki, orkestrayı merkeze alan yenilikçi yaklaşımıyla 2.440 kişilik dev salon icracı-izleyici ilişkisi açısından çığır açıcı özelliği ile kendinden sonra gelen projelere referans noktası olur. Organik mimari diye adlandırabileceğimiz bu yeni stil, 1950li yılların çizim ve inşa teknikleri göz önüne alındığında, oldukça şaşırtıcı.

PARIS PHILHARMONIE

Jean Nouvel, 2015

Parc de la Vilette içinde 2015 senesinde kapılarını açan, 2.400 kişiyi sahne etrafına konuşlandıran Pritzker ödüllü Jean Nouvel'in mükemmel akustiğe sahip projesi, planlanan bütçenin tam iki katına çıkarak 450 milyon dolar'a mal olmuş. Projenin son fazına girildiğinde Jean Nouvel istediği şekilde bitirilmediğini öne sürerek, binanın açılış tarihine itiraz eder ve proje ile bağlarını kopartır.

Salon; uzaklık, limitli klasik müzik dinleyici sayısı, yüksek oturum kapasitesi gibi risklerin aksine, açıldığından bu yana, ucuz bilet politikası ve salt klasik müziği benimsemeyen geniş çeşitlilikteki programı sayesinde, Paris ve tüm civar banliyölerden genç dinleyicileri de kendisine çekerek yüzde 95'lik bir doluluk oranı yakalamış durumda. Bina ayrıca geniş metrekareli giriş fuayesinde Bowie ve Chagall gibi müzik ilişkili sanatçıların kapsamlı sergilerine de ev sahipliği yapıyor. Tüm bu özellikleriyle Paris Philharmonie, 21. yüzyıl yeni nesil konser salonlarının nasıl çalıştırılması gerektiğine dair çok geçerli bir örnek.

37.700 metreküplük devasa ana salonda, icracı ile izleyici arasındaki en uzun mesafenin sadece 32 metre olması dahiyane. Salonun plan şematiği, Viyana'daki Musikverein konser salonunun "ayakkabı kutusu" ve Berlin Filarmoni'nin "üzüm salkımı" plan çözümlerinin ötesinde, 37 metrelik tavan yüksekliği ve kendi proje karakteristiği olan "uçan balkonlar" sayesinde salonun çok büyük metreküpüne rağmen rezonans süresini 2.6 saniyede tutmayı başarır. Jean Nouvel, dış görünümünde oldukça sert hatlı, agresif bir kütle tasarlarken, iç mekanda kullandığı, itinayla çözülmüş, birbirine geçişli bu amorf "uçan bulutlar (balkonlar)" ile binanın içi ve dışı arasında bir kontrast yaratır.

ELBPHILHARMONIE HAMBURG

Herzog & De Meuron, 2016

Yüzyıllar boyu elit azınlığın hizmetinde olan opera binaları, filarmoni salonları gibi sanat kompleksleri artan bir hızla gençleşen kitlelere ulaşarak şehirlerin yeni buluşma ve çekim noktası haline geliyor. Hamburguların bile pek uğramadıkları limanın ücra köşesindeki eski

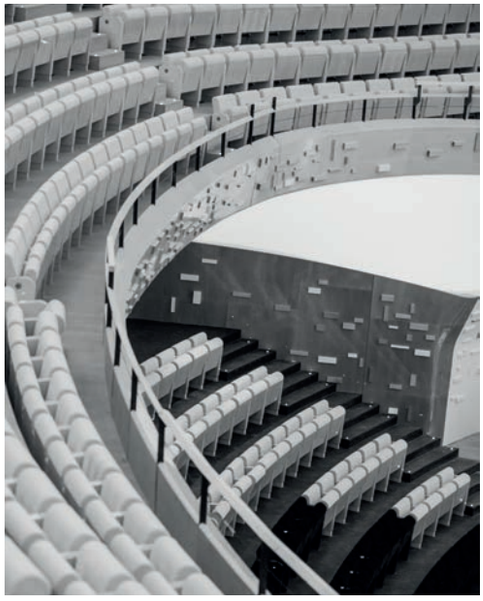

Paris Philharmonie'deki (üstte) Senfonik Salon, ne Musikverein gibi "ayakkabı kutusu" ne de Berlin Philharmonie gibi "üzüm salkımı" stilinde; Nouvel ve Marshall'ın keşfettiği özgün bir mimariye sahip.

Berlin Philharmonic (sağ sayfa, üstte) ve Paris Philharmonie (sağ sayfa, altta).

Kaispeicher A depo binasının mevcut strüktürü üzerinde yükselen görkemli ELB Philharmonie binası da içinde bulundurduğu teras, bar ve restoranlar, otel ve rezidanslar, oda müziği salonu ve muhteşem filarmoni salonu ile şehir içinde küçük bir şehir gibi. Alt kısımda yer alan arkaik bina, liman ile olan ilişkisini korurken, üstünde yükselen elegan yapı Hamburglulara olduğu kadar uluslararası müzik dünyasına da yeni bir merkez kazandırmış oluyor.

Bu dev bloğun kalbinde, aynı futbol stadyumlarında gözlemlendiği şekilde icracı ve izleyiciyi yakınlaşlaştıran topografisi ile ELB Philharmonie konser salonu yer alıyor. 2.100 koltuklu konser salonu ve 550 kişilik oda müziği salonu, geleneksel örneklerinin aksine müzikten bağımsız işlevli mekanların ortasına konumlandırılmış.

Hamburg'da uzun senelerdir sessizliğe bürünmüş olan savaş sonrasının Kaispeicher A Binası bugünlerin müzikseverlerinin buluşma noktası olduğu kadar, turistler ve iş insanları için de bir çekim merkezi haline gelmiş durumda. 1963-1966 yılları arasında inşa edilmiş bu bina yüzyılın sonuna kadar Hamburg Limanı'nın deposu olarak kullanılmış. Tonlarca ağırlıkta kakao çuvallarına ev sahipliği yapan binanın taşıyıcı sistemi işlevine imkan tanıyacak şekilde inşa edildiğinden, üzerinde taşıdığı ikinci kütleyi yeni bir strüktür ihtiyacı olmaksızın sırtlayabilmiş.

Mevcut binanın üzerinde yer almanın getirdiği inşai kolaylığın yanı sıra, şehrin her yerinden görünür bir yüksekliğe kavuşan ELB Philharmonie, Hamburg silueti için yeni bir sembol niteliğinde. Orijinal binanın monolitik tuğla yapısı, çok az sayıda penceresinin olmasının getirdiği abstre cephe anlayışı, çağdaş mimarisinin yarattığı etkili kontrasta katkı sağlar.

Hamburg'daki bu yeni blok, yeni ve orijinal mimarinin birbirinden beslenerek var olduğu durumlara başarılı bir örnek.

Alt kütlenin blok etkisine karşın yeni yapının çok uzaklardan bile ayrıştırılabilir nitelikte dalgalı çatı şekli, kimilerine göre şehrin ana ticaret kaynağı olan deniz ve üzerinde barındırdığı dev ölçekli denizcilik ögelerine gönderme yapar. Bu çatı tipolojisi Hans Sharoun'un Berlin Filarmonisi ile formal benzerlikler gösteren bir selam niteliğinde.

Ana konser salonu, iç kabuğunu kaplayan parametrik tasarım ürünü, alçı taşından dökülmüş birbirinden ayrı 10 bin adet akustik yansıtıcı özellikli fiber panel sayesinde eşi görülmemiş bir rezonansa sahip. Bu organik iç mekanlı yapı 843 milyon euro'luk bütçesi ile bugüne dek yapılmış en pahalı müzik evi. Yüzyıllar önce ilk örneği Viyana Musikverein'de uygulanmış olan bu akustik panel çözümünün tasarımını, tanınmış akustik mühendis Yasuhisa Toyota gerçekleştirmiş. Mekanda kapladıkları bölgenin özelliğine göre derinlik farklılıklar gösteren bu paneller izleyiciye yakınlık durumuna göre daha yumuşak, zarif kalıplara sahip kılınmış ve her biri birbirinden farklı tasarlanmış. Binaya özel yazılan algoritma sayesinde, bu paneller üzerinde yer alan bir milyon farklı hücreden yansıyan ses dalgaları, oturdukları yere göre, her bir dinleyiciye ayrı ses tecrübesi yaşatmakta.

LONDON CENTRE FOR MUSIC

Diller Scofidio + Renfro

İki bin kişilik konser salonu, prova salonları, ticari mekanlar, diğer performans mekanları ile birlikte Guildhall müzik ve drama okulunu içine alacak şekilde tasarlanan kompleks Barbican Centre tarafından yönetilecek. Konser salonu London Symphony Orchestra'nın yeni evi olacak. 288 milyon pound'a dört senede bitirilmesi planlanan kompleksin tamamı özel bağışlarla fonlanmakta. Trafiğe kapalı bir bölgede yer alacak kompleksin ana fikrinde müziğin her çeşidinin icra edildiği, öğrenildiği ve değişik mekanlarda dinlendiği, konser bileti olmaksızın vakit geçirilebilecek bir sosyalleşme alanı tasarımı yatıyor. 2015'te başlayan bağış kampanyasına LSO'ya müzik direktörü olarak atanan Sir Simon Rattle öncülük etmiş ve 2018'in son aylarında proje ilk defa halk ile paylaşılmış.

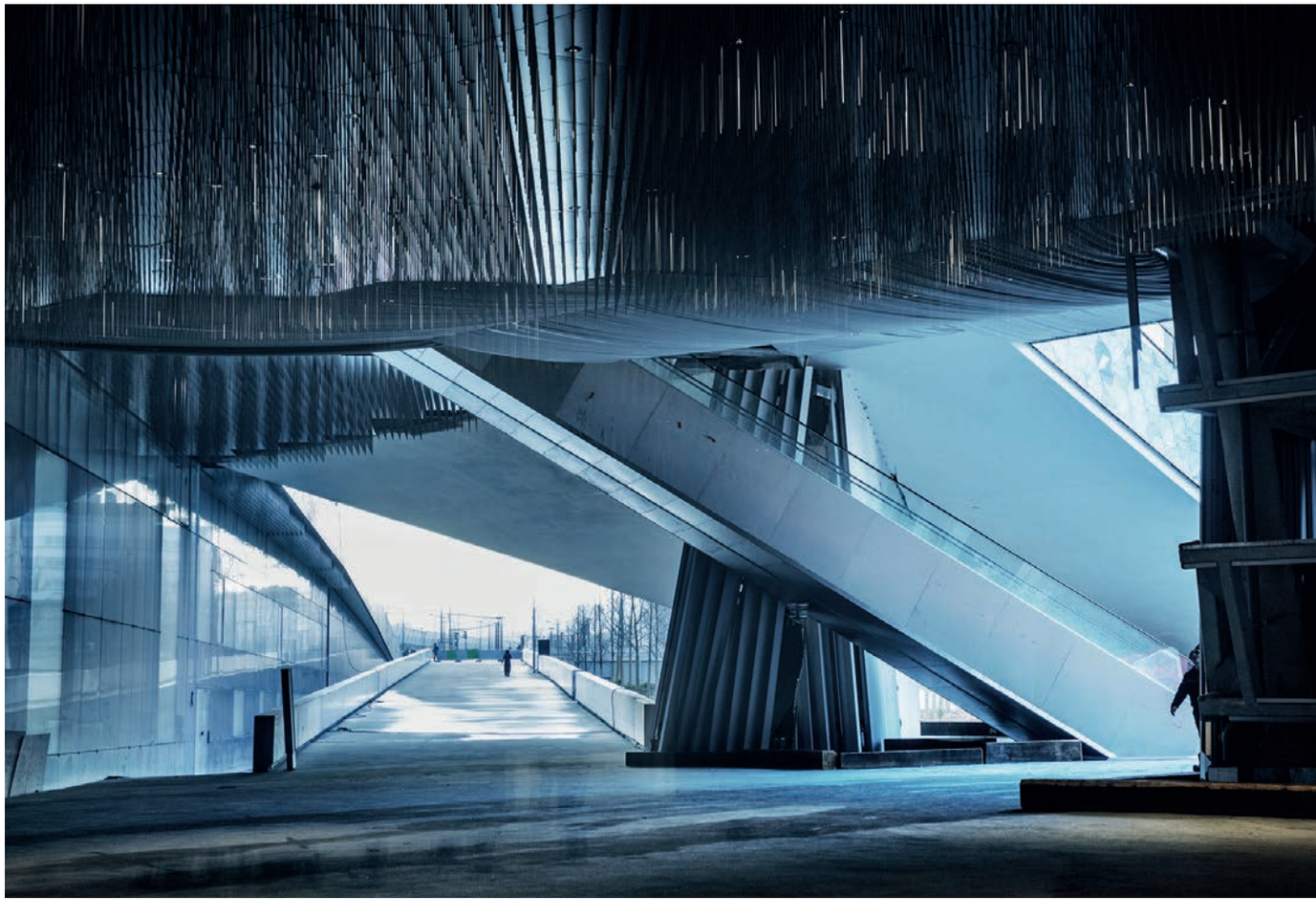

AHŞABIN YENİ DÜNYASI

Yazı Kristin Fındıkoğlu

Bir mücevherde ahşap gördüğünüzde, ilk bakışta etnik bir görünümü olduğunu düşünebilirsiniz. Ezberimizdeki imge bu olsa da esasen ahşabın mücevhere girişi tarihte çok daha farklı bir yere dayanıyor: Fabergé'nin atölyesine...

Çar Nicolas II için Karelian huş ağacından bir paskalya yumurtası yaptığında Peter Carl Fabergé'nin Finlandiyalı finisaj ustalarının çalıştığı bir ahşap atölyesi de vardı. Sarraflarla aynı tasarımlar için beraber çalışan bu ahşap ustaları, bugün ahşabı *bijoux* adıyla mücevherden ayrılan takılarda görme alışkanlığımızı o zaman duysalar, kuşkusuz epey yadırgarlardı. Ama tarih bir şekilde ahşabı mücevherat estetiğinden elimine ederek, aksesuar endüstrisine hediye etmiş. Bunun sebebi değerli taşların kapitalizmle daha da değerlenmesi; Art Deco'yla birlikte ihtişamın yükselişe geçmesi; bunlara ek olarak belki de egzotik tropikal ahşabın daha çok Ruslar tarafından ilgi görüyor olmasıydı.

Nitekim Çar'a yapılan paskalya yumurtası da teslim edilemez. 1917'de Çar ve ailesi Alexander Sarayı'nda mahkum edilir. Böylece devrim Fabergé'nin siparişini sonlandırmış; ahşap da sembolik bir olayla mücevherlerden çekilmiş olur. Ta ki 70'lerde Cartier, *Touch Wood* kolye ucunu tanıtana kadar...

Tabii söz konusu olan Cartier idi; isminin getirdiği güç sayesinde, bir koleksiyonda ahşabı popülarize etmiş olsa da, diğer markalar için aynı durum geçerli değildi. Neticede kimse bir mücevher butiğine ahşap bir tasarım ürünü almak için gitmek istemez, değil mi? Graff'ı, Harry Winston'ı ya da Van Cleef & Arpels'i bir düşünün. Boucheron, aynı dönemde mimoza ahşabını ilaç kutularında ve sigaralıklarda kullanır ama daha ileriye gitmez. Dolayısıyla ahşap, aksesuarlarla moda kategorisine geri döner; hatta öyle bir konum elde eder ki bir dönem "fashionable" gözükme biçimi olur.

Bu bağlamda abanoz, gül, kiraz veya ceviz ağaçlarından elde edilen ahşaplar, altın, pırlanta ve lal taşına birçok kez eşlik eder. "Kafkaesk bir metamorfoz" söylemleri defilelerde kullanılan ahşap aksesuarlardan sonra pek çok defa kullanılır. Farklı formlara bürünebildiği için moda bu ögeyi iyiden iyiye sahiplenir.

İlginçtir ki şimdi vaziyet farklı; zira ahşap tekrar lükse entegre ediliyor. Ve bu kez 70'lere kıyasla, yeri çok daha sağlam ve çok daha sofistike. Bunun bir sebebi de yeni nesil tasarımcıların, kullandıkları materyallerin pahasına değil, verdiği hise önem veriyor olması. Şüphesiz ahşap, dokusuyla insana samimiyet ve dürüstlük hissi veren bir materyal. Ayrıca ezoterik bir yanının olması -lüks piyasasının hızından dolayı ürünlerin değer kaybettiği bir çağda- onu kolayca öne çıkarıyor. Çünkü insanlar artık anlam bulabildikleri, inançlarıyla özdeşleştirebilecekleri markalara yakın duruyorlar.

90'larda Van Cleef & Arpels tasarımlarında yer edinerek yükselişini iyice resmileştiren ahşap, 70'lerdeki küçük tasarımlardan sonra Boucheron'a da dahil oldu. Patek Philippe dahi bazı kadranlarına ahşap kakma figürler resmediyor. Kadran gibi küçük bir alan, normalde zaten işlemesi zor olan bu materyalle çalışmayı daha da zorlaştırsa bile...

Venedikli Antonio Miletto, ahşapla sıkça çalışan mücevher tasarımcılardan.

Silvia Furmanovich'in tasarımları (üstte) İstanbul'da Midnight Express'te satışta.

Hemmerle'in krisoberil taşı, altın ve ahşabı birlikte kullandığı yüzüğü (üstte).

Piaget'nin ince renk geçişlerini saman kıymıkları, cümbez ve gürgen ağaçlarından elde edilen ahşap kullanarak yaptığı Sunlight Escape koleksiyonu (en üstte).

Hemmerle'nin iddiası, materyal müthiş ise tasarım üzerine çok düşünmek gerekmediği yönünde. Haksız sayılmaz; doğal materyalin özü korunarak tasarım yapıldığında, minimum kreatif müdahaleyle başarılı bir mücevher ortaya çıkabiliyor. Ahşap bazen sadece doğallığa gönderme yapan toprak rengi tonlarıyla bile tasarımı samimileştirmeye yetebiliyor.

Boucheron'un kreatif direktörü Claire Choisne, iki yıl önceki koleksiyonunda (Hiver Impérial) Rusya'nın soğuk kışlarından ve kuzeye özgü ahşap mimarisinden etkilendiğini söylemişti. Bir Fransız televizyonunda yayımlanan belgeselde gördüğü, "eski ahşabın gümüş gibi parladığı" manzaradan esinlenen Choisne, toz ağacından elde edilmiş ahşabın üzerini tamamen pırlantalarla kaplayarak tasarladığı madalyonla, ahşabın kökenindeki mistikliğe atıfta bulunuyordu.

Ahşabın Rusya sayesinde gündeme geldiğini ispatlayan bir diğer mücevher markası da, Annoushka. Kurucu tasarımcısı Annoushka Ducas da ahşap kullandığı mücevherlerinde Rusya'dan esinlendiğini söylüyor. 20 yıla aşkın sürede hazırladığı ahşap temalı koleksiyonunu ise, ancak 2017'de tanıtabilmişti; Çar Nicholas II'nin ölümün 99. yıldönümünde...

Hong Kong markası Niin ise ahşap kullanıma "geri dönüşüm" penceresinden bakıyor. Mobilya manüfaktürlerinin artakalanlarından ya da dalgaların kıyıya taşıdığı ağaç dallarını toplayan Filipinli balıkçıların eşlerinden aldıklarını kullanıyor. Bu gibi çağdaş markaların aslında çoğu zaman büyük *maison*'lara ilham veriyor; yeni bir yönelimin analiz ederken onları takip etmek de doğru öngörüler sağlıyor.

Altın üçgen motiflere sahip ahşap Van Cleef & Arpels bilezik (üstte).

27 farklı türde ahşabın kadranında kullanıldığı Patek Philippe Calatrava (en üstte).

Tasarımlarında muazzam bir el işçiliğiyle ahşaptan resimler çizebilen Brezilyalı Silvia Furmanovich'in de ahşap kullanımına karşı sürdürülebilir bir bakış açısı var. Amazon Yağmur Ormanlarında yere düşen ağaç parçalarından elde ettiği ahşapları kullanan marka, her tasarımını bu sayede eşsiz kılmış oluyor.

Hindistan'da daha çok gümüş ile eşleştirilen ama artık yüksek mücevherat alanına dahil olan ahşap, orada da yine manevi bir altyapıya sahip. Mesela, *rudraksha* ağacının tohumlarını boncuk gibi kullanan markalar var. Bu taneler normalde dua ederken kullanılıyor; zira Hindu tanrısı Shiva'nın gözyaşları olduklarına ve takan kişiyi koruduklarına inanılıyor. Lüks markalar, *rudraksha* kullanarak bir anlamda mücevherlerine bu yerel felsefeyi işlemiş oluyor.

Lüks konseptinin tekrar keşfedildiği anlamına da gelen ahşap; geleneksel zanaat tekniklerinin de yeniden popülerleşmesi sayesinde 70'lerde ortaya çıktığı dönemden çok daha güçlü biçimde mücevhere geri dönüyor. Bu yüzden ahşabı ham olarak değil; ince işçilikle bambaşka rollerde kullanan tasarımcılar ve onların ürünleri daha da artacağa benziyor. Piaget'nin saman kıymıkları, cümbez ve gürgen ağaçlarından elde edilmiş ahşaplar kullanarak oluşturduğu ince renk geçişlerinin veya Silvia Furmanovich'in ahşap kullanarak ortaya çıkardığı egzotik "eserlerin" karakteristik görünümünün çok beğenilmesi de bu gidişatın akılda kalır ispatlarından.

TOMBAK: BİR SİMYA MUCİZESİ

Yazı Nihat Tekdemir

Tarih boyunca kahramanlar, güçlü hükümdarlar ve soylular, ihtişamlarının bir göstergesi olarak altın ve altın görünümlü silah, eşya ve takılar kullanmışlar. Eşyaya altın görünümü veren kaplama yöntemlerinin ilk olarak kimler tarafından uygulandığı günümüzde halen tartışma konusu. Bir görüş, bu yöntemin ilk olarak Antik Yunan veya Roma'da, bir diğer görüş de Selçuklu ya da Osmanlı dönemlerinde uygulandığını ileri sürer. Orta Asya'da yapılan kurgan (mezar) kazılarında günyüzüne çıkan metal buluntuların üzerinde altın kaplama izlerine rastlanması, bu yöntemin kökeninin Hunlara; Mısır mezarlarında bu tür tasvirlere rastlanması ise Eski Mısır'a dayandırılması gibi görüş ayrılıklarına neden olur. Urartu kazılarında ele geçen altın kaplama *pektoral* (göğüslük), iğne ve düğmeler; bu sihirli kimyanın MÖ 1. binyılın başlarından itibaren Anadolu'da maden ustaları tarafından bilindiğini gösteriyor.

Altın kaplama yöntemlerinin, Asya'dan Amerika'ya geniş bir coğrafyada ve kültürel tarihin farklı dönemlerinde uzun süre kullanılmasının nedeni, altının çağlar boyunca prestij, statü ve zenginlik göstergesi sayılması olmalı. MÖ 2. binyılda Mezopotamya uygarlıkları ile Anadolu beylikleri arasındaki düzenli ticaret ilişkilerinde de temel değişim ve değer saklama aracı olarak altın kullanılmış. Hem bu denli kıymetli hem de az bulunur olması insanları 'altın görünümlü, altına benzeyen' objeler üretmeye itmiş ve böylece nesneleri altınla kaplama düşüncesi ortaya çıkmış.

Günümüze ulaşan altın kaplama eserler sayesinde, üretildikleri dönemin ekonomik ve sosyokültürel yapısı hakkında fikir edinebiliyor; kaplama yöntemlerinin gelişim sürecini izleyebiliyoruz. Çoğunlukla tunç, bakır ve gümüş gibi daha az değerli madenlerden yapılmış eşyalara uygulanan bu yöntemler mekanik, kimyasal ve elektrokimyasal olarak üç grupta ele alınabilir.

Mekanik kaplama yönteminde, dövülerek inceltilen altın levhalar, alt tabaka ile üst üste getirilerek madeni eşyanın ayrı bir altın tabaka ile kaplanması sağlanıyor. Bu yöntem tarihsel süreçte altın folyoyla kaplama ve altın varakla kaplama olarak iki farklı teknikle uygulanmış. Araştırmalar bize altın folyo ile kaplamanın, maden sanatında kullanılan en erken teknik olduğunu gösteriyor. Kuzey Suriye'deki Tell Brak yerleşiminde bulunan ve MÖ 3000 yıllarına tarihlenen başları altın folyo ile kaplanmış gümüş çiviler bugün British Museum'da sergileniyor. 19. yüzyıl ortalarında Orta Asya'da bulunmuş , yine bu müzede sergilenen Oxus hazinesinde de çok sayıda altın folyo ile kaplı obje var.

Başlangıçta altın folyo şeklinde uygulanan altın kaplamanın teknolojinin ilerlemesine bağlı olarak çok daha ince hale getirilmesiyle 'varak kaplama' tekniği geliştirilmiş. MÖ 2500'e tarihlenen Mısır mezarlarında bu teknikle dövülmüş zar inceliğinde altın varaklar bulunmuş. Mezar resimlerinde de varakların dövülme işlemine dair tasvirler var. Anadolu'da Orta Assur yerleşimi Üçtepe kazılarında açığa çıkarılan, anne ile çocuğunun birlikte gömüldüğü mezarda, sekiz altın küpe, bir altın hızma, altın varaklarla süslü iki adet taştan sembolik göz bulunmuş. Bir başka Anadolu Assur yerleşimi olan Tayinat kazılarında da altın varaklara ulaşılmış.

Oxus hazinesinin en dikkat çekici objesi, altın kaplama bir başlık taşıyan gümüş genç adam heykelciği. (MÖ 5-4. yüzyıl)

Folyo ve varak olmak üzere iki farklı teknikte uygulanan mekanik kaplama yöntemi yaygınlığını yitirerek MÖ 1. binyıldan itibaren yerini, cıvanın kullanıldığı kimyasal kaplama tekniklerine bırakır. Madeni eserlerin altınla kaplanması sürecine, Roma Dönemi'nden başlayarak mekanik kaplama tekniklerinin yanı sıra kimyasal kaplama yöntem ve tekniklerinin de dahil edildiği kabul ediliyor. Bu altın kaplama yöntemi metale soğuk kaplama, korozyonla kaplama ve cıva ile kaplama olmak üzere üç ayrı teknikle uygulanmış.

Mekanik kaplamanın gelişmiş hali olan soğuk kaplama tekniğinde, altın yapraklar madeni eşya üzerine cıvayla yapıştırılır. Yapılış tekniğini incelemenin zor olması, bu alanda yeterli veriye sahip olamayışımız, ayrıca her ikisinde de cıva kullanılıyor olması, soğuk kaplamanın cıva ile kaplama tekniğiyle karıştırılmasına yol açıyor. Korozyonla kaplama tekniğini ilk kez MS 100-800 arasında Peru'daki Moche uygarlığının kullandığı ve buradan kuzeye; Ekvator, Kolombiya, Venezuela, Panama boyunca Meksika'ya kadar yayıldığı düşünülüyor.

Kristof Kolomb öncesi Orta ve Güney Amerika'da ve belki de Roma İmparatorluğu'nun Erken Hıristiyanlık Dönemi'nde, daha düşük maliyetle altın görünümlü yüzey elde etmek için yaygın şekilde kullanılmış olması da muhtemel. Bu tekniğin başarısı Amerika kıtasını keşfedenlerin, uzun süre yerlilerin bol miktarda saf altına sahip olduğunu sanmalarından anlaşılıyor.

Latin Amerikalıların *Tumbaga* ve *Guamin* adını verdiği korozyonla kaplamada, belli miktarda bakırın ortadan kalkması için altın-bakır alaşımı kontrollü olarak oksitlendirmeye tabi tutulur. Bu oksidasyon işlemi, neredeyse saf altın bir yüzey elde edilinceye kadar birkaç kez tekrarlanır. Eşyanın yüzeyi asitlerle aşındırılarak, gözenekli bir altın yüzeyin ortaya çıkması sağlanır. Bu yüzeyin parlak altın bir görünüm kazanıncaya kadar cilalanmasıyla kaplama işlemi de tamamlanmış olur. Bugün Bogota'daki Altın Müzesi'nde sergilenen ve El Dorado ritüellerini tasvir eden *Muisca Salı*, bu

Minyatür, 16. yüzyılda Lala Mustafa Paşa'nın Üsküdar'dan Doğu seferine giderken İznik'te beylerbeylerine verdiği yemek ziyafetini betimliyor. (Nusretname, TSM H1365, y.34b)

Masada gri renkteki çanakların kalaylı bakır; sarı renkte olanların ise tombak olduğu anlaşılıyor.

teknikle üretilip günümüze ulaşan nadir örnekler arasında.

Cıva ile kaplama tekniği, cıva-altın karışımından elde edilen amalgamın fırça ile eşya yüzeyine sürülmesi veya kaplanacak eşyanın metal bir tele bağlanarak hazırlanan altın suyuna batırılmasıyla gerçekleştirilir. MÖ 1. binyılın ortalarından beri bilinen bir teknik. Öte yandan, uygun biçimde analiz edilen nesne sayısı çok az ve dünyanın farklı bölgelerinde kullanılan bu tekniğin kökeni henüz yeterince araştırılmamış. Çin'de rastlanan en erken örnekleri, Chan Kuo'ya veya Savaşan Devletler Dönemi'ne (MÖ 475-221) tarihleniyor. Bu yöntemin MÖ 5. ve 3. yüzyıllar arasında Çin'de ve bir olasılıkla Yunanistan'da ortaya çıktığı, MS 1. yüzyılda Roma Dönemi'nde gelişerek yaygınlık kazandığı biliniyor.

Muisca Salı eserinde Muisca şefinin vücudunu altın tozuyla kapladıktan sonra Guatavita Gölü'ne dalışı ve altın adama dönüşmesi betimlenir.

Vatikan Müzesi'ndeki anıtsal Herkül heykeli ile Latin İstilası (1204) sırasında Konstantinopolis Hipodromu'ndan sökülüp Venedik'e götürülen ve bugün San Marco Bazilikası'nın ön cephesinde duran bronz atlar, Roma Dönemi'ne özgü cıva ile kaplama tekniğinin en iyi örnekleri arasında. Osmanlı tombak sanatında da bu teknik izlenir ve 19. yüzyılda elektrokimyasal yöntem ortaya çıkıncaya kadar, Avrupa ve Asya'da yaygın olarak kullanılır.

OSMANLI'DA TOMBAK SANATI

Kaynağını Orta Asya'dan alan maden sanatında Osmanlılar, egemenlik kurduğu coğrafyalardaki sanat anlayışını Türk sanatının ana karakteriyle harmanlayarak kullanmayı bilmişler. Eşyaları altınla kaplama işlemi, Türklerde ilk olarak Hunlarla başlar, Göktürklerle devam eder. Selçuklulardan Osmanlılara uzanıp "tombak" adını alan kandil, şamdan, tepsi, sahan, gülabdan gibi günlük kullanım eşyalarında uygulanır.

Orta Asya Türk devletlerinde altın kaplama uygulamalarının biliniyor ve bu yöntemin Selçuklu Dönemi'nde kullanılıyor olmasınarağmen günümüze kadar gelmiş tombakların çoğunu Osmanlı Dönemi'ne tarihlenen eserler oluşturuyor. 'Tombak' sözcüğünün Malaycada bakır anlamına gelen *tambaga* teriminden Osmanlıcaya geçtiği ve bu tekniği *tombak* adıyla Türk maden sanatı repertuvarına kazandıranların Osmanlılar olduğu düşünülüyor.

Latin İstilası (1204) sırasında Konstantinopolis'ten Venedik'e götürülen altın kaplama atların Geç Roma Dönemi'ne tarihlendiği düşünülüyor. Atlar bugün San Marco Bazilika'sında koruma altında (sağ sayfa).

Fatih Sultan Mehmet'in 15. yüzyılda Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan ile giriştiği Otlukbeli Savaşı'nı kazanmasının ardından Erzincan, Bayburt ve Erzurum'daki ustaları ve bakırcılık zanaatı geleneğini İstanbul'a nakletmesi, Osmanlı atölyelerinin teknik ve tecrübe yönünden gelişmesinde son derece etkili olur. O dönemde kozmopolit bir yapıya sahip olan İstanbul, bu gücün avantajıyla, Bizans maden sanatının mirasçıları Ermeni ve Rum ustalar ile Orta Asya'dan köklenen birikim ve becerilere sahip Türk ustaların yaratıcılıklarının aynı potada eridiği bir sanat merkezine dönüşmüş olmalı. Nesiller boyu süren usta-çırak ilişkisinin en verimli ürünlerine aracılık eden tombak tekniği, bu nedenle 16. yüzyıldan itibaren başkent İstanbul'da en güzel eserlerin yaratılmasına vesile olur ve Osmanlı maden sanatı en parlak zamanlarına ulaşır.

Altın rengi görünümleri ve taşıdıkları ih-

Orta Asya'dan Uygurlara, oradan Karahanlılara, Gaznelilere ve Selçuklulara ulaşan tombak geleneği, Beylikler Dönemi'nde de varlığını sürdürerek Osmanlı'ya ulaşır ve bu miras köklü bir sanat anlayışına dönüşür.

tişamla, başlangıçta sadece saray için üretilen tombak eserler, imparatorluk coğrafyasında yaşayan varlıklı kişilerin de beğenisini kazanır, sarayla boy ölçüşmek istercesine bir prestij unsuru sayılarak geniş kullanım alanları bulur. Tombağın, yaygın olarak kullanılmasının nedenlerinden biri de işlevselliği ve diğer madenlere göre daha kolay kullanılıyor olması. Toplumun her kesimi tarafından günlük kullanımda sıkça tercih edilen bakır eşyaların gıda zehirlenmelerine karşı periyodik olarak kalaylanması gerektiği için özellikle zenginler arasında, kase, sahan, tabak gibi bakır eşyaların korozyon derecesi yok denecek kadar az olan altınla kaplanması tercih edilir ve bu da tombak sanatını olumlu yönde etkiler.

TOMBAK TEKNİĞİNİN AŞAMALARI

Tombak tekniğinin ana malzemelerinden cıva, özellikle bakır, gümüş, altın ve alkali metaller olarak adlandırılan lityum, sodyum, potasyum gibi birçok metali çözme özelliğine sahip. Cıvanın bu metaller ile karıştırılmasıyla elde edilen alaşıma "amalgam" adı veriliyor.

Tombak tekniği uygulanırken dikkat edilmesi gereken ilk husus, amalgamda kullanılacak altın ve cıvanın saf olması. Tombak tekniği; amalgamın hazırlanması, bunun kaplanacak yüzeye sürülmesi ve son olarak da cıvanın yüzeyden ayrıştırılması olmak üzere üç temel aşamada uygulanıyor.

Saf altın ve cıva karışımından elde edilen amalgam, kaplanacak eşyanın yüzeyine kolayca sürülebilecek bir kıvamda olmalı. Bu kıvamı elde etmek için çok ince levha haline getirilmiş olan altın, küçük parçalar halinde kesilerek önceden grafit bir potada buharlaşma noktasına kadar ısıtılan cıvanın içine atılıyor. Bu işlem devam ederken altın parçacıkları demir bir çubukla karıştırılır. Cıva ile etkileşime girerek amalgam meydana getirmeyeceği ve dolayısıyla cıvanın saflığını bozmayacağı için burada demir çubuk kullanılıyor. Bu yolla cıvanın içinde çözünen altın, istenen "cıva-altın" bileşiğini (amalgam) oluşturur.

Altın ile cıva karışımından elde edilen amalgam suda hızlı biçimde soğutulur; hemen ardından tombaklama işlemine başlanır. Amalgam hızlı soğutulmaz veya tombaklamaya hemen başlanmazsa, olasılıkla, istenen yumuşak kıvamını kaybeder. Uygun kıvamdaki amalgam sert bir fırçayla ya da bezle altın kaplanacak bakır eşyanın tüm yüzeyine eşit dağılacak kalınlıkta sürülür. Parça tamamen kaplanana kadar işleme devam edilir, kaplanan parça yıkanır ve kurutulur.

Tombaklama işleminin son aşaması cıvanın kaplanan metal eşyanın yüzeyinden buharlaştırılarak uçurulmasıdır. Bu aşamada ısıtılma sıcaklığının ayarlanması, en az amalgam kıvamının ayarlanması kadar dikkat isteyen bir işlem. Sıcaklığın çok düşük ya da yüksek olması, kaplamanın yer yer açılmasına ya da bazı yerlerde kalın bazı yerlerde ince kaplama elde edilmesine sebep olabilir. Kor halindeki ateşe tutulan kaplanmış eşya yavaş yavaş ve her yöne döndürülerek her noktası eşit oranda ısıtılır ve cıvanın buharlaşması sağlanır.

Böylece eşya altın ile kaplanmış (tombaklanmış) olur. Renk ve parlaklık rötuşları ve temizleme de yapılarak işlem sonlandırılır.

Tombak tekniğinin ustalıkla uygulanmasıyla sağlam ve aşınmalara karşı dirençli bir altın kaplama sağlansa da, işlemi yapanlar açısından sağlık sorunlarını da beraberinde getirdiği düşünülüyor. Bütün bu işlemler sırasında cıvanın solunması nörolojik hasar, endokrin sistem hastalıkları gibi ciddi sağlık problemlerine neden olabilir. Oda sıcaklığında dahi buharlaşabilen cıva, teneffüs edildiğinde ya da çıplak elle dokunulduğunda zehirlenmelere yol açan tehlikeli bir madde. Bu nedenle cıva ile çalışırken bütün korunma önlemleri alınmak zorunda.

1771 yılında İngiltere'de Zanaat Derneği'nin, cıva ile kaplama yönteminin zararlarını azaltacak bir aparat için ödül vermiş olması, bu konuyla ilgili kaygıların daha 18. yüzyılda kamuoyu oluşturacak düzeyde bulunduğunu gösteriyor. Ancak yine de bu yönteme son veren gelişme kamuoyu yararı ve baskısı değil, elektrokimyasal yöntem gibi teknolojik yenilikler olmuş.

TOMBAK EŞYALARIN KULLANIM ALANLARI

Osmanlı'da günlük hayata nüfuz eden tombak eserler, mutfak gereçlerinden hamam taslarına, ibadet mekanlarındaki objelerden evlerdeki süs eşyalarına kadar birçok alanda sıklıkla karşımıza çıkıyor. Bunun yanında, Süleymaniye Camii ve Topkapı Sarayı örneklerinde olduğu gibi tombak sanatının kapı plakalarında dahi uygulandığı görülüyor.

Gündelik ev hayatının içinde tombak kullanımı çoğunlukla yemek kültüründe ve sofra sunumunda yoğunlaşmış. Sofra gereçlerine örnek olarak; tabak, kapaklı sahan, pilavlık, çatal, kaşık, şerbetlik, kahvedan, kahve fincan zarfı, kahve kabı, aşurelik, kase, meyve kabı, tepsi ve kepçeler verilebilir.

Mutfak dışında gündelik yaşamda kullanılan diğer tombak eşyalar, daldırma, ibrik, nargile, nargile seri, saat, büyük saatlerin akrep ve yelkovanı, çeşitli boyda kutu, körüklü fener, su tası, hamam tası, mangal, şamdan, kapı tokmağı ve kapı kulpları olarak sıralanabilir.

Osmanlı'da ibadet yerleri ve türbelerde de tombak sanatı yaygın olarak kullanılır. Camilerde kullanılan şamdan ve havan şamdanı, mum çemberi, buhurdan, gülabdan, kandil, minber alemi, türbe kafesi ve asalar, üzerinde tombak sanatının izlerini taşıyan nesneler arasında. Kiliselerdeki haçların üzeri, ayinlerde kullanılan asalar, buhurdanlar ve günlük kaplar, kandil, tütsü ve cüz kutuları da tombaklanan ibadet eşyaları arasında yer alıyor.

Osmanlı Devleti, madenden yapılma materyalleri sosyal/gündelik hayatın dışında askeri alanda da en yoğun ve etkin kullanan devletlerden biri. Diğer madenlere göre kullanım avantajları olması, bakırı ön plana çıkarmış, 16. yüzyılda Osmanlı ustaları, tombak adı verilen yeni ve özgün tipte askeri zırhlar geliştirmişler. Teknolojik açıdan bir yenilik olan bu tombak zırhlar, askeri açıdan dayanıksız ve kullanışsız olsa da törensel kullanım için idealdir. Etkileyici görüntüsüne karşın daha hafif olan bu tür zırhlar, nispeten daha ucuza ve daha kolay imal ediliyordu. Geliştirilen bu silahlar ve diğer askeri malzemeler zaman içinde çeşitli resmi törenlerde kullanılmak amacıyla sembolik olarak da üretilmeye başlanmış. Osmanlı İmparatorluğu görkemli törenlerinde prestij göstergesi olan altını kullanırken, saf altın yerine tombakları tercih etmiş. Böylelikle günümüze bu dönemlerden pek çok tombak miğfer, kalkan, at zırhı, at koşum takımı ve üzengi kalmıştır.

Osmanlı'da çelikten imal edilen eski zırhlar genellikle gümüş gibi metallerle oyma veya kakma teknikleri ile süslenirdi. Bu zırhların görsel etkisi, otantik bir deseni ya da yazıyı betimlemek için kullanılan farklı metallerin karşıtlığına dayanırdı. Tombak zırhlar ise gücünü farklı bir estetik anlayıştan alır: Pürüzsüz altın bir yüzeyin parlaklığından... Altın kalkanlar taşıyan, yan yana dizildiklerinde altınla kaplanmış gibi görünen askerler ve süvarilerin, altın koşum takımları ve alın zırhları ile süslenmiş atlarıyla yarattıkları tablonun göz kamaştırıcılığı, minyatür resimlerde asla tam olarak betimlenememiştir. Mükemmel yüzey rengine sahip yekpare kalıpların bu şekilde kullanımı, "sade Osmanlı tarzı" olarak biliniyor.

Bazı tombak zırhlar ise çiçek desenleri, kakma yazılar ya da motiflerle süslenirdi. Böylece farklı renk ve biçimlerde bezemeler, farklı kalıplarda miğferler kullanılarak seçkin Osmanlı askerlerinin rütbelerine ve bağlı oldukları birimlere göre farklılaşan askeri tombak eşyalar üretilirdi. İstanbul'da bulunan ve 16. yüzyılın ikinci yarısına ait, yüksek rütbeli subaylar için üretilmiş geniş çiçek motifleri ile bezeli miğferler, sıra dışı kaliteleriyle bu parçalara örnek gösterilebilir.

Ateşli silahların icadına kadar savaşlarda aktif rol üstlenmiş olan sözkonusu savunma nesneleri, bu dönemden sonra önemlerini yitirir, bir süre sonra da tamamen kullanılmaz hale gelir.

Nihat Tekdemir'in hazırladığı Tombak: Altından Süzülen Zarafet sergisinin kataloğu, 2018'de Yapı Kredi Yayınları tarafından basılmıştır. Kullanılan tüm görseller de aynı kataloğa aittir.

Tunç, bakır ve gümüş gibi daha az değerli madenlerden yapılmış eşyalara uygulanan tombak yöntemleri, mekanik, kimyasal ve elektrokimyasal olmak üzere üç ayrı gruba ayrılıyor.

Geçmişte birçok ustanın ömrünü kısalttığına inanılan tombak tekniği, elektrokimyasal yöntemin keşfiyle birlikte artık uygulanmıyor.

Yapı Kredi Müzesi'nin koleksiyonundan 17. yüzyıla ait bir tombak ibrik (sağda).

Tombak kalkan (sol sayfa), Harbiye Askeri Müzesi ve Kültür Sitesi Komutanlığı'nın arşivinde yer alıyor.

KÜBA SEYAHATİNE ÇIKMADAN ÖNCE

Yazı Merve Ünsal

Küba çoğu insan için bir yerden çok, bir sembolü ifade ediyor. 50 yıl boyunca tek kişinin yönetimi altında, Sovyetler Birliği yıkıldıktan sonra bile -bugünlerde ABD'de 'hakaret' amacıyla kullanılan- sosyalizm anlayışını sürdüren küçük bir ülke. Güneşli sokaklarındaki renk ve dokuların tanıdıklığı, insanın dilinin ucuna gelen ezgileri... İnşa edilmiş Küba fikrine bakarken de onunla tasvir edilmiş "Küba'lar" arasında ilişki kurulabilir.

Büyük format dijital fotoğraf makinesinin erken kullanıcılarından Andrew Moore'un *Küba* serisini (1998-2012) hatırlayalım önce. Bu seride, sanatçının seneler boyunca defalarca ziyaret ettiği Küba'da çektiği fotoğraflar, ülkenin hem evrimini hem de bir yandan "aynılığını" yakalar. Şehirlerin ve toplumların dönüşüm süreçlerini mimari fotoğraflarla belgeleyen ve yorumlayan Moore'un serisinin asıl çıkış noktası eski sinema salonlarını görüntülemektir. İlk defa 1998'de bu salonların fotoğraflarını çekmek için Küba'ya giden sanatçı, zaman içinde ülkenin 'kalıcı' devrimini belgeleyen bir görsel hikaye de yaratmış olur.

Moore'un fotoğraflarındaki Havana'da pastel renklerin hakim olduğu katmanlı şehir mimarisi gündelik hayatın sıradanlığıyla birleşince, daha geniş bir bağlamda Küba belgeseli izliyor gibi oluruz. Özellikle değişim geçiren toplumlara ait mimari yapıların, tarihi bir ifade aracı olarak konumlandırılabileceğini söyleyen sanatçı, izleyicilerin, gördükleriyle görmedikleri arasında bir karşılaştırma yapmalarını sağlar. Renk kullanımıyla resim sanatına da yaklaşan fotoğraflarındaki donuk hikayeler, fotoğraf mecrasına özgü bir süresizlik içindedir.

Kamera hareketlerinin bir propaganda aracı olarak güçlü ve etkin kullanıldığı 1964 yapımı film *Soy Cuba [Ben Küba]* ise Küba'nın toplumlar tarihinde bir sembol olduğuna işaret eder.

Film, yapımcılığını Mosfilm'in, yönetmenliğini de Mikhail Kalatozov'un üstlendiği Sovyetler Birliği-Küba ortak prodüksiyonudur; Küba Devrimi yıllarında dört farklı kişinin kısa hayat hikayesini konu alır. Küba ve Sovyet hükümetleri tamamen 'özgür' bir eser yaratabilmesi için yönetmeni desteklemiştir. Film Küba Füze Krizi zamanında çekilmesine rağmen bir sahnesinde bin Kübalı asker yer almış; siyah-beyaz olan filmde Sovyet ordusuna ait aşırı kontrastlı kızılötesi fotoğraflar da kullanılmış. Peki, neden? Çünkü 1959 Küba Devrimi'nde Fulgencio Batista'nın devrilmesinin hemen ardından ABD, sosyalist Castro hükümetine diplomatik ve ticari ambargo uyguluyordu. Sovyet hükümeti de bu ambargoya karşılık, uluslararası anlamda sosyalizmi desteklemek niyetinde olduğu için Küba Devrimi hakkında yapılan filmleri finanse etmeye başlamıştı.

Bu vesileyle desteklenen *Soy Cuba* filminde 20 dakikaya varan montajsız çekimler ve kameranın üzerinde gezindiği Havana, yalnızca Küba'da değil, aslında tüm dünyada yaşanan ekonomik ve sosyal adaletsizlikleri de gösteriyor. Meşhur otel sahnesinde kameranın, şehre yukarıdan bakan otelin manzarası ile havuz kenarında güneşlenen insanlar arasında, bazen de otel odalarından birinin içine doğru hareket ediyor olması, mahrem ile kamusal olanın çarpışması ve aradaki gerilimi hissettiren bir durum yaratmakta.

Şehirlerin ve şehir anlatılarının ideolojik yükünün hissedildiği bir diğer Kübalı örnek ise Havana Bienali. 1980'lerde dünyanın farklı yerlerinde düzenlenmeye başladıktan sonra artık Avrupa ve Kuzey Amerika odaklı olmaktan çıkan bienaller, 1984'teki ilk Havana Bienali'yle birlikte 'üçüncü dünya'nın sanat tarihi ve çağdaş sanatla olan ilişkisini kurcalamaya

1957 doğumlu Amerikalı sanatçı Andrew Moore'un Küba'da çektiği fotoğraflardan.

Andrew Moore'un Vedado Azul, Havana, Küba'yı gösteren serisinden 2001 tarihli bir fotoğraf.

başladığına işaret ediyordu.

Havana Bienali'nin özgün olmasının nedeni, o ana kadar sanat tarihinde temsili edilmemiş herkese yer vermeye çalışması ve sergiler düzenleyerek bu eksiği kapatıyor olmasıydı. Diğer bir deyişle, var olan odakların içine sızmak yerine, getirdiği yeni anlatımlarla tam bir karşı duruş sergiliyordu. Bienallerin 'evrensel' sanattan bahsetmesinin altını çizen Havana Bienali, Latin Amerikalı sanatçıların işlerinin de bu evrensel dilin bir parçası olması gerektiğini savundu. Havana Bienali'nin ilk edisyonu sadece Latin Amerika ve Karayipler'de yaşamış ya da yaşamakta olan sanatçılara açıkken, ikinci bienal Asyalı sanatçılara, üçüncüsü ise Afrikalı sanatçılara açılmıştı. 835 sanatçının 2.200 işini gösteren ilk bienal hala bölgeyle ilgili en geniş kapsamlı sergilerden biri sayılıyor.

1989'daki 3. Havana Bienali de 'üçüncü dünya' kavramının tanımlanmasına tarihsel bir katkı sağlamış oldu. Avrupa ve Kuzey Amerika eserlerinin dışında kalan çağdaş sanata küresel erişimi hedefleyen bienalin başta gelen bölgesel odakları Latin Amerika, Afrika, Asya ve Orta Doğu'ydu. Küratöryel ekip "dünyaya ait bir haritayı çizmeye başlamak" istediği için bienal de moderniteyi sömürge olarak tecrübe etmiş yerlerin çağdaşlıklarını sorguluyordu.

Kübalı sürrealist ressam Wifredo Lam'in vefat etmesinin ardından, ismini ve mirasını yaşatmak için kurulan Centro Wifredo Lam yürütücülüğünde gerçekleşen bu bienalin araştırma süreçleri de 'küresel' sanatın nasıl kayda geçirildiği üzerine düşünmek isteyenler için önemli bir örnek.

Wifredo Lam'in Küba'nın kültüründe oynadığı rolün merkezinde de sanatçının Afro-Kübalı bir hassasiyet peşinde olması yatıyor. Din ve kültürün sembollerini birleştirerek sadece Küba'ya ait bir görsel dil oluşturmaya çalışan Lam, bu bağlamda yerellik ve aidiyeti yeniden keşfeder.

Havana'da 1959'da Devrim Meydanı'nda insanlar "Fidel'i destekliyoruz" pankartlarıyla yürürken (Fotoğraf: Lee Lockwood/ Taschen).

Sanatçının tanınan eserlerinden biri olan *The Jungle [Orman]* (1943), çok biçimlilik olarak da tanımlanabilecek, insan, hayvan ve bitki figürlerinin birleşimiyle elde ettiği hibrid yaratıkları görünür kılar. İkinci Dünya Savaşı sırasında yaptığı bu resmiyle Lam, birbirinden ayrıştırılamayan figürleriyle klostrofobik bir kompozisyon yaratır; her şey birbirinin parçasıdır. Figürlerin Afrika maskelerinden başları ve ışığın kullanımı, Lam'in olduğu yerle ilişkisini dönüştürme çabasının örneği olarak gösterilebilir.

Ama tüm bu tarihi yapıtlar dışında, Küba'ya dışarıdan bakmanın zaaflarıyla ilgili en güzel eleştiriyi belki de Graham Greene 1958'de -Castro henüz başa geçmeden önce- yazdığı *Our Man in Havana [Havana'daki Adamımız]* kitabıyla sunar. Mütevazı bir elektrikli süpürge satıcısının, kızının pahalı hayat tarzını destekleyebilmek için yerli bir muhbire dönüştüğü; uydurduğu hikayelerin siyasi ve sosyal sonuçlarının ti'ye alınarak işlendiği eser, merak unsurunu ülkeler ve bilgi üzerinden işleyen, kurma-

Wifredo Lam'in *The Jungle [Orman]* (1942-43) eseri MoMA'da sergileniyor.

1941'de İkinci Dünya Savaşı sebebiyle Avrupa'dan ayrılan Lam, ana vatanı Küba'ya yerleşir ve savaş bitiminde tekrar Avrupa'ya döner.

ca olma haliyle ilgili öz eleştirel bir çalışma. Zira Castro öncesi ve sırasında Küba'yla ilgili bütün hikayeler ve anlatılar öz eleştirel olmalı. Bakan, izleyen ve okuyanlar da neye nasıl baktıklarının farkında olmalılar. Nihayetinde, bir yandan sağlık ve eğitim verileriyle gelişmiş Avrupa ülkeleriyle yarışan, diğer yandan siyasi suçlulara yapılan işkencelerin ve Castro zamanında Küba'dan kaçmış olan düşünürlerin kan dondurucu hikayeleri Küba'nın sosyalizm ve anti-popülizmle ilgili bir laboratuvar olduğunu düşündürüyor. Hareket halinde bir hedef tahtası olan Küba ve başkenti Havana'nın ütopik çağrışımları ise kaleydoskop etkisiyle "Kübasızları" cezbetmeye devam ediyor. Nereden bakacağınız size kalmış. ama en iyisi her türlü perspektife açık olmak...

1964 yapımı *Soy Cuba [Ben Küba]*, kameranın başrolde olduğu filmlerden.

Prodüksiyonu Sovyetler Birliği-Küba ortaklığında gerçekleşse de filmi zamanında ne Küba ne de Sovyetler Birliği sahiplenmiş. Tesadüfen Martin Scorsese ve Francis Ford Coppola 1990'larda fark edip ortaya çıkarmışlar.

1959-1969 yılları arasında Küba'da fotomuhabirlik yapan Lee Lockwood, özellikle Fidel Castro'nun yakın çevresinde bulunmuş; onunla 7 günlük bir röportaj maratonuna bile katılmış.

Taschen'in *Castro's Cuba* kitabında yayımlanan fotoğrafı (solda) Lee Lockwood o yıllarda Castro'nun Küba'daki evinde çekmiş.

Michael Eastman'ın 2014'te Havana'da çektiği *Fidel's Last Stairway* fotoğrafı.

SAKİN SULARDA CABANA ATLASI

Yazı Duygu Palamutçu

Barry Manilow'un 1978 tarihli "Even Now" albümündeki hit parçasından ya da Peru'nun kuzey bölgesinde konuşlanan şehirden bağımsız olarak, *cabana* kelimesi kulağımıza çalındığı anda tatil fikri aklımızın bir köşesinde şekillenivеriyor. Etimolojik olarak Amerikan İspanyolcasından devşirme bir kelime olan *cabana*, aslında "cabin" kelimesiyle soydaş. Tahmin edeceğiniz üzere *cabana* kavramı yöresel, geçici ve dinlenme amaçlı inşa edilmiş bir yapıyı işaret ediyor. Tabii bu tanım, *cabana* kültürünün ortaya çıktığı zamanki anlamına denk geliyor; zira bugün bu geçici yapılar, yerlerini kalıcı hale getirerek lüks tatil anlayışıyla özdeşleşti. Vakti zamanında deyim yerindeyse çalı çırpı kullanılarak inşa edilen *cabana*'lar, bugün aynı etkiyi yaratacak lüks otel odalarına dönüşmüş durumda. Su üstünde, özel adalarda, havuz kenarlarında ve hatta lüks otellerin teras katlarında konuşlanan *cabana*'lar, tatil rotanızı belirlerken kafanızda şekillenen hipotetik filtreme sistemine takılıyorsa, akabindeki altı farklı destinasyon karar vermenizi kolaylaştırabilir.

Likuliku Lagoon Resort (üstte)
Fiji

Likuliku bölgesini ilk keşfeden insanlar, bu bölgeye adım attıklarında doğal güzelliği ve sakinliği karşısında deyim yerindeyse büyüleniyorlar. Bu atmosferi baki kılmak adına, bu bölgeye Likuliku deniyor ki bu kelime, Malolo diyalektiğinde 'sakin sular' anlamına geliyor. Fijili bir ailenin bu sakin sulara duyduğu hayranlık, onları bu bölgeyi daha özel kılacak bir lokasyona çevirme fikrine evriliyor. Tahmin edeceğiniz üzere tamamen Fiji kültürünü yansıtacak detaylara odaklanan *resort*, sahipleri tarafından "insanların sığınmak isteyeceği sakin bir liman" olarak ifade ediliyor. Bu noktada insanlar sözcüğüyle yapılan genellemenin çocukları bu güruhun dışında tuttuğunu belirtmeliyiz. Likuliku Lagoon Resort sadece yetişkinlere hizmet veriyor. Resort, su üzerinde, sahil kıyısında ve bahçe içerisinde olmak üzere üç farklı *cabana* türünü bünyesinde barındırıyor. Konaklamanın ve elbette her odayı büyüleyici hale getiren manzaranın yanı sıra *resort*'ta *spa*, spor salonu ve sizi Fiji kültürüne entegre edecek gün içi aktiviteler de yer alıyor. Bunun yanı sıra, *resort*'un küçük limanından bineceğiniz bir tekne ile 15 dakika içerisinde ulaşabileceğiniz Mociu özel adası da resort'un sunduğu bir diğer hizmet. Fiji, vizesiz gidebileceğiniz bir durak. Bu yüzden yapmanız gereken tek şey, en kısa sürecek uçuşu seçerek yola koyulmak. Ancak bu uçuşun sonunda ortalama 24 saatlik bir yolculuktan sonra *resort*'a ayak basabileceğinizi söyleyelim.

Acqua Lodge (altta)
Panama

Acqua Lodge fikri, sürdürülebilir bir hayatı lüks ile harmanlama fikri üzerine ortaya çıkıyor. Bocas del Toro takımadalarında Karayip Denizi üzerinde, tamamen doğal yollar ve materyallerle inşa edilen tesis, aslına bakıldığında dokuz odalı bir butik otel olarak da değerlendirilebilir. Tesis bünyesindeki dokuz kabinin beş tanesi standart; üç tanesi daha geniş bir yaşama alanına ve terasa sahip; bir tanesi de *Master Suite* olarak birbirinden farklılaşıyor. Acqua Lodge, *cabana* kültürünün modernist halini konformizm ile bir arada sunarken, aynı zamanda çevresel faktörleri de bu karışıma dahil ediyor. *Cabana*'larda kullanılan enerjinin tamamı tesise yerleştirilen solar panellerden elde ediliyor, su kirliliğinin yüzde 100 önüne geçilmiş durumda ve inşaat sürecinde kullanılan materyallerin tamamı organik. Zira bu çevre dostu tavrı Acqua Lodge'un, çatısı palmiye yapraklarıyla tamamlanan restoranına adım attığınızda daha iyi anlayacaksınız. Bu restoranda Karayip mutfağının yanı sıra, dünya mutfağından lezzetleri de tadabileceğinizi hatırlatalım. Tahmin edeceğiniz üzere, Acqua Lodge kuruluş amacı vesilesiyle şehir hayatından ve merkezi noktalardan uzak bir yerde konuşlanıyor. Bu yüzden Panama City'deki Albrook Marcos A. Gelabert Uluslararası Havalimanı'na iniş yaptıktan sonra, dilerseniz uçak-taksi yoluyla ya da kara yoluyla Acqua Lodge'un bulunduğu Punta Caracol bölgesine ulaşabilirsiniz. Ama bu yolculuğa çıkmadan önce Acqua Lodge ile iletişime geçmeniz ve rezervasyon yaptırmanız şart zira bu butik otel, gördüğü yoğun ilgiden mütevellit pek çok turistin ziyaret edilecek yerler listesinde ilk sıralarda bekliyor.

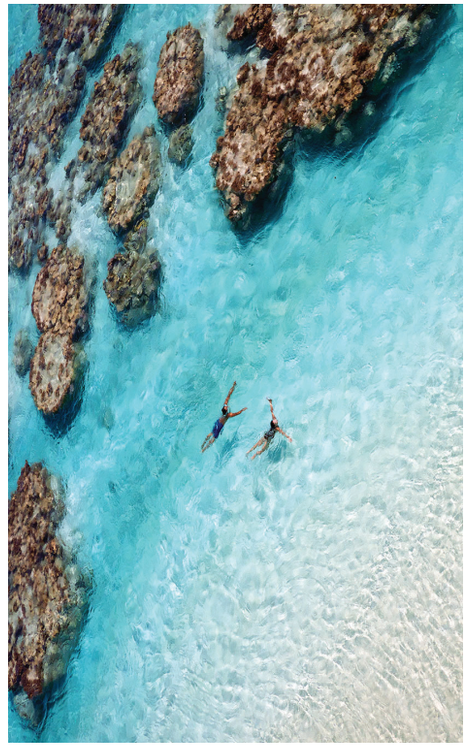

The Brando (üstte)
Fransız Polinezyası
Marlon Brando, *Mutiny on the Bounty* filminin çekimleri için Tetiaroa'ya 1962'de adım atıyor. Burada geçirdiği süre içerisinde adanın doğal güzelliğine büyük hayranlık duyan Brando, aynı zamanda hayatının aşkı olarak nitelediği isim Lady Tarita ile de burada tanışıyor. Brando, aradan beş yıl geçtikten sonra Tetiaroa'yı satın alıyor. Brando, bu adanın multi-kültürel tavrından, doğallığından ve zenginliğinden duyduğu hazzı her daim devam ettirmek için, adanın sürdürülebilirlik alanındaki yegane durak olması fikrini benimsiyor. Bu ada, Brando'nun hayalinde araştırmaların, çevre dostu teknolojilerin ve sürdürülebilirliğin merkezinde konumlanıyor. 1999 yılında Brando, yakın arkadaşı Richard Bailey ile kafa kafaya veriyor ve ortaya ziyaretçilerin lüks algısıyla oynayacak ve bunu yaparken doğaya zarar vermeyecek bir *resort* çıkıyor. Tahiti'nin yaklaşık 48 kilometre kuzeyinde yer alan mercan ada takımı, 1999 yılında ortaya atılan fikirle şekilleniyor ve The Brando 2014 yılında kapılarını ziyaretçilerine açıyor. 35 özel *cabana*'nın yer aldığı adada, her odanın kendine ait havuzu ve sahili yer alıyor. Tahiti'den 20 dakikalık bir özel uçak yolculuğuyla The Brando'ya ulaşmak mümkün. The Brando'nun fiyat aralığı, bu adanın popülerleştiği sezona göre farklılık gösteriyor. Bu yüzden üç yatak odalı bir *cabana*'nın fiyatı gecelik 12.300 euro'ya kadar ulaşabiliyor.

Nihi Sumba (solda)
Endonezya
Bali'nin spiritüel tarafı ağır basmaya başladığı andan itibaren Endonezya pek çok kişi için turistik ve deyim yerindeyse astral bir yolculuk olarak akıllarda yer etmişken, Nihi Sumba, Bali'nin yarattığı bu algıyı lüks kavramıyla harmanlama peşinde. Lakin, Nihi Sumba'nın kurucuları burada yaşayacağınız deneyimi günlük hayatınızdan bir kaçış olarak değerlendirmenizi istemiyor. (Kurucularından Chris Burch, eski eşinin ismini taşıyan moda markası Tory Burch'ün de eski kurucu ortağı.) Aksine burada yaşadığınız deneyim sayesinde daha iyi yaşamanın ne demek olduğunu öğreneceğinizi iddia ediyorlar. 11 farklı villa ve oda seçeneği sunan Nihi Sumba, Hint Okyanusu manzarasına, etkileyici dekorasyonu ve lüks atmosferi dahil ediyor. Yoga, *wellness, spa,* sörf, balıkçılık, dalış, atçılık gibi oldukça geniş bir etkinlik listesini vaat eden tesis, daha iyi bir hayat yaşamak derken bunun hakkını vermek için elinden geleni yapıyor olmalı ki, Nihi Sumba'da tam da bu yüzden bir çikolata atölyesi mevcut. Bu çeşitlilik kendisini gastronomi alanında da gösteriyor zira tesiste üç ayrı konseptte restoran & bar sizi bekliyor. Biraz daha popüler bir yer arıyorsanız listenize alınız.

Aitutaki Lagoon Private Island Resort
Cook Adaları (üstte)
Güney Pasifik'te konuşlanan Cook Adaları'nın en büyük adası Rarotonga'dan 45 dakikalık bir özel uçak yolculuğuyla kendinizi Aitutaki'de bulabilirsiniz. Burası dünyanın en geniş mercan resiflerinden birine ev sahipliği yapıyor ve bu özel ada, *cabana* kültürünü keşfetmek için yaklaşık 35 saatlik bir uçak yolculuğunu göze alırsanız ideal tatil durağınız olarak sizi bekliyor. Dört farklı cabana türü ve *cabana* türlerine kıyasla görece daha büyük bir yaşam alanı sunan villa çeşitleri, adanın farklı noktalarında konuşlanıyor. Seçeceğiniz *cabana* türü fark etmeksizin nerede kalırsanız kalın, mercan resifleri manzaranızı oluşturuyor olacak. İşin ilginç tarafına gelecek olursak, Aitutaki Lagoon Private Island Resort'taki seyahatinizi dilerseniz kalıcı hale getirmenizin mümkün olduğunu söyleyebiliriz. Burası, geçici ziyaretçileri ağırladığı gibi, burada yer alan *cabana* ve villaları satın alabilme ihtimaliniz de seçenekler arasında size sunuluyor. Kafanızı dinlemek ve uzaklaşmak istediğinizde kaçacağınız arka bahçenin Güney Pasifik'teki bir özel ada olduğu fikri kulağa ne kadar cazip geliyorsa, bu fikir adada yer alan aktivitelerle bir araya geldiğinde kendinizi yolculuğa daha hazır hissedeceğinizi düşünüyoruz. Aitutaki'ye adım atmadan önce rezervasyon yaptırmalısınız. Zira uçağınız Rarotonga'ya indiğinde sizi özel adanıza götürecek özel uçak ancak bu şekilde organize edilebiliyor. Son olarak altını çizelim: Aitutaki Lagoon Private Island Resort, tıpkı Likuliku'da olduğu gibi sadece yetişkinlere hizmet veriyor.

North Island
Seyşeller
Özel ada kavramını iyice kanıksamış olacağınız düşüncesiyle, bu sefer Seyşeller'deki bir lokasyona odaklanıyoruz. Burası North Island adında bir özel ada ve 11 haneli bir bölge. Relais & Chateaux tarafından sahiplenilen ada, bölgeyi kişiye özel kılmak ve bunu sıra dışı bir deneyim haline getirmek için elinden geleni yapıyor. Yakın zaman içerisinde Marriott International Inc. zincirinin en özel parçalarından biri haline geleceğini açıklayan North Island, on adet Presidential Villa adını verdiği standart *cabana* tipi evlere, bir adet de Villa North Island adındaki 750 metre karelik cabana tipi yapıya ev sahipliği yapıyor. Bu özel dairenin fiyatı gecelik 10.126 euro'dan başlıyor. Ada sadece 11 kişilik bir site olarak değil, bir aktivite merkezi olarak da değerlendirilebilir. Seyşeller'in eşsiz denizini kişiye özel kılan sahiller, isterseniz kelimenin tam anlamıyla size özel hale getirebiliyor. Yapmanız gereken tek şey North Island'a ayak bastığınızda bunu belirtmek. Zira bu özel plajlarda füzyon mutfağından lezzetler, *spa, wellness* ve hatta kıyafet alışverişi yapmak bile mümkün. 115 farklı adanın bir araya gelmesiyle oluşan Seyşeller, Hint Okyanusu'nun en popüler duraklarından biri haline gelirken, bu durağı tamamen size özel bir deneyim haline getirmek için North Island gidilecek duraklar listenizde yer alabilir. Lakin diğer tüm duraklarda olduğu gibi burada da rezervasyon yaptırmanız şart. Adaya nasıl ulaşacağınız konusuna geldiğimizde ise Seyşeller'e aktarmasız bir şekilde İstanbul'dan uçmanın mümkün olduğunu hatırlatalım. Yaklaşık 8 saat süren bir uçuştan sonra yeni adanızda gün batımını izlemeye hazırlanıyor olabilirsiniz. Son olarak North Island'a dair magazinsel bir bilgiyi de not düşelim: Prens William ve Kate Middleton balayında bu otelde kalmışlardı.

AKTÜEL ETKİNLİKLER

58. VENEDİK BİENALİ, İTALYA

Bu sene 58.si gerçekleşecek olan *Venedik Bienali,* "May You Live Interesting Times" Ralph Rugoff tarafından kürate ediliyor. 11 Mayıs'tan 24 Kasım'a kadar görülebilecek olan bienal, 1980'den beri gerçekleştiği Giardini della Biennale ve Arsenal sergi alanlarında gerçekleştirilecek. Bienalin genel başkanlığını üstlenen Paolo Baratta'nın özetlediği gibi içinde bulunduğumuz zamanın basite indirgeme nosyonuna karşı bir manifesto niteliği taşıyan bir başlık altında sanatçıların işlerini sergilemeyi planlayan organizasyona bu sene dünyadan 79 farklı sanatçı katılacak. Tam anlamıyla bir tema ile sınırlandırmaktansa sanatçılar tarafından, sanatın bir zevk ve kritik düşünme fonksiyonu olarak ele alınacağı organizasyon, yılın kaçırılmaması gereken en önemli sanat aktivitelerinden.

HANSEL & GRETEL OYUNU, İNGİLTERE

Londra'da yazı geçirecek olanlar veya şehre bir tatil planlayanlar için 14-22 Haziran tarihleri arasında çocukları ile katılabilecekleri bir açık hava tiyatrosu önerisi: *Hansel and Gretel*. Parktaki özel açık hava tiyatrosunda gerçekleşecek olan oyun, geçtiğimiz sezon *The Turn of the Screw*'un başarısından sonra bu senede Haziran ayında çocuklar ile yapılacak en keyifli aktivitelerden biri. English National Opera iş birliğiyle gerçekleşecek olan oyun, Grimm Brothers'a ait bu masalı okumaktansa parkın huzurlu ortamında izlemek isteyenlere ideal. Biletleri *www.openairtheater.com*'dan satın almak mümkün.

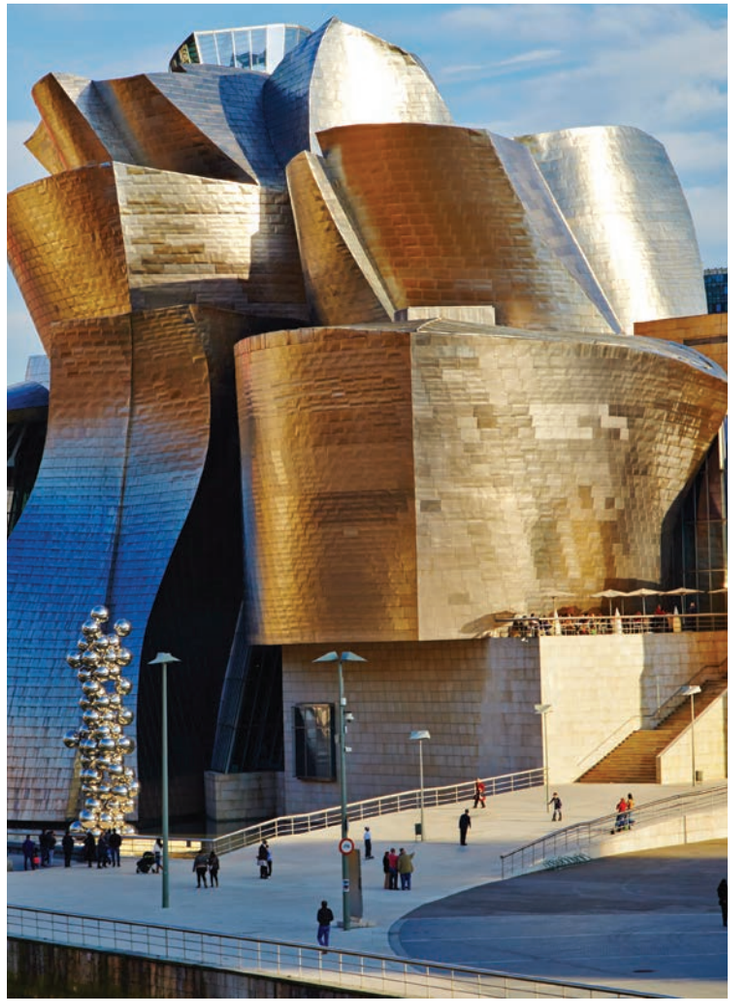

JENNY HOLZER RETROSPEKTİFİ, İSPANYA

22 Mart-9 Eylül tarihleri arasında Bilbao'ya bir seyahat planlamanız için size sunacağımız sebepler arasından ayrışan bir sergi haberi bulunuyor. Guggenheim Bilbao'daki Jenny Holzer sergisi şimdiye kadar sanatçıya adanmış en büyük kürasyon olma özelliği taşıyor. Holzer ile iş birliğinde Petra Joos'un kürasyonunu üstlendiği Thing Indescribable, Frank Gehry'nin tasarladığı müzenin mimarisini göz önünde bulundurarak düzenlenecek bir sergi. Sanatçıya ait *Truisms and Inflamattory Essays* ismi ile bilinen ve 5 farklı dille yaratılan poster işlerinin yanı sıra, sokak sanatına dair ilk dönemlerinden plaka, tabela ve bank gibi kamu alanı materyalleri ile yarattığı eserlerine kürasyonda yer verilmekte. Bu işleri desteklemek adına Holzer'in çizim ve objeleri de sergi alanında sergileniyor. Holzer'in dilini oluşturmasında ona ilham veren Rosa Bonheur, Paul Klee, Louise Bourgeois gibi isimlerin resim ve heykel türünden eserleri ise sanatçıyı daha iyi tanımak isteyenler için seçkiye dahil ediliyor.

YapıKredi Crystal

Yapı Kredi Crystal Concierge, gezilerinizi en ince ayrıntısına kadar planlar. Sizin adınıza tüm rezervasyonlarınızı gerçekleştirir. Yapı Kredi Crystal Concierge'e **444 0 446 Yapı Kredi VIP Line** üzerinden ulaşabilirsiniz.

VERONA OPERA FESTİVALİ, İTALYA

6 Temmuz itibarıyla Verona Opera Festivali dahilinde izlenebilecek olan *Carmen*, George Bizet'in klasikleşmiş eserini İtalya'ya taşıyor. Operanın yönetmenliğini, prodüksiyonunu ve kostüm tasarımcılığını üstlenen Hugo de Ana, oyunu tekrar tekrar izletme isteği yaratmakta. 4 Eylül'e kadar Arena di Verona'da izlenebilecek operanın biletleri için şimdiden *www.arena.it* adresine tıklayıp elinizi çabuk tutmanızı tavsiye ediyoruz.

Yukarıdan aşağıya: Marni ve Louis Vuitton'un geçtiğimiz yıllarda Salone del Mobile'de tanıttığı tasarımlar.

SALONE DEL MOBILE, İTALYA

9-14 Nisan tarihleri arasında Milano'nu odağında bu yıl 58. kez düzenlenen Salone del Mobileolacak. 2019'da Leonardo Da Vinci'nin ölümünün üzerinde 500 yıl geçmesi sebebi ile sanatçıya adanan bir tema ile şekillenecek olan fuar, Milano tasarım haftasının en dikkat çeken etkinliklerinden biri olma unvanını bu sene de koruyacak gibi görünüyor. Da Vinci'ye adanan kısım "Conca dell'Incoronata" adlı kanalda. Leonardo's Vision" adı ile gerçekleşirken fuarın diğer bölümü ise Pavilion 24'te "De-Signo" ismi altında sergilenecek. Tema ile İtalyan tasarım anlayışının Da Vinci öncesi ve sonrası dönemi ve sanatçının tasarım ve zanaatkarlık nosyonlarına nasıl değindiği ön planda tutulacak.

1000 MIGLIA, İTALYA

1000 Miglia Green, elektrikli ve hibrit araçları hedef alarak düzenlenen ilk yarış olma özelliği taşıyor. 1000 Miglia'nın klasik hedeflerini sürdürülebilir ve çevreci bir perspektif ile yenilediği yarışlar, *27-29 Eylül* tarihleri arasında gerçekleşecek. İtalya'nın en prestijli otomobil yarışlarından olan Mille Miglia'nın bu çevreci edisyonu hakkında detaylı bilgi almak ve yarışa katılım şartlarını öğrenmek için *www.1000miglia.it* adresini ziyaret edebilirsiniz.

GOODWOOD FESTIVAL OF SPEED, İNGİLTERE

Otomobil tutkunlarının ilgisini çekebileceğini düşündüğümüz Goodwood Festival of Speed, bu sene 4-7 Temmuz tarihleri arasında gerçekleştirilecek. Goodwood House'u çevreleyen park ve sürüş alanında gerçekleşecek olan festival, araba kültürü ve motorlu sporlara ilgi duyan herkes için bir tür ödüllendirme yöntemi olarak ajandalarda beliriyor. Festival biletlerine şimdiden sahip olmanız mümkün. Tek yapmanız gereken *www.goodwood.com*'dan tıklayarak, farklı klasmandaki biletleri inceleyip, sizin için uygun olanına karar vermek.

SOMMERNACHTKONZERT
AÇIK HAVA KONSERİ,
AVUSTURYA

20 Haziran tarihinde Viyana Filarmoni Orkestrası tarafından gerçekleştirilecek olan "Sommernachkonzert" için bilet almanız gerekmiyor. Çünkü Palace Park'ta düzenlenen konser, halka açık bir aktivite. Orkestra şefliğini Gustavo Dudamel'in (solda) üstlendiği konserde, piyanist Yuja Wang da solo bir performans sergileyecek isimler arasında. Saat 20.45'te başlayacak konser için parka birkaç saat öncesinden gitmenizi öneriyoruz.

LAND ROVER EXPERIENCE, NAMİBYA

Lüks markalar, en büyük pazarlama stratejilerini lüks tüketim alışkanlığını deneyim üzerine kurgulayarak hedef kitleye ulaşmak olarak belirlemiş durumda. Haliyle, eğri oturup doğru karar vermeniz gereken noktada, kafanızdaki soru işaretlerini kaldıran şey, yaşadığınız deneyimin ta kendisi. Land Rover da bu algıyı sahiplenen bir diğer marka olarak karşımızda ve sunduğu deneyim sadece Land Rover Discovery'yi keşfetmek üzerine kurulu değil. Zira marka, Discovery ve 4x4 kültürünü sıra dışı bir deneyim haline getirmek için sizi Namibya'ya davet ediyor. 8 gün sürecek etkinlikte Windhoek Havalimanı'na indiğiniz andan itibaren, Afrika'nın vahşi hayatına entegre olacağınız ve buna paralel olarak Land Rover Discovery'yle 4x4 sürüş keyfini tadacağınız bir dizi etkinlik sizi bekliyor. Katılımcılarla özel olarak ilgilenecek Land Rover profesyonelleri eşliğinde Afrika'ya doğru yol almak için markanın web sitesinden etkinliğin müsaitlik durumuna göre farklı tarihlerde rezervasyon yaptırabilirsiniz.

YapıKredi Crystal

Yapı Kredi Crystal sahipleri dünyanın her yerinde yapacağı tüm otel ve restoran harcamalarında **%5 indirime sahiptir.**

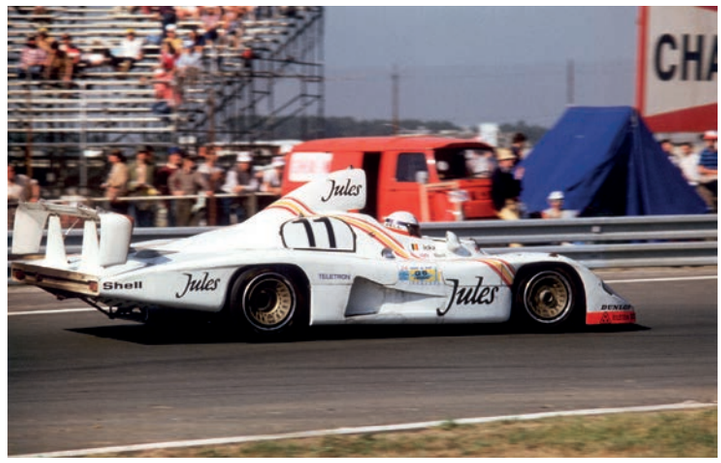

24 HOURS OF LE MANS, FRANSA

Dünyanın en eski spor otomobil yarışı olarak bilinen Le Mans, 1923'ten beri Fransa, Le Mans'da gerçekleşiyor. Sarthe Nehri etrafında konuşlanan şehir, az nüfusa sahip olmasına rağmen, etkinlik sırasında klasik otomobil tutkunlarının akını karşısında hınca hınç doluyor ve deyim yerindeyse şehirde Fransız plakalı araba görmek imkansız bir hal alıyor. Klasiklere saygının en üst seviyede olduğu otomobil yarışı, 2019 yılında 15-16 Haziran tarihlerinde gerçekleşiyor olacak. 24 Hours of Le Mans yarışını izlemek için internet sitesinden biletinizi satın alabilirsiniz.

MONTREUX CAZ FESTİVAL, İSVİÇRE

Benzer isimlere sahip olmasından mütevellit, Montréal Caz Festivali ile karıştırmamanız gerektiğini hatırlatarak, Montreux Caz Festivali'nin yaklaştığı haberini paylaşıyoruz. 1967 yılında Claude Nobs, Géo Voumard ve René Langel tarafından organizasyonu yapılan festival, her geçen yıl, daha geniş kitlelere ulaşarak büyümeye devam ediyor. Caz müziğin farklı kollarını tek bir çatı altında buluşturan, bunu yaparken güncel ve yükselişteki isimlere de yer veren festival, 2019 yılında 28 Haziran - 13 Temmuz tarihleri arasında gerçekleşecek. Festivalin bu sene kimleri ağırlayacağı 9 Nisan'da yayınlanacak ve hemen ertesi günü bilet satışı başlayacak. Cenevre Gölü'nün manzarasına, iyi müzik ve keyifli bir atmosfer eklemek isterseniz, ajandanızda not ediniz.

Küçük bir not: Elton John'un "Farewell Yellow Brick Road" turu kapsamında Montreux Caz Festivali'nde vereceği konserin biletleri tükenmiş.

BYRON BAY BLUESFEST, AVUSTRALYA

Eğer New South Wales eyaletinin Byron Bay şehrini, Avustralya'nın ideal tatil destinasyonu olarak duyduysanız, burayı hem güzel bir sörf kaçamağına hem de Blues müzik türünün merkezi haline getirebileceğinizi de söyleyelim. 1990 yılından beri düzenlenen Byron Bay Bluesfest, bu yıl 30. yıldönümü için hazırlık yapıyor. Bob Dylan, Paul Simon, Angus & Julia Stone, John Mayer gibi pek çok ismi sahnesinde ağırlayan festivalin bu yılki katılımcıları arasında Jack Johnson, Ray LaMontagne ve Ben Harper & The Innocent Criminals gibi isimler var. 18-22 Nisan tarihleri arasında 120 hektarlık bir alanda ve okyanusun kıyısında gerçekleşecek festival ajandanızda bulunmalı.

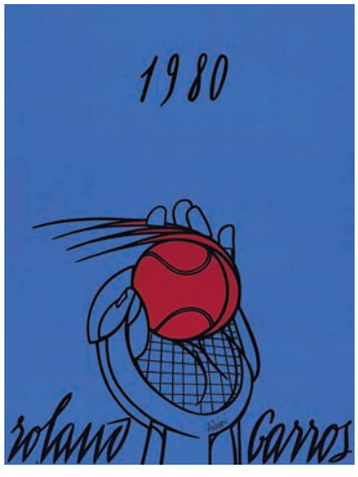

ROLAND GARROS, FRANSA

20 Mayıs-9 Haziran tarihleri arasında Paris'te, Fransa Açık, namı diğer Roland Garros gerçekleşiyor olacak. Şüphesiz tenis dünyasından pek çok güçlü isim karşı karşıya gelecek ama bu isimlerden ikisi, herkesin dikkatini üzerine çekeceğe benzer: Serena Williams ve Garbine Muguruza. Roland Garros bile turnuvanın açılış sayfasında bu iki büyük ismi karşı karşıya izlemenin tarihi bir an olacağını vurguluyorken, sıcak yaz aylarında Paris'in tadını çıkartmak için daha iyi bir etkinlik düşünemiyoruz.

MIDNIGHT SUN FİLM FESTİVALİ, FİNLANDİYA

Sodankylän Elokuvajuhlat, Fince'den İngilizce'ye çevirisiyle Midnight Sun Film Festival, Finlandiya'nın Sodankylä şehrinde 1986 yılından beri organize ediliyor. Herhangi bir yarışma kaygısı gütmeden, festival kapsamında uygun görülen filmlerin sergilendiği etkinlik, Sodankylä şehrinin Lapland bölgesine yakınlığından dolayı karakteristiğini yaz aylarında yüzünü sürekli gösteren güneşten alıyor. Yaz aylarında yaşanan ve güneşin 24 saat boyunca ufukta süzüldüğü doğa olayı, bu festivale ilham kaynağı oluyor. 12-16 Haziran 2019 tarihlerinde gerçekleşecek bu ilginç ve keşfedilmemiş Fin festivaline gitmek isterseniz, İstanbul'dan Sodankylä'ya aktarmasız uçabileceğinizi hatırlatmak isteriz.

AMERİKA AÇIK GOLF TURNUVASI, ABD

10-16 Haziran 2019 tarihleri arasında Pebble Beach, Kaliforniya'da gerçekleşecek olan U.S. Open golf turnuvası, 119. kez karşımızda. Düzenlenen organizasyonlarla kült bir lokasyon halini alan Pebble Beach, golf tarihinin yeniden yazıldığı yer olarak niteleniyor ve USGA (United States Golf Association) bu sefer kimin tarih yazacağına kendi gözlerinizle tanıklık etmek için burada yer almalısınız demekten çekinmiyor. 4 farklı bilet seçeneğiyle dilerseniz U.S. Open kapsamında gideceğiniz Pebble Beach'i sadece golf ile sınırlamayıp, kendi tatilinizi bu etkinlik kapsamında düzenleyebilirsiniz.

Tarihin en başarılı sporcularından Jack Nicklaus, 1972'de Pebble Beach'deki U.S. Open turnuvasında (altta).

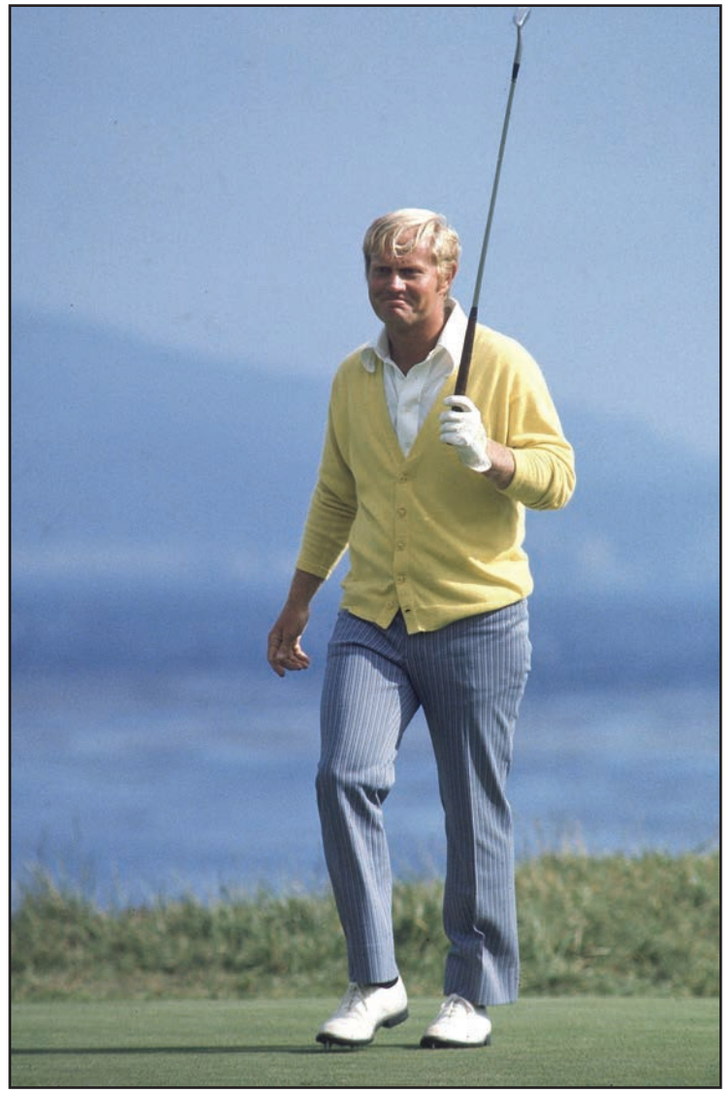

GÜNEY AFRİKA GÜNCESİ

Hazırlayan Kristin Fındıkoğlu

Altuzarra
İlkbahar/Yaz 2019 koleksiyonu

Parfüm,
Juliette Has A Gun
Sunny Side Up
(Beymen)

Kitap,
The Oyster Box Hotel
Assouline
(2019)

İpek ve deri karışımı çanta,
Hermès

Saat,
Omega
Constellation

Kemik çerçeveli güneş gözlüğü,
Acne Studios

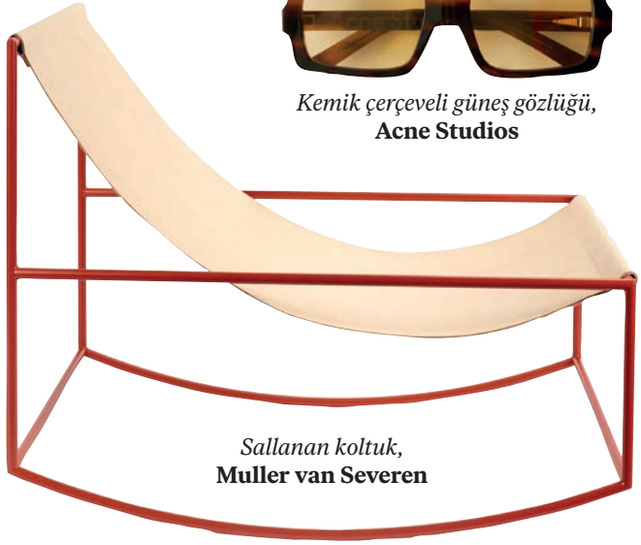

Sallanan koltuk,
Muller van Severen

Koton çizgili triko,
Miu Miu

Nudo topaz ve pırlanta küpe,
Pomellato

NOMOS
GLASHÜTTE

Tangente Update

An update for an icon: Tangente, the iconic watch model from NOMOS Glashütte, is now available with an entirely new type of date display. Find Tangente neomatik 41 Update and other NOMOS models powered by the new neomatik date caliber at Tevfik Aydin in Istanbul.
More: tevfikaydin.com, nomos-glashuette.com

TEVFİK AYDIN
Since 1889

ROLEX

GMT-MASTER II

İki farklı zaman dilimini aynı anda göstermek üzere tasarlandı.
Dünyayı gezmeyi seven, stil sahibi kişilerin vazgeçilmezi.
Sadece zamanı göstermez. Tarihi de anlatır.

OYSTER PERPETUAL GMT-MASTER II

RHODIUM